

OSLOMET

Metropolitan University – Storbyuniversitetet
**Kommunikasjonsutfordringer mellom
barneverntjenesten og tamilske
familier**

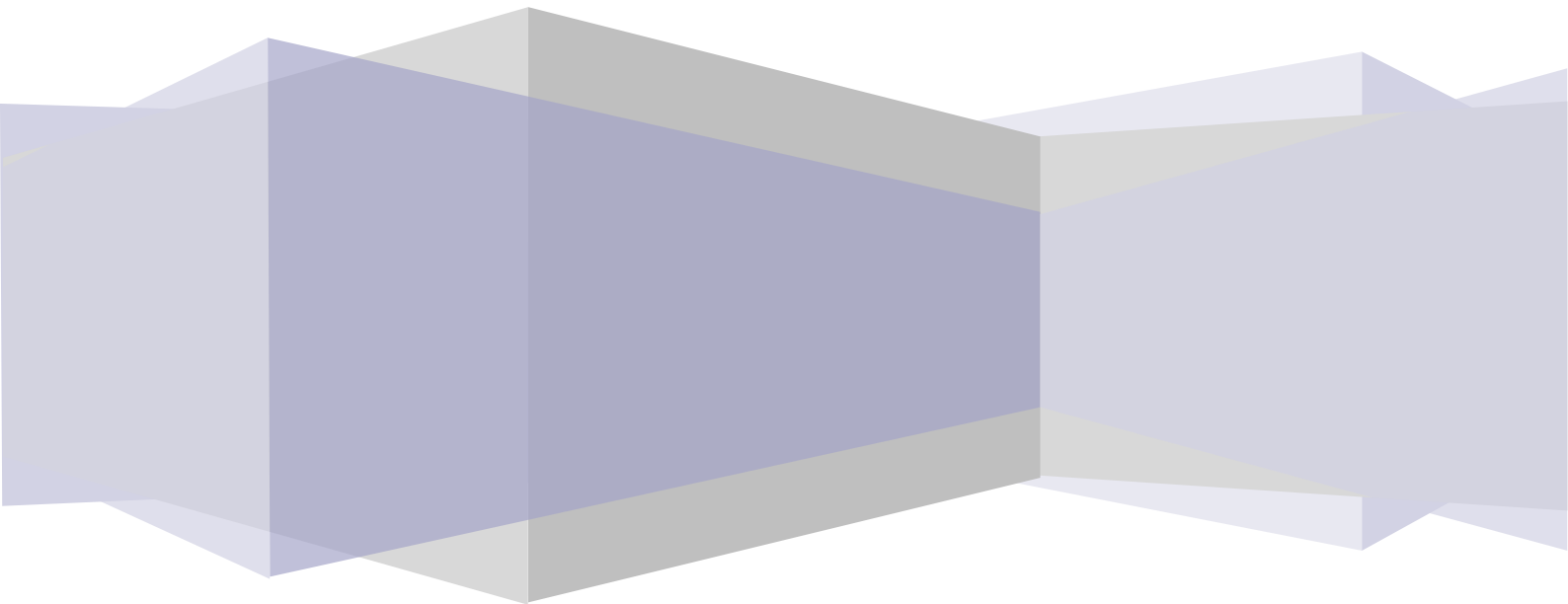
Anja Selvaganeshan

Veileder: Kjetil Wathne

Fakultet for samfunnsvitenskap

Master i sosialt arbeid

Våren 2020

I Forord

Endelig er jeg i mål! Dette masterprosjektet avmerker mine to lærerike år som masterstudent ved OsloMet. Masteroppgaven ga meg muligheten til å fordype meg i et tema som jeg er opptatt av, både faglig og personlig. Å skrive denne oppgaven har vært en givende, lærerik og arbeidsom prosess. I den anledningen ønsker jeg å rette en stor takk til flere personer som har bidratt til at prosjektet har kommet i mål.

Først ønsker jeg å rette en takk til alle mine åtte informanter som hadde mulighet til å delta. Uten dere hadde ikke dette prosjektet vært mulig å gjennomføre. Deres kunnskap og verdifulle erfaringer har vært et viktig bidrag til denne oppgaven. Takk til dere alle!

En varm og stor takk til min veileder Kjetil Wathne for gjentatte gjennomlesninger og tilbakemeldinger på mine tekstutkast. Med din berikende engasjement og kunnskap har du gitt mange gode og verdifulle innspill til prosjektet. Tusen takk for din tilgjengelighet og støtte gjennom hele prosessen.

Sist men ikke minst, vil jeg gi en stor takk til familie og venner som har støttet og motivert med gjennom en strevsom skriveprosess. Takk for spennende diskusjoner og kritiske innspill.

Oslo, 10. August 2020

Anja Selvaganeshan

II Sammendrag

Tematikken i denne masteroppgaven er kommunikasjonsutfordringene mellom barneverntjenesten og tamilske brukere. Hovedmålet med denne studien er å undersøke utfordringer i kommunikasjonen mellom tamilske familier og saksbehandlere i samarbeidet i det norske barnevernet. Bakgrunnen for valg av temaet er min interesse på feltet. I tillegg til min interesse undrer jeg over hva som skjer i kommunikasjonen som skaper utfordringer i samarbeidet. Jeg ønsker å tilegne meg mer kunnskap og bidra til økt innsikt og forståelse ved å se på mine deltakeres erfaringer som skaper et helhetlig bilde av noen hverdagslige utfordringer i barnevernet som for eksempel fordommer ovenfor hverandre og språklige barrierer.

Metoden for dette prosjektet er basert på kvalitative intervjuer, der jeg har intervjuet åtte deltakere. Av de åtte deltakerne var det fem tamilske minoritetsbrukere som har hatt erfaring med barnevernet. Av de fem minoritetsbrukerne samtykket to deltakere til å snakke med saksbehandleren deres i saken, mens en samtykket til at jeg fikk snakke med kulturtolken i saken. Det er blitt benyttet semistrukturert intervjuguide for å samle inn data fra deltakerne. Dette medfører at jeg har tilgang til noen ulike perspektiver på de utfordringene som kan oppstå i samarbeidet mellom minoritetsbrukere og barnevernet. Jeg har valgt å løse oppgaven ved å bruke casestudie, der jeg har presenter flere utsnitt av et case som gjenspeiler funnene i denne studien.

Hovedfunn i studien viser at det er ulike kommunikasjonsutfordringer i samarbeidet mellom saksbehandleren i barneverntjenesten og minoritetsbrukere, eksemplifisert med tamilske familier. En vesentlig del av disse utfordringene handler om kulturelle og språklige barrierer. Ut i fra materialet mitt ser jeg at fordommer også er et viktig element som skaper utfordringer i samarbeidet. Fordommene fører til at deltakerne opplever det som utfordrende å skape relasjoner og tillit til barnevernet. Et annet sentralt funn jeg har gjort i min undersøkelse er at minoritetsforeldre mener at det er mangel på kultursensitivitet i barnevernet. Her trekker minoritetsdeltakerne mine blant annet plassering av minoritetsbarn i norske fosterhjem.

Nøkkelord: Barneverntjenesten, tamilske brukere, språklige barrierer, fordommer, kultursensitivitet.

III Abstract

The theme of this master's thesis is the communication challenges between the child welfare service and Tamil users. The main goal of this study is to investigate challenges in communication between Tamil families and caseworkers in the cooperation in the Norwegian child welfare service. The background for choosing the topic is my interest in the field. In addition to my interest, I wonder what happens in the communication that creates challenges in the collaboration. I want to gain more knowledge and contribute to increased insight and understanding by looking at my participants' experiences that create a holistic picture of some everyday challenges in child welfare such as prejudice against each other and language barriers.

The method for this project is based on qualitative interviews, where I have interviewed eight participants. Of the eight participants, five Tamil minority users have had experience with child welfare. Of the five minority users, two participants agreed that I could speak with their case worker in the case, while one agreed that I was allowed to speak with the cultural interpreter in the case. Semistructured interview guide has been used to collect data from the participants. This means that I have access to some different perspectives on the challenges that may arise in the cooperation between minority users and child welfare. I have chosen to solve the thesis by using a case study, where I have presented several sections of a case that reflect the findings in this study.

Main findings of the study show that there are various communication challenges in the collaboration between the child welfare case worker and minority users, exemplified by Tamil families. A significant part of these challenges is about cultural and linguistic barriers. From my material, I see that prejudice is also an important element that creates challenges in collaboration. The prejudice causes participants to feel that it is challenging to create relationships and trust in child welfare. Another key finding I made in my survey is that minority parents believe that there is a lack of cultural sensitivity in child welfare. Here, my minority participants draw among other things the placement of minority children in Norwegian foster homes.

Keywords: Child protection, tamil users, linguistic barriers, prejudice, cultural sensitivity

Innholdsfortegnelse

I Forord.....	2
II Sammendrag.....	3
III Abstract	4
1 Innledning	7
Presentasjon av tema og problemstilling	8
Bakgrunn for valg av tema.....	8
Presentasjon av et case	9
Formålet med problemstillingen.....	13
Avgresning.....	14
Oppgavens oppbygging.....	14
2 Bakgrunn for studien	16
Tamilere i Norge	16
Etnisk minoriteter	18
Møtet mellom minoriteter og offentlige instanser	18
Barnevernet.....	19
Tamileres erfaring av barnevernet.....	24
3 Presentasjon av funn	26
Saksbehandleres definisjonsmakt	26
Språkbarrierers påvirkninger	27
Fordommenes makt.....	28
Mangel på kultursensitivitet.....	30
4 Teorikapittel	31
Kommunikasjon	31
Kommunikasjon som konstruktiv samhandlingspraksis	31
Kommunikasjonen i barnevernet	33
Kultursensitiv kommunikasjon	34
Maktrelasjoner.....	35
Kultur og kulturalisering i barnevernkontekst.....	37
Kulturalisering og fordommer	39
Ulike syn på oppdragelse.....	40
Individualistisk orientert oppdragelsesstil	41
Kollektivistisk orientert oppdragelsesstil	42
5 Forskningsmetodologi.....	43
Valg av metode for undersøkelsen	43
Utvalg.....	45

Casestudie.....	48
Datainnsamling	50
Tillatelse til å gjennomføre prosjektet	50
Intervjuguide.....	50
Gjennomføring av intervjuene.....	51
Analyseprosessen.....	53
Datamaterialet til caset.....	54
Personvern og forskningsetiske betraktninger.....	54
Informert samtykke	54
Konfidensialitet.....	55
Konsekvenser av å delta i forskningsprosjektet.....	55
Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet.....	56
6 Diskusjon og drøfting av funn.....	58
Saksbehandlerens definisjonsmakt	58
Fordommenes makt.....	59
Språkbarrieres påvirkninger	63
Lik formål, men ulik vei – kultursensitivitet.....	67
7 Avsluttende bemerkninger	73
Oppsummering av funn.....	73
Oppsummering av styrker og begrensninger ved studien	74
Forslag til videre forskning.....	75
Litteraturliste	76
Vedlegg 1: Informasjons- og samtykkeskriv (Saksbehandler).....	82
Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv (Minoritetsbrukere).....	85
Vedlegg 3: Intervjuguide (Saksbehandlere).....	88
Vedlegg 4: Intervjuguide (Minoritetsbrukere).....	90
Vedlegg 5: Intervjuguide (Kulturtolk).....	92
Vedlegg 6: Prosjektvurdering fra NSD.....	94

1 Innledning

I denne oppgaven rettes søkelyset mot kommunikasjonen i møtet mellom saksbehandlere i barnverntjenesten og et utvalg av tamilske brukere. Oppgaven bygger på en kvalitativ intervjuundersøkelse med åtte deltakere, som jeg skal løse gjennom en casestudie. Jeg har arbeidet med et fiktivt case som både reflekterer og oppsummerer hovedfunnene mine. Hensikten til studien er å bidra med kunnskap om hva som fremmer og hemmer god kommunikasjon i samarbeidet mellom saksbehandlere i barneverntjenesten og mine tamilske deltakere i studien. Kommunikasjon blir brukt for å beskrive samhandlingen som foregår mellom saksbehandlerne og de tamilske brukerne, både det verbale og den non verbale. Språk- og kommunikasjonsproblemer er en klar barriere i relasjonen mellom norske velferdstjenester og minoritetspråklige brukere, også i barnevernet (Berg, Paulsen, Midjo, Haugen, Garvik & Tøssebro, 2017). Dette kan handle om utfordringer knyttet til faktiske språkforskjeller, problemer med tolkebruk og mangel på kvalifiserte tolker, men det kan også omhandle personers ulike referanserammer for en samtale. Kommunikasjonen i møtet mellom minoritetsbrukere og saksbehandlere har avgjørende betydning for hvorvidt foreldrene er fornøyde og har tillit til barnevernet eller ikke. Å få til god kommunikasjon mellom saksehandler og bruker er dermed viktig for det flerkulturelle barnevernet (Berg et al., 2017).

Studien baserer seg på kvalitative forskningsintervjuer av både saksbehandlere og deres tamilske brukere. Hovedfokuset vil ligge på kommunikasjonsutfordringene de deltakende saksbehandlerne og de tamilske brukerne møtte i samarbeidet i barneverntjenesten. Dette vil bli illustrert gjennom en fiksjonalisert casestudie som baserer seg på funnene til denne studien. Barneverntjenesten er et av Norges tjenestetilbud og skal gi alle et reelt, likeverdig tilbud, uavhengig av tjenesteyterens og/ eller tjenestemottakerens bakgrunn. Et flerkulturelt samfunn krever tilpasning for å kunne gi likeverdige tilbud. Dette vil si at tjenesten som tilbys må tilpasses hver enkelt. Dette er noe som er svært viktig, samtidig som det er utfordrende. Barneverntjenesten er en tjeneste som ligger under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), som har forvaltningsansvar for barnevernloven (Bufdir, 2018). Formålet med barnevernloven er å sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling og gi dem nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (Barnevernloven (bvl), 1992, § 1-1).

I det følgende vil det første kapittelet bestå av temaet for masteroppgaven og bakgrunn for valg av temaet, i tillegg til problemstillingen. Videre blir det første utsnittet til casestudiet

presentert for å sette leseren i stemning. Avslutningsvis vil jeg si litt om formålet med studien og legge frem oppgavens oppbygging for å gi en oversikt over hva som venter videre.

Presentasjon av tema og problemstilling

Hovedtematikken i denne oppgaven er tamilske brukere, barneverntjenesten og kommunikasjonen mellom dem. Studien setter søkelyset på hvordan kommunikasjonen påvirker samarbeidet mellom tamilske brukere og deres saksbehandlere i barneverntjenesten.

For å forstå dynamikken mellom brukerne og saksbehandlerne har jeg valgt å intervjuer både et utvalg av tamilske brukere og de av deres saksbehandlere som samtykket til dette. Jeg har intervjuet tamilske brukere som er en minoritet blant mange minoriteter i Norge. Årsaken til at jeg kun har intervjuet brukere med tamilsk etnisk identitet er fordi jeg ønsket å fokusere på min egen minoritetsgruppes erfaringer med barnevernet. Min bakgrunn kan ha hatt påvirkninger for denne studien. Dette vil jeg diskutere i metodekapitlet. De tamilske brukerne i denne studien er et eksempel på mange minoritetsbrukere i barnevernet. Fokuset vil i større grad ligge på noen kommunikasjonsutfordringer som oppstår i samarbeid mellom barneverntjenesten og mine minoritetsbrukere, enn om tamilsk kultur som sådan. Kultur vil spille inn i den grad den har noe påvirkning for kommunikasjonen. Ved å bruke tamilske brukere som et eksempel for mange minoritetsbrukere ønsker jeg ikke å si at alle tamilere eller minoriteter opplever det slik mine deltakere opplevde det. Alle brukere er særegne. Minoritetsdeltakerne mine representerer seg selv og det er deres utfordringer jeg vil ta utgangspunkt i for å belyse problemstillingen.

Videre har jeg intervjuet saksbehandlerne i sakene til de tamilske familiene som samtykket til dette. En av familiene hadde benyttet seg av kulturtolk i saken sin og samtykket til at jeg intervjuet henne isteden, da de ikke samtykket til å intervjuer saksbehandleren. Samlet sett har jeg snakket med åtte deltakere med ulike roller i systemet. De åtte deltakerne har vært med på å belyse følgende problemstilling:

Hvordan bidrar kommunikasjonen mellom barnevernet og tamilske brukere til ulike utfordringer i samarbeidet?

Bakgrunn for valg av tema

Som en person med minoritetsbakgrunn har jeg vært opptatt om tematikken rundt minoritetsbrukere og barnevernet. Dette var også temaet for bacheloroppgaven min, der jeg fokuserte på hvilke utfordringer som kunne oppstå i samarbeidet, når saksbehandleren representerer majoritetens middelklasseverdier i barneoppdragelsen. Mange av utfordringene

som jeg diskuterte i bacheloroppgaven min er også synlig i denne studien. I masteroppgaven har jeg valgt å se på kommunikasjonsutfordringene som oppstår i samarbeidet. Gjennom utdanningsperioden min har det blitt publisert en del nyhetsartikler der minoritetsfamilier og norske familier uttrykker sin misnøye over arbeidet barnevernet gjør. For meg samsvarer dette ikke med hva jeg lærte i min utdanning som barnevernspedagog. Vi har lært at vi skal ha respekt for brukerne uansett hva bekymringsmeldingen går ut på, i tillegg til å ha en anerkjennende og kultursensitiv holdning ovenfor brukerne, jamfør fellesorganisasjonens yrkesetisk grunnlagsdokument (FO, 2019). På den andre siden får fremstilling av barnevernet i media det til å virke som at barnevernet ikke har noen av disse verdiene. Dette fikk meg til å undre over hva som skjedde i møtet mellom barnevernet og minoritetsbrukere. Hva var det som gjorde at barnevernet ble satt i dårlig lys?

Å komme i kontakt med barnevernet og åpne opp om privatlivet deres er en ganske sårbar situasjon for mange familier. Dette kan bli ekstra sårbart for minoritetsfamilier, da det er flere faktorer som kan spille inn. Begrenset norskkunnskap er et eksempel på dette. Bakgrunnen for at jeg valgt dette temaet er for å aktualisere kommunikasjonsutfordringer som oppstår i samarbeidet mellom minoritetsfamilier og barneverntjenesten.

Vi hører stadig om det norske barnevernet, både gjennom media og gjennom muntlige historier. Det er mange negative rykter og fortellinger om barnevernet som blir spredd i minoritetsmiljøer (Fylkesnes, Iversen, Bjørknes & Nygren., 2015). Dette kommer også frem i materialet mitt, der informantene forteller om rykter og fortellinger de har hørt tidligere. Ofte er det lett å tenke at det oppstår utfordringer fordi minoritetsfamiliene ikke mestrer språket eller fordi saksbehandlere ikke er kultursensitive (Qureshi, 2005), men gjennom denne studien kom det også frem andre faktorer som skapte utfordringer i samarbeidet. Dette vil jeg prøve å utrede gjennom et casestudie.

Presentasjon av et case

I det følgende vil jeg ta utgangspunkt i hovedfunnene i materialet mitt og presentere et utsnitt av en fiksjonalisert case basert på mine åtte deltakernes erfaringer, for å fremstille hvilke utfordringer som oppstår i samarbeidet. I denne studien blir casestudien brukt som en metodisk tilnærming gjennom hele oppgaven. Jeg vil komme nærmere inn på dette i metodekapittelet.

I caset vil jeg ta opp momenter som har gjentatt seg i materialet jeg fikk ut i fra intervjuene med deltakerne mine. Dermed er caset et aggregat av deltakernes opplevelser og innspill.

Caset består av utsnitt av tre ulike møter. Hovedkategoriene som vil komme til uttrykk i caset basert på hovedfunnet i materialet mitt er ”definisjonsmakt”, ”språkbarrierer”, ”fordommer” og ”mangel på kultursensitivitet”. Under analyseprosessen i metodekapittelet har jeg skrevet om hvordan jeg kom frem til disse kategoriene som er grunnlaget for caset mitt. Siden jeg ikke har vært til stede under barnevernsmøtene, har jeg ikke materialet til å snakke så mye om selve dialogen som utartet seg under møtet. Dialogene som blir presentert i caset er basert på gjenfortellinger av mine deltakers opplevelser som kom frem under intervjuene, i tillegg til at noen dialoger er fiksjonalisert for å ivareta deltakernes anonymitet. Fokuset på caset vil ligge på kategoriene som gjentok seg under de åtte intervjuene med deltakerne.

Fremgangsmåten for caset vil bli presentert i metodekapitelet. Videre skal jeg ta utgangspunkt i problemstillingen og caset for å presentere et teoretisk rammeverk for studien. I tillegg vil caset ha en grunnleggende verdi i diskusjonskapitelet, der jeg skal trekke frem lignende situasjoner i materialet mitt.

For å få en større forståelse av caset skal jeg kort gjøre rede for utvalget mitt. Jeg har intervjuet åtte deltakere til dette prosjektet, fem tamilske brukere, to saksbehandlere og en kulturtolk. En av de tamilske brukerne ønsket heller at jeg intervjuet kulturtolken, enn saksbehandleren i saken. Kulturtolken jeg intervjuet hadde tamilsk bakgrunn og erfaringer med flere tamilske brukere i barnevernet. Av saksbehandlere var det to etnisk norske saksbehandlere som har erfaringer med å jobbe med minoritetsfamilier i sin arbeidshverdag. Det var ulike bekymringer barnevernet hadde for de fem familiene. Oppdragervold var bekymringen til barnevernet i tre av sakene, mens fars holdninger til alkohol og vold mot mor var barnevernets bekymring for den fjerde familien. Bekymringen ovenfor den femte familien var fosterforeldrenes manglende kapasitet til å ivareta fosterbarnets behov. Jeg vil presentere utvalget nærmere i metodekapitelet.

Jeg har anonymisert beskrivelsen av caset. Det betyr at navn på brukerne, saksbehandleren og skolen som har vært inne i bildet ikke nevnes med navn. Mor har fått navnet Lina, far har fått navnet Ganesh og barna har fått navnene Mina og Anita. Jeg har valgt å bruke fiktive navn for å gjøre oppgaven lesevennlig. I caset vil jeg skrive med direkte tale, for å kunne påpeke kommunikasjonsutfordringene som foregår i selve møtene. Ved de tamilske brukernes direkte tale har jeg valgt å bruke en grammatikk som jeg mener er typisk for mine tamilske deltakere i studien. Jeg gjør dette for å understreke at foreldrene jeg snakket med har begrensende norskkferdigheter. Videre har jeg bevisst valgt å bruke et byråkratisk språk for saksbehandleren, for å få frem utfordringene som kan oppstå på grunn av dette.

Mina på 14 år og Anita på 11 år er født i Norge og har tamilske foreldre som snakker begrenset norsk. Mor (Lina) jobber i en butikk, mens far (Ganesh) jobber som renholder. Skolen sender en bekymringsmelding til barneverntjenesten etter en samtale med Mina. Skolen mistenker at foreldrene utøver vold mot barna hjemme. Foreldrene blir innkalt til et møte med barnevernet uten tolk.

Det første møtet

(...)

Saksbehandler: ”Har dere hørt om barnevernet før?”, spør hun mens hun ser på foreldrene og smiler.

Lina: ”Barnevernet skummelt. Barnevernet tar barn. Dere ikke stole på oss.”

Saksbehandler: ”Kan jeg spørre deg om hvor du har hørt at barnevernet tar barn?”

Lina: ”Familie... tv... venner”

Saksbehandler: ”Jeg skjønner at du er redd for barnevernet på bakgrunn av det du har hørt tidligere. Formålet til barnevernet er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse eller utvikling får hjelp og omsorg, i tillegg til trygge oppvekstvilkår.”

Lina: ”Min venn også sa, barnevernet splitter Mina og Anita fra hverandre. De bo ikke sammen i fosterhjem. Barnevernet vil barna våre bli helt norsk. Og når vi møte barna vi bare snakke norsk, ikke tamil.”

Saksbehandler: ”Spitting av søsken skjer på ulike grunnlag. Dette er for barnets beste. Mange blir plassert i norske fosterhjem, fordi det ikke er så mange fosterhjem med samme etnisk bakgrunn som barnet. Dette er overhodet ikke for å gjøre barna deres norske.”

Lina: ”Jeg ikke stole på deg”

Ganesh: ”Jeg ikke skjønne hvem som har ringt dere, vi snille foreldre...”, sier Ganesh mens han ser ned i bordet med et unnvikende blikk.

Saksbehandler: ”Vi har fått en bekymringsmelding fra skolen til barna deres. Skolen har meldeplikt ovenfor barnevernet når de er bekymret for et barn. Ved slike alvorlige saker er de pliktet til å melde saken til oss uten å diskutere bekymringen med dere. Skolen har sendt oss en bekymringsmelding. Jeg kan lese opp bekymringsmeldingen for dere. ”Vi fra

Blomsterskolen mistenker at Mina blir slått hjemme. Vi fikk høre dette av en nær venninne av Mina. Vi innkalte Mina til et møte for å snakke om dette, der vi fikk bekreftet at hun ble slått hjemme. Vi er også bekymret for den yngste datteren Anita. I tillegg til bekymringen om at foreldrene utøver vold, er vi også bekymret for at eldste dattera har for mye ansvar hjemme. Matvanene til jentene vekker også bekymring hos oss. Det at jentene blir tvunget til å spise og at det ikke er rutiner på å spise søtsaker får oss til å undre. Dermed sender vi denne bekymringsmelingen til dere i håp om at jentene skal ha det bra hjemmet”. Hva tenker dere når dere hører dette?”, spør saksbehandleren mens hun ser opp fra brevet.

Ganesh: ”Nei, vi ikke slå barna!”, sier Ganesh oppfarende.

Saksbehandler: ”Jeg har hatt samtaler med Mina og Anita, og de mener ikke det samme som dere.”

Ganesh: ”Du ikke stole på hva vi sier? Hvorfor spør du oss da? Vi ikke slå barna! Jeg ikke skjønne hva du sier...”

Saksbehandler: ”Jeg vet at det er vanlig i mange land å utøve vold som ledd i oppdragelsen...”

Lina: ”Vi aldri slå barna. Kanskje en liten klapp på rumpa, men ikke slå! Du sier vold og slå, hvorfor vi skade våre egne barn? ”, sier Lina mens en tåre renner ned kinnet hennes.

Saksbehandler: ”Hva mener du med klapp på rumpa?”, spør saksbehandleren undrende.

Lina: ”Når de ikke høre på meg og er rampete får de en liten klapp på rumpe. For eksempel når de ikke gjøre lekser. Det viktig å gjøre lekser. Men det er ikke å slå, det en form for kjærlighet! Vi vil barna mine skal gjøre bra på skolen”, forteller Lina forsiktig mens hun tørker bort tårene fra kinnet.

Saksbehandler: ”Klapp på rumpa er form en for å slå, noe som er forbudt i Norge”

Lina: ”Hvorfor du si slå, slå, slå hele tida? Vi ikke slå barna våre! Vi vet hva vi gjør! Hvem er du til bestemme det vi gjøre?”, hever Lina stemmen.

Saksbehandler: ”Jeg skjønner at dette kan være frustrerende. Jeg sier bare hva som er lov og ikke i Norge. I tillegg er dette ikke sunt for barnets utvikling.”

Lina: ”Jeg bare bli lei meg av det du sier og du ikke skjønne hva jeg sier”, forteller Lina gråtende

(...)

Første møtet blir avsluttet uten at partene kommer frem til noe.

Ovenfor ble det presentert et utsnitt av det første møtet med barnevernet. I tillegg til at caset er et fiksjonisert eksempel ønsker jeg å ta i bruk denne metoden slik at man kan sette hovedfunnene i en kontekst. Altså ønsker jeg å bruke casestudie for å få frem partikulære sider ved materialet mitt. Jeg presenterer ikke et typisk bilde for tamilere i barnevernet, men en sammenblanding av mine åtte deltakeres erfaringer. Dermed har jeg trukket ut noen eksempler fra materialet mitt som gjentok seg og satte det sammen til et case som illustrerer hovedfunnene mine i denne studien. En slik metodisk tilnærming vil få frem detaljerte nyanser som kan være interessant å analysere. Utsnitt av det andre og tredje møtet vil bli presentert senere i oppgaven.

Formålet med problemstillingen

Som forsker ønsker jeg å presentere de ulike rollehaverne syn på kommunikasjonsutfordringene i samarbeidet. Brukerne, saksbehandlerne og kulturtolken har tre forskjellige roller i et barnevernsmøte og dette bidrar til å gi materialet mitt perspektiver og nyanser, selv om utvalget er begrenset. Studien vil presentere disse åtte deltakeres opplevelser og erfaringer for å besvare problemstillingen.

Formålet mitt er å sette søkelyset på hvilke kommunikasjonsutfordringer som oppstår i samarbeid mellom tamilske brukere og saksbehandlere. I tillegg ønsker jeg å bidra med økt kunnskap om tamilske brukeres erfaringer i møtet med barnevernet, for å bygge videre på noen tidligere studier som omtaler dette. Alle brukere gjør seg egne erfaringer og opplevelser i møtet med barnevernet. Denne studien vil ta utgangspunkt i mine deltakeres erfaringer og opplevelser. Samtidig er det nødvendig å vise at formålet med dette studiet ikke har vært å sette søkelyset på hva som er rett eller galt, men heller å presentere en del dilemmaer som forekommer i møtet mellom mine tamilske brukere og barneverntjenesten. Selv om fremstillingen min i enkelte sammenhenger kan oppfattes som kritikk av barnevernet, ønsker jeg å skape et bredere perspektiv rundt barnevernets arbeid. Jeg har ingen konkret svar på mange av utfordringene som forekommer i møtet mellom disse to partene.

Avgresning

I masteravhandling er det nødvendig å gjøre noen avgresninger. Som sagt har jeg avgrenset informantene mine til kun en minoritetsgruppe, altså tamilere. Utfallet ville kanskje vært annerledes dersom jeg hadde intervjuet mange andre minoritetsfamilier, som for eksempel somaliske brukere og marokkanske brukere i barnevernet. Et multietnisk utvalg ville også vært annerledes, ved at en del forskjellige utfordringer ville kommet frem. Denne studien tar utgangspunkt i hvordan tamilere opplever og oppleves av barneverntjenesten. Materialet mitt gir ikke grunnlag for sammenligning mellom ulike minoriteter. Årsaken til at jeg valgte tamilske brukere er fordi jeg er tamiler selv og har hørt en del fordommer ovenfor barnevernet av den tamilske befolkningen i Norge. Dermed ønsket jeg å intervjuere brukere fra min egen etnisitet for å høre hvilke utfordringer de opplevde i barnevernet. Det er viktig å være klar over at opplevelsene og erfaringene som kommer frem av de tamilske brukerne i denne studien ikke er representativt for alle tamilske brukere, men kun for deltakerne i denne studien.

Det at jeg var tamiler var en fordel i den grad at jeg forstår kulturen min i en større grad, samtidig som at deltakerne mine følte en form for tillit ovenfor meg, fordi jeg tilhørte samme etnisitet som dem. Dette førte til at jeg fikk tilgang til en del sensitiv informasjon fra erfaringene deres. Det at jeg kunne samme språk som informantene mine var også til fordel i denne forskningen, fordi informantene mine kunne snakke morsmålet sitt under intervjuene. På den andre siden kan det også ha vært en ulempe ved at jeg hadde samme etnisitet og språk som deltakerne mine. Det at jeg som forsker har forutinntatte holdninger om tamilere kan være med på å føre informantene mine. I tillegg kan informantene mine ha valgt å tilbakeholde noe informasjon i frykt for at jeg forteller det videre til fellesvennen vår som hjalp meg med å finne informantene. Jeg var tydelig på at jeg hadde taushetsplikt, men det kan ha hendt at informantene mine holdt tilbake noe i frykt for ryktespredning. Foreldrenes skam over barnevernets bekymring kan også være en av årsakene til at foreldrene kan ha tilbakehold informasjon i intervjuet med meg. Frykten og skammen for å fremstille seg som dårlige foreldre kan ha styrt dette.

Oppgavens oppbygging

Oppgaven er totalt inndelt i syv kapitler. Det innledende kapitlet presenterer tema, bakgrunn for valg av tema, problemstillingen og et utsnitt av caset. I tillegg gis en redegjørelse for oppgavens avgrensning og oppbygging. Kapittel to er et bakgrunnskapittel for studien. Dette kapitlet vil også bestå av det andre utsnittet av caset. Videre blir studiens hovedfunn

presentert i kapittel tre. Kapittel fire forsøker å skape et teoretisk rammeverk med fokus på fire analytiske begreper: ”Øvrigs kommunikasjonsmodell”, ”Bourdieu’s symbolske makt”, ”kulturalisering” og ”barneoppdragelse”. Kapittel fem omhandler forskningsmetodikk. Her presenteres utvalg, begrunnelser for valg av metode, samt fremgangsmåte for innhenting av datamateriale og analyse. Det vil også bli presentert metodisk og forskningsetiske drøftninger. Kapittel seks vil ta for seg diskusjon og drøfting av min empiri i lys av teori og tidligere forskning. I det avsluttende kapitlet vil det foreligge en oppsummering av funn, stryker og begrensninger av studien, samt forslag til videre forskning.

2 Bakgrunn for studien

Innledningsvis ble studiens tema og problemstilling presentert, i tillegg til et utsnitt av casestudien. I dette kapitlet vil jeg presentere bakgrunn og tidligere forskning omkring studiens tematikk. Jeg vil starte med å gjøre rede for tamilere i Norge og etnisk minoriteter, da dette er to viktige termer for å forstå deltakerne/ minoritetsbrukerne i denne studien. Videre vil jeg presentere bakgrunnsinformasjon om minoriteters erfaringer med offentlige tjenester. Avslutningsvis i dette kapitlet vil jeg presentere en fortsettelse av caset. Dette er et grep jeg har tatt for å plassere problemstillingen empirisk.

Tamilere i Norge

Som tidligere nevnt er det tamilere som er minoritetsdeltakerne for dette prosjektet. Dermed tenker jeg det er vesentlig å gjøre rede for hvem de egentlig er. Tamiler er et folkeslag i det sørlige Asia. Det er rundt 70 millioner tamiler, som for det meste bor i delstaten Tamil Nadu i India, i det nordlige og østlige Sri Lanka, Malaysia og Singapore. De fleste tamilere har tamil som morsmål. Dette er et av de dravidiske språkene. Tamilene har en sterk etnisk- språklig identitetsfølelse, og regner seg som atskilt fra andre indiske grupper som snakker språk beslektet med sanskrit.

Utvandringen fra det tamilske kjerneområdet har foregått i to stadier, arbeidsmigrasjon og senere flyktninger fra Sri Lanka på grunn av borgerkrigen. Anthony Rajendram kom til Norge i 1956, og var den første tamilske immigranten til Norge. Størstedelen av de tidlige immigrantene hadde kontakt til Rajendram, og kom som arbeidsinnvandrere. Denne første gruppen ble et utgangspunkt for senere innvandring til Norge. I 2017 var det 12 000 tamilere i Norge, med få unntak har de alle bakgrunn fra Sri Lanka (Skarshaug, 2017).

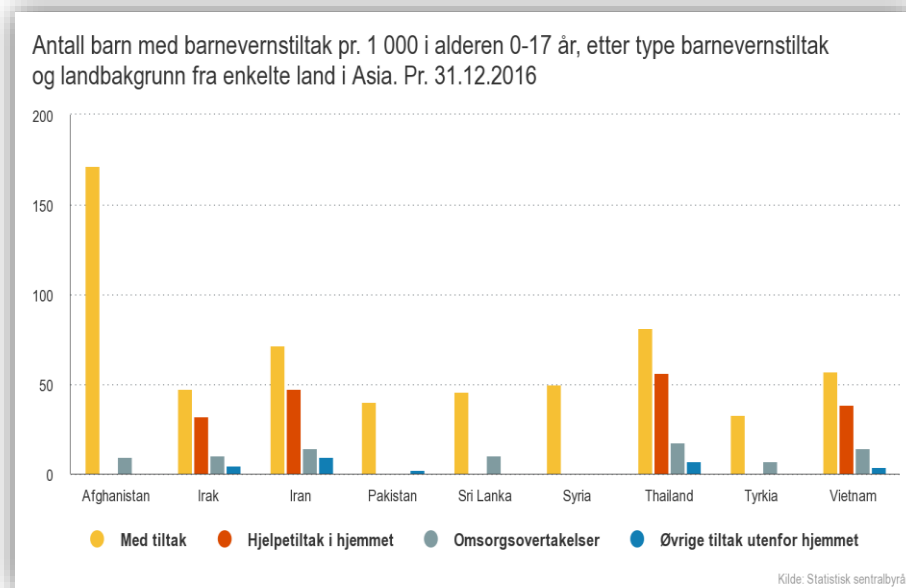
Tamilske flyktninger blir ofte sett på som en suksesshistorie blant innvandrere i Norge og ser i utgangspunktet ut til å klare seg bemerkelsesverdig godt i sin asyltilværelse på tross av traumatiske opplevelser i hjemlandet. Det har blitt rapportert om god integrering i det norske arbeidsmarkedet, lite bruk av offentlige sosialtjenester, lite kriminalitet og et relativt høy utdanningsnivå (Østby 2002, Lie 2004 i Eide, Qureshi, Rugkåsa & Vike., 2009). Tamilske flytninger kan være en interessant minoritet i forhold til hvordan grupper av flyktninger håndterer sine barns velvære utenfor hjelpeapparatet. I følge Eugene Guribye (2009) er den tamilske suksessen i større grad et resultat av tamilenes egen ressursbruk, enn av vellykket norsk integreringspolitikk og tjenestetilbud (Eide et al, 2009). Tamileres gode integrering kan være årsaken til at de ikke har like mye kontakt med barnevernet sammenlignet med for

eksempel foreldre fra Afghanistan som det er vist i diagrammet, dersom vi tolker at Sri Lanka i diagrammet er tamilere.

I følge barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019) er barn og unge med

innvandrerbakgrunn overrepresentert som mottakere av hjelpetiltak i hjemmet sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Av 55 632 barn og unge som mottok tiltak i 2018, har 15 538 innvandrerbakgrunn, altså 28 %. For barn med landbakgrunn fra Asia er det presentert tall for Afghanistan, Irak, Iran, Pakistan, Sri Lanka, Syria, Thailand, Tyrkia og Vietnam. Dette er data fra Statistisk sentralbyrå (SSB) som er levert etter oppdrag fra Bufdir. Bildet ovenfor er hentet fra Statistisk sentralbyrå fra 2016. Blant barn med bakgrunn fra Sri Lanka ligger andel under barneverntjenestens omsorg vesentlig lavt med 10,4 under omsorg pr. 1000 barn. Mens 46 pr. 1000 med bakgrunn fra Sri Lanka hadde tiltak i barneverntjenesten. Her kan man tolke at barn fra Sri Lanka betyr tamilske barn.

Oppsummert ser vi at statistikken viser at færre tamilere har kontakt med barnevernet sammenlignet med mange av de andre landene presentert i diagrammet. Til tross for at tamilere ikke er en overrepresentert gruppe i barnevernet, opplever de en del utfordringer som denne oppgaven skal ta utgangspunkt i. I tillegg til barnevernet er det også andre offentlige tjenester som tamilere misliker. I likhet med de fleste minoritetene i Norge utnytter tamiler seg i liten grad av offentlige mentale helsetjenester. Dette forårsaker flere ting. På Sri Lanka er mentale helsetjenester til dels mangelfulle og sterk forbundet med sosial stigma (Thasam 2002, Tribe 2004, Eliatamby 2004, Kaplan 2005, Selle 2006 i Eide et al. 2009). Disse årsakene er også gjeldene når det er snakk om barnevernet. Lite kjennskap til barnevernet blant tamilere, i tillegg til en sosial stigma kan føre til at tamilere tar avstand og frykter for barnevernet i likhet med andre minoritetsbrukere.

Etnisk minoriteter

Vi har sett spesielt på tamilere i Norge, og skal videre se på minoriteter generelt. I det følgende ønsker jeg å definere etnisk minoritet for å få en større forståelse for hvem de egentlig er, da tamilere er en etnisk minoritet i Norge. Det finnes flere ulike etniske grupper i dagens Norge som oppfatter seg som forskjellig fra majoritetsbefolkningen (Jávo, 2010). Etnisk minoritet kan defineres som en gruppe som er i et mindretall i et storsamfunn, som er politisk relativt avmektige, og som eksisterer som etnisk kategori over en viss tidsperiode (Aadnesen & Hærem, 2007). I Norge består det hovedsakelig av tre hovedgrupper av etnisk minoriteter, urbefolkningen, nasjonale minoriteter og migranter (innvandrere). De tamilske deltakerne i denne studien tilhører gruppen innvandrere. De som statistisk defineres som innvandrere, er personer med to utenlandskfødte foreldre, uansett opprinnelig årsak til innvandringen. Det inkluderer både førstegenerasjonsinnvandrere, som selv er født i et annet land, og personer født i Norge med to utenlandske foreldre. Innvandrere utgjør 14,4 prosent av befolkningen i Norge per 2019, og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 3,4 prosent. Personer med innvandrerbakgrunn i Norge har bakgrunn fra 221 land og selvstyrte områder (Statistisk sentralbyrå (SSB), 2019).

Den etniske minoritetsbefolkningen er i likhet med majoritetsbefolkningen en sammenblandet gruppe av ulike kulturer. Det er forskjeller i de ulike minoritetsgruppens størrelse og sammensetning med hensyn til for eksempel alder, kjønn, innvandrerbakgrunn, boforhold og arbeidsdeltakelse. Dette er en av grunnene til at mine tamilske deltakere ikke kan være representanter for andre tamilske - eller minoritetsbrukere i barnevernet.

Møtet mellom minoriteter og offentlige instanser

Det er delte meninger om minoriteters erfaringer med offentlige tjenester. Mange har positive møter med det offentlige og uttrykker høy grad av tillit til ulike tjenester. Samtidig er det en del som har negative erfaringer, både historisk og til den dag i dag (Bufdir, 2020). Minoritetsbefolkningen har historisk erfaring med statlig diskriminering, assimileringsspress og ekskludering som ledd i tidligere fornorskningsspolitikk. Dette preger minoriteters forhold til offentlige tjenester i form av mistillit. I en undersøkelse gjennomført av Ipsos (2018) vises det at personer med innvandrerbakgrunn har jevnt over høy tillit til offentlige tjenester som politi, helsevesen og skole/ barnehage. Tilliten til tjenester som NAV, barnevernet og tolketjenesten er lavere.

Hvordan folk opplever møtet med de offentlige tjenestene henger sammen med flere faktorer, som historiske forhold, opplevelser med diskriminering, grad av tillit til offentlige

institusjoner og kommunikasjonsutfordringer i relasjonen mellom bruker og tjenestene. Møte med offentlige tjenester kan enten bidra til å bygge opp eller bryte ned brukerens tillit. Språk og kommunikasjon kan være barrierer i relasjonen mellom minoritetsspråklige brukere og velferdstjenestene. For eksempel viser undersøkelser av minoriteters møte med barnevernet, at kommunikasjonen mellom foreldrene og saksbehandler har avgjørende betydning for hvorvidt foreldrene er fornøyde og har tillit til barnevernet eller ikke. Tillit er et meget viktig element i kommunikasjonsvekslingen (Bufdir, 2020).

Barnevernet

Ipsos har på oppdrag fra Bufdir gjennomført en kartlegging av tillit til barnevernet blant personer med minoritetsbakgrunn. I rapporten kommer det fram at det er større skepsis til å kontakte barnevernet blant personer med minoritetsbakgrunn sammenlignet med totalbefolkningen. Tilliten ovenfor barnevernet varierer blant annet med landbakgrunn, utdanningsbakgrunn, botid i Norge og kunnskap til barnevernet. Minoritetsfamilier som har slekt, venner eller andre i lokalmiljøet som har vært i kontakt med barnevernet, har lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet enn de som ikke har hatt slike indirekte kontakt. Derimot har de som kjenner godt til barnevernet høyere tillit og bedre inntrykk av barnevernet enn de som i mindre grad kjenner til barnevernet. I følge rapporten til Ipsos har personer med bakgrunn fra Bosnia- Hercegovina høyere tillit og de mest positive holdningene til barnevernet, mens personer med pakistansk, Sri Lanka og polsk bakgrunn har lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet (Ipsos, 2018). Dette gjenspeiler seg også i materialet mitt, der deltakerne fortalte at de gikk til møtene med sterke fordommer mot barnevernet.

I en rapport fra Bufdir (2017) som omhandler ”Myter eller Realiteter – møter mellom innvandrere og barnevernet” kommer det frem at barnevernet er kritisert for å vise for liten forståelse for innvandrernes kultur og religion og for manglende forståelse for den situasjonen mange innvandrere befinner seg i som nye i Norge. Saksbehandlere i rapporten opplever at de har lite kompetanse på enkelte minoritetsspesifikke spørsmål, men avviser at de behandler innvandrerfamilier på en måte som gjør minoritetsbarn og familier mer utsatt. Med andre ord ser vi at det er delte meninger mellom saksbehandlere i barnevernet og minoritetsbrukere. Videre kommer det frem i rapporten at temperaturen på barnevernsdebatten er uvanlig høy og til tider lite faktabasert. Media har presentert flere saker som viser konflikter og samhandlingsutfordringer, og det har også vært sterke protester mot barnevernet fra ulike miljøer i Norge og utlandet. Media kommer med påstander av typen: innvandrere frykter barnevernet (oppslag i Aftenposten, 28. Desember 2013). Bufdir – direktør Mari Trommald

innrømmer at det er kommunikasjonsutfordringer ut mot innvandremiljøene og understreker behovet for bedre informasjon om barnevernets arbeid. I tillegg understrekes det at vi trenger mer kunnskap om hva som er misforståelser, og hva som er realiteter.

I likhet med Bufdir rapporten (2017) skriver også Czarnecki (2018) at samarbeidet mellom barnevernet og minoritetsbefolkningen har i de senere årene fått stor oppmerksomhet fra både politiske og sosialfaglig hold og fra ulike minoritetsetniske grupper og organisasjoner. Innvandrersorganisasjoner og fortvilte foreldre har uttalt at ansatte i barnevernet ikke forstår eller tar hensyn til deres kulturelle tradisjoner, praksiser og oppdragsstrategier. Dette var også noe minoritetsdeltakerne mine fortalte under intervjuene. De mente at barnevernet fatter beslutninger på feilaktig grunnlag. Dermed er forholdet mellom barnevernet og minoritetsfamiliene i stor grad preget av mistillit (Czarnecki, 2018). Ifølge Rugkåsa, Ylvisaker og Eide (2017) er en forutsetning for et godt barnevernfaglig arbeid å utvikle en praksis der barn og familier opplever å bli møtt med forståelse for de faktiske livene de lever, noe som videre kan skape grunnlag for tillit. Undersøkelser viser også at mange saksbehandlere i barnevernet opplever det å jobbe med familier med minoritetsbakgrunn som utfordrende og problematisk (Hærem & Aadnesen, 2008, Rugkåsa, 2008, Eide, Qureshi, Rugkåsa og Vike, 2009). Dermed ser vi at mistilliten kan gå begge veier.

Det norske barnevernet har også kommet i hardt vær internasjonalt. Det har vært gatedemonstrasjoner mot barnevernet i så ulike land som Brasil, India, Russland og Polen. Påstanden er at den norske staten foretar ikke- legitime inngrep i familien.

Minoritetsforeldrene mener at barn blir tatt ut av vante omgivelser og plassert hos fosterfamilier som tilhører en fremmed kultur. Dette kom også frem i materialet mitt, der en fortvilt far fortalte dette og fryktet for at barna hans skulle miste en del av deres identitet. Videre mener de at barnevernet ”stjeler” barn. Som sagt er media fokuset rundt denne tematikken vært enorme. ”Somaliske foreldre er livredde for det norske barnevernet” er en av overskriftene i Aftenposten 10. Februar 2018. Media viser at minoritetsfamilier har lite tillit til barnevernet og dette samsvarer også med funnene mine. Dette kommer av at mange familier har lite kunnskap om hva barnevernet er, og dets funksjoner. Mistilliten kan ha flere årsaker som at de ikke har barnevern i det landet de kommer ifra, frykt og mistillit innad i miljøene fordi de har hørt om saker der familiene i nettverket deres har mistet omsorgen for barna sine (Norsk innvandrersforum, 2013). Tidligere forskning har satt fokus på minoritetsfamiliers frykt ovenfor barnevernet. I følge undersøkelsen av etnisk minoritetsfamiliers oppfattninger gjennomført av Marte Knag Fylkesnes, Anette C. Iversen, Ragnhild Bjørknes og Lennart

Nygren (2015) bygger frykten på barnevernet om at barnevernet bare tar barna, barnevernet går ikke i dialog med foreldrene og at barnevernet diskriminerer. Igjen er dette kun en side av saken, altså minoritetsbrukeres opplevelser og erfaringer.

I den senere tid er det også falt oppsiktsvekkende dommer i menneskerettsdomstolen hvor den norske staten har møtt knusende nederlag. 10. september 2019 ble 26 norske barnevernssaker behandlet ved Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i Strasbourg. Norge ble 17. Desember 2019 dømt i to barnevernssaker i Den europeiske menneskerettsdomstolen. EMD konkluderer i begge sakene at Norge har krenket klagernes rettigheter etter artikkel 8 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) som omhandler retten til familieliv. Klagerne i begge disse sakene er minoritetsforeldre. Norge er dømt i fem barnevernssaker, men to er frikjent. Den ene dommen fra Strasbourg omhandlet en polsk statsborger i 40- årene bosatt i Norge. I 2012 ble sønnen hennes på tre år plassert i fosterhjem. Moren ble nektet samvær, gutten ble plassert på hemmelig adresse. EMD har vurdert at tiltakene innebar en krenkelse av barnemorens rettigheter. Den andre dommen handlet om en somalisk kvinne i 20- årene bosatt i Norge. Hun var 16 år da hun som flyktning kom til Norge i begynnelsen av 2010 med sin lille baby. Barnet ble først fosterhjemplassert, deretter tvangsadoptert bort til fosterforeldrene. EMD mente at inngrepene representerer en krenkelse av morens menneskerettigheter, og at tvangsadopsjon i denne saken etter EMDs syn er et brudd på EMK (Aftenposten, 2019). I et av intervjuene underbygde en deltaker mistilliten sin ovenfor barnevernet ved å bruke disse dommene fra Strasbourg. Denne faren mente at dommene bekreftet fordommene han hadde ovenfor barnevernet.

I tillegg til brukerens fordommer er det også andre faktorer som skaper utfordringer. Rapporten "Myter eller realiteter – møter mellom innvandrere og barnevernet" fra Bufdir (2017) påpeker at både innvandrerfamiljene og ansatte i barnevernet gir uttrykk for at møtene mellom barnevernet og innvandrere kan gi særlige utfordringer. Ofte blir kulturbegrepet brukt til å forklare ulikheter, underordning og marginalisering, uten at koblingen til "kultur" problematiseres (Fuglerud og Eriksen, 2007). Hvordan man velger å forklare en situasjon har betydning for praksis. Dersom samhandlingsutfordringene i barnevernet i første rekke blir forstått som kulturforskjeller, kan dette stenge for andre fortolkninger og mulige løsninger. I en studie gjennomført av Signe Ylvisaker (2004) kommer det frem at det er vanlig å forstå brukere med ikke-vestlige bakgrunn, og deres utfordringer, ut fra kulturforskjeller og kulturkonflikt. Det kan være lettere for saksbehandleren å legge vekt på forskjellene og fortolke dette som årsakene til minoritetsbrukernes utfordringer. Ylvisaker hevder at

kulturelle stereotypier påvirker profesjonelt arbeid som drives mot brukere med minoritetsbakgrunn (Ylvisaker i Qureshi, 2009). Men det er absolutt ikke alle saksbehandlere som faller i denne fallgraven. Det er mange saksbehandlere som er profesjonelle til å se likhetene i forskjellene og har en anerkjennende holdning i saksbehandlingen (Magelssen, 2011). Her er kommunikasjonsferdigheter en vesentlig kompetanse for å opparbeide tilliten og tryggheten med brukere, spesielt minoritetsbrukere. Qureshi (2005) mener at et kritisk blikk på egen virksomhet og egne holdninger er viktig i samarbeidet med brukerne. Dette gjelder da alle brukere, men er spesielt viktig i samarbeid med minoritetsbrukere, da det er rom for at det kan oppstå enda flere utfordringer i samarbeidet. På bakgrunn av dette, ønsker jeg å se nærmere på hvilke påvirkninger samhandlingen mellom barnevernet og minoritetsbrukeren har for samarbeidet under saksbehandlingen.

Avslutningsvis i denne seksjonen skal vi se på nærmere på hva som kan føre til et godt samarbeid mellom barnevernet og minoritetsbrukere. I retningslinjer Q-42/2015 om behandling av barnevernsaker med minoritetsfamilier, er god kommunikasjon og samarbeid med familien fremhevet som sentrale elementer i barneverntjenestens arbeid, og at det må tas hensyn til at familien har en annen etnisk, språklig, religiøs eller kulturell bakgrunn. Det må tas høyde for at ikke alle familier er kjent med barnevernet som en offentlig myndighet, og at det derfor er viktig at barneverntjenesten gir grundig og god informasjon om barneverntjenestens arbeid, hvordan barnevernet kan bistå familien og om barn og foreldres rettigheter. Videre fremgår det at barnevernet må påse at alle parter forstår detaljene i og konsekvensene av det som blir sagt og skrevet, og at det skal benyttes kvalifiserte tolker i situasjoner der det kan oppstå språkproblemer. Selv om barnevernet er klar over at de skal ta hensyn til familiens bakgrunn, i tillegg til å gi god informasjon kan det oppstå utfordringer i samarbeidet basert på andre faktorer som spiller inn, som maktrelasjoner, språk barrierer, fordommer og manglende kultursensitivitet. Det er disse faktorene jeg tar som utgangspunkt for diskusjon i denne studien. Caset mitt er konstruert for å reflektere de konkrete faktorene som jeg regner som funn fra mitt analytiske arbeid med mitt datamateriale. I det følgende vil jeg presentere det andre utsnittet av caset.

Det andre møtet (Case utsnitt)

Det andre møtet foregår hjemme hos familien under barnevernets hjembesøk. Under møtet er foreldrene og Mina til stedet.

(...)

Saksbehandler: ”Hvordan går det med dere?”, spør hun mens hun ser på foreldrene.

Lina: ”Det bare stress å ha kontakt med barnevernet”, sier mor forsiktig og ser på Mina.

Saksbehandler: ”Jeg skjønner at det kan være litt tøft. Sist snakket vi om oppdragervold, der vi hadde litt forskjellige oppfatninger om hva dette er. Dask på rumpa er også en form for oppdragervold og er forbudt i Norge.”

Lina: ”Oppfatninger..? Dask..?”, gjentar mor og ser forvirret ut på saksbehandleren.

Mina: ”Oppfatninger betyr ”unarvugal” (oppfatninger) og dask er ”arairathu” (dask), oversetter Mina på tamil mens hun ser på mor.

Saksbehandler: ”Så bra du hjelper oss, Mina. Skjønnte dere hva jeg mente nå?”

Lina: ”Alt så vanskelig å skjønne. Du ikke skjønne hva vi sa sist. Vi ikke slå barna våre”, sier Lina frustrert til saksbehandleren.

Lina: ”Uansett hva vi sier så stoler de ikke på oss, så det er ikke noe vits å fortelle dem noe”, sier Lina til Ganesh på tamil.

Saksbehandler: ”Jeg skjønner at det er vanskelig for dere. Jeg vil bare prøve å forstå situasjonen deres. Dere forteller at dere ikke mener noe vondt med en dask på rumpa, men dette er forbudt og ikke bra for barna. Hvis jeg har forstått det riktig, så er dask på rumpa en form for grensesetting når barna ikke er lydige?”, sier saksbehandleren og ser spørrende på foreldrene.

Ganesh: ”Ja, men vi ikke slå”, sier far bestemt.

Saksbehandler: ”Dask er også en form for vold. Det finnes andre alternativer enn dask på rumpa for å grensesette barn. Vi har et kurs med foreldreveiledning, som jeg anbefaler for dere. Gjennom kurset kan dere lære alternative grensesettingsmetoder.”

Lina: ”Hva grensesettingsmetode?”, spør Lina og ser på Mina

Mina: ”Eppdi adikkama pillaigal valgrathu (Hvordan oppdra barna uten å slå)”, sier Mina med et usikkert blikk.

Saksbehandler: ”Takk, Mina!”, sier saksbehandleren og er usikker på om det hun sa ble videreformidlet riktig.

Ganesh: ”Nei, vi ikke treng kurs! Vi ikke slå barna”

Saksbehandler: ”Jeg anbefaler kurset på det sterkeste. Dere kan tenke litt på kurset til neste gang”, forteller saksbehandler og avslutter møtet.

Tamileres erfaring av barnevernet

Til nå har vi sett generelt om minoriteters erfaring med offentlige tjenester, i tillegg til to utsnittet av caset i oppgaven. I denne delen skal jeg presentere noen nyhetsartikler som forteller om tamilske brukeres erfaringer med barnevernet, for å underbygge caset og funnene mine.

”Innvandrere har flest barnevernsbarn” var en av overskriftene i Aftenposten 11.10.12, skrevet av Mathias Vedeler. I oktober 2012 hadde fire tamilske foreldre sultestreiket foran Domkirken som en protest mot at barnevernet hadde tatt fra dem omsorgsretten. Foreldrene mente at barnevernet ikke forsto deres kultur og deres måte å oppdra barna på. Flere andre foreldre med innvandrerbakgrunn sluttet seg til protesten. Artikkelen legger fram at en tamilsk far har opplevd å miste omsorgsretten for sine tre barn. Han mener at det er barnevernets mangel på forståelse av tamilske tradisjoner og kultur som var årsaken til dette. Han sier at barnevernet mener at det er galt at de sover på matter i steder for seng, noe som er en del av deres kultur. En lignende sak har vært oppe i pressen tidligere. Både indisk og norsk presse har fortalt om et indisk foreldepar i Norge som ble fratatt omsorgsretten blant annet fordi de spiste med hendene, sov i samme seng som barna og hadde få leker hjemme. Saken endte i retten, og den indiske ambassaden i Oslo involverte seg (Vedeler, 2012). I nettavisen presenterer journalisten Thomas Paust (19.01.12) barnevernssjefens perspektiv av denne indiske saken. Barnevernssjefen benekter at det var kulturforskjeller som var grunnlaget for omsorgsovertakelsen. Mate med hendene og sove i samme seng som barnet var to momenter som påpekes av barnevernet som negativt, men dette var kun to momenter i en helhetsvurdering (Paust, 2012).

En annen nyhetsartikkel i oktober 2012 presenterer en demonstrasjon utenfor den norske ambassaden på Sri Lanka. En gruppe Srilankere hevder norske myndigheter har fratatt tamilske foreldre barna med makt, uten gyldig grunn. Demonstrantene mente at det var en generell diskriminering mot tamilere i Norge, og at tamilske barn ble nektet å snakke sitt eget morsmål (Abcnyheter, 2012). Dette var noe som også kom frem i materialet mitt, som jeg vil ta opp senere i studien. I det følgende vil jeg presentere det siste utsnittet av caset.

Det tredje møtet

I det tredje møtet tar saksbehandleren med en tamilsk kulturtolk til møtet for å ta opp de andre bekymringene som kom frem i samtalen med jentene.

Saksbehandler: ”Etter samtalen med jentene er det enda to ting som er bekymringsverdig for oss. Det at Mina har for mye ansvar hjemme vekker bekymringen vår, i tillegg til matvanene til jentene. Ut i fra det jeg har hørt fikk jeg inntrykk av at de ble tvunget til å spise og at det ikke er rutiner på å spise søtsaker.”

Ganesh: ”Mina ikke ha mye ansvar hjemme. Hun gå på skole, svømmekurs og tamil skole i helg. Noen ganger hun hjelpe mamma sin. Og vi ikke tvinge i dem mat. Barn må spise mat.”

Kulturtolk: ”For det første det at eldste barnet i familien har mer ansvar ovenfor yngre søsken er vanlig innenfor den tamilske kulturen. Det er ikke for å skyve over foreldrenes ansvar over barnet, men heller for at barnet skal sakte men sikkert lære seg en voksens rolle. For det andre når foreldrene ”tvinger” barnet til å spise er det en form for å vise kjærlighet ovenfor barnet. Det er vanlig å vise kjærlighet gjennom å gi mat til barnet og å avslutte middagen med noe søtt er en koselig tradisjon i denne kulturen. Det er ikke snakk om store mengder med søtsaker, men noe smått etter middagen.”

Lina: ”Riktig! Barna mine har ingen hull i tennene.”

Ganesh: ”Takk for du forklare saksbehandleren. Vi glad for at du hjelpe oss! Før du komme vi var redde for å si ting, fordi tenk jeg sier noe feil og de ta barna mine. Men jeg føle tryggere med deg”, sier far til kulturtolken.

Saksbehandler: ”Så bra du føler deg tryggere nå! Da har vi avklart de bekymringene, men har dere tenkt noe mer på foreldreveiledningskurset jeg snakket om sist?”, spør saksbehandleren.

Ganesh: ”Nei, vi ikke slå barna!”, sier han å ser på kulturtolken.

Kulturtolk: ”Dask på rumpa regnes også som å slå i Norge. I foreldreveiledningskurs kan man lære alternative grensesettingsmetoder. Grensesettingsmetoder betyr ulike måter å lære barna deres at det de gjør er feil eller at de ikke bør gjøre det. Istedenfor å ”araiya” (dask), kan dere lære alternative metoder som barnevernet synes er bra”, forklarer kulturtolken på tamil.

Ganesh: ”Greit, vi prøve! Men vi er glad i barna våres”

Gjennom oppgaven er det presentert tre utsnitt fra møter mellom en tamilsk familie og saksbehandleren deres. De forskjellige møtene tar for seg ulike utfordringer som deltakerne mine opplevde under samarbeidet. Det er ikke snakk om store utfordringer som ødelegger samarbeidet, da dette ikke kom frem i mange av intervjuene med deltakerne mine. Men det handler heller om små utfordringer som samler seg opp og er hindringer for samarbeidet. Det var noen av deltakerne mine som hadde utfordringer i samarbeidet som klare å løse det slik caset er konstruert. På den andre siden hadde jeg også deltakere som hadde store utfordringer, som førte til at de har mistillit ovenfor barnevernet til den dag i dag. I det følgende skal jeg presentere et mer utbrodert materiale som tar for seg hovedfunnene i denne studien.

3 Presentasjon av funn

Jeg har presentert et fiksjonalisert case gjennom besvarelsen som jeg nå skal bruke til å presentere hovedfunnene mine i denne studien og som dannet grunnlaget for en diskusjon som besvarer problemstillingen min. Funnene vil bli diskutert og drøftet opp mot aktuell teori og forskning i diskusjonskapittelet.

Oppgavens problemstilling er: *Hvordan bidrar kommunikasjonen mellom barnevernet og tamilske brukere til ulike utfordringer i samarbeidet?* Basert på intervjuene med de åtte deltakerne har jeg opparbeidet et materiale som egner seg til å besvare denne problemstillingen. Jeg har tilgang til ulike perspektiver i det som foregår i møtet mellom barneverntjenesten og de tamilske foreldre, slik det ble illustrert i caset.

Gjennom det analytiske arbeidet jeg har gjort av mitt innsamlede datamateriale, har jeg identifisert noen temaer. Jeg har organisert funnene jeg har gjort som inngår i besvarelsen av problemstillingen i fire temaer, ”definisjonsmakt”, ”språkbarrierer”, ”fordommer” og ”mangel på kultursensitivitet”. Dette er fire grovt delte overskrifter som deltakerne i denne studien påpekte som hindringer for kommunikasjonen i samarbeidet. I det følgende skal jeg gå inn på hvert av temaene og redegjøre for funnene rundt hvert tema.

Saksbehandleres definisjonsmakt

I følge de tamilske deltakerne i materialet mitt hadde saksbehandlerne definisjonsmakt i samarbeidet som bidro til at kommunikasjonen sviktet. Mange av deltakerne mente at det var saksbehandlerens definisjon som vant frem i en diskusjon, og at deltakerne satt igjen med en avmaktsfølelse, til tross for at de viste motgang. Et eksempel fra materialet mitt var bruk av begrepet ”vold”. Deltakeren mente at dette var et ekstremt begrep å bruke for handlingen

deres som ikke var i nærhet av begrepet. Deltakeren fortalte at de uttrykket dette og viste motgang. Der de forklarte at handlingene deres var for å gi barna disiplin og at det ikke hadde noe med vold å gjøre. I følge deltakeren var det saksbehandlerens definisjonsmakt som vant frem, når det gjaldt definisjon av begrepet ”vold”. Dermed ble denne bekymringen i noen av sakene meldt til politiet. Dette førte til at deltakerne følte seg misforstått i samarbeidet som igjen påvirket tilliten i samarbeidet. I intervjuet fortalte en far at han utelukket å fortelle hans meninger, fordi han ikke hadde tillit til barnevernet og var redd for at det han sa skulle brukes i mot han. Saksbehandlerens definisjonsmakt var også et moment i caset.

Språkbarrierers påvirkninger

Ut i fra caset ser man at foreldrene snakker begrenset norsk, mens saksbehandleren hadde et byråkratisk språk som brukerne hadde vanskeligheter med å forstå. Dette kom frem der saksebehandleren forklarte hva formålet til barnevernet er, der mor ikke fikk med seg det som ble sagt, men heller var opptatt av det hun hadde hørt om barnevernet. Det kommer også frem ved at far ikke anerkjenner svaret til saksbehandleren og bytter tema. Som Lina og Ganesh, beskriver også mine deltakere språkvansker i møtet med barnevernet. Språklige barrierer er en av årsakene til at det oppsto utfordringer mellom barnevernet og foreldrene i materialet mitt. Mange av foreldrene jeg snakket med hadde begrenset norskkunnskap. Flere av disse tamilske foreldrene snakket om at saksbehandlerne hadde et ordforråd som var vanskelig å forstå. Altså mente foreldrene at saksbehandlerne hadde et byråkratisk språk med foreldrene som hadde begrenset norskkunnskap. Foreldrene i materialet mente at de ikke fikk med seg alt saksbehandlerne fortalte og dette førte til ulike misforståelser i samarbeidet. En av foreldrene ramset opp noen ord som var helt fremmed for han i starten av samarbeidet. Ord som ”bekymringsmelding”, ”vedtak” og ”mentalisering” hadde denne deltakeren aldri hørt før. I tillegg fortalte deltakeren at vedkommende enkelte ganger spurte om ordets betydning, men at det var ukomfortabelt å spørre om ordets betydning hver gang. Dermed gikk mye av informasjonen i tap.

Språkgapet mellom byråkratisk språk og begrenset norskferdigheter er en av årsakene til at det oppstår utfordringer i samarbeidet. Dette kommer til uttrykk i materialet mitt, der jeg fikk sjansen til å intervjuer både saksbehandleren og brukeren Pooja i en sak. Ut i fra intervjuet med begge partene ser jeg at Pooja til den dag i dag ikke har skjønt bekymringen til barnevernet og hvorfor det ble foretatt en omsorgsovertakelse. I følge Pooja ble det foretatt en omsorgsovertakelse fordi fosterfar var ”litt streng” en dag. Mens i intervjuet med saksbehandleren forteller hun at det ble foretatt en omsorgsovertakelse fordi fosterforeldrene

ikke hadde kapasitet til å dekke jentas behov og at det ikke direkte handler om at fosterfar var ”litt streng” den dagen det ble foretatt omsorgsovertagelse. Vi skal komme nærmere inn på dette i diskusjonskapitelet.

Til tross for dette språkgapet var det mange av deltakerne som svarte at det ikke ble brukt tolk under samarbeidet. Mange av deltakerne i materialet mitt som hadde begrenset norskkunnskap brukte ikke tolk i samarbeidet, til tross for rapporter og tidligere forskning som påstår at man burde bruke tolk i tilfeller hvor språket er en barriere. Istedenfor en kvalifisert tolk ble det alternativt brukt det eldste barnet i familien til Pooja som tolk. Dette var noe som kom frem i intervjuet med saksbehandleren i denne saken. Saksbehandleren fortalte også at dette var noe hun angret på, og ville gjort annerledes. Å bruke barn som tolk kan være skadelig for barnets utvikling, da man gir barnet en voksenrolle som kan være utfordrende for barnet. I tillegg vil ikke et barn ha tilgang til det begrepsapparatet en kvalifisert tolk ville hatt. Barnet kan ta i bruk andre begreper de tror passer for det saksbehandleren sier. Dermed kan innholder endre seg under videreformidlingen. Det var dette som skjedde i caset, der Mina ikke klarete å videreformidle det saksbehandleren fortalte. På den andre siden kan også bruk av tolk forårsake noen utfordringer i samarbeidet. En av saksbehandlerne jeg intervjuet opplevde en form for usikkerhet om tolken klarte å videreformidle det som ble sagt.

Til tross for rapporter som sier at foreldrene kan snakke deres morsmål under samvær med barna deres, ble en av deltakerne mine nektet dette. Deltakeren mente at det var en emosjonell fratakelse under samværet fordi de ikke fikk lov til å snakke morsmålet deres med barna. Begrenset språkferdigheter fører til emosjonell fratakelse, der uheldige samvær ble observert. Dette skapte en form for mistillit ovenfor barnevernet, der deltakerne mine mente at de ikke tok hensyn til foreldrene. I følge deltakeren fulgte denne mistilliten videre i de neste møtene med barnevernet.

Fordommenes makt

Fordommer er et element som påvirker kommunikasjonen mellom barnevernet og minoritetsbrukere til ulike utfordringer i samarbeidet. I caset så vi at foreldrene hadde en del fordommer i det første møtet med barnevernet. Fordommene er med å lage en dårlig stemning under møtet, der brukeren går inn i samarbeidet med en form for mistillit. På den andre siden anerkjenner saksbehandleren i caset at det er brukerens oppfatninger av barnevernet og prøver å forklare hva formålet til barnevernet er, i tillegg til at hun tar seg tid til å avklare noen av

fordommene foreldrene har ovenfor barnevernet. Dette momentet i caset ble tatt ut av materialet mitt, der en av saksbehandlerne fortalte at hun håndterte fordommene til foreldrene på denne måten.

En typisk fordom deltakerne mine hadde var at "barnevernet tar barna". Dette var noe foreldrene jeg snakket med fortalte at de hadde i bakhodet i det første møtet med barnevernet. Deltakerne i materialet mitt fortalte at å gå inn i et møte med barnevernet med denne oppfatning, brakte frem en redsel hos dem, der de konstant var redde for å gjøre noe feil. Dermed satt de med en avmaktsfølelse, der deltakerne opplevde at barnevernet satt med all makta. Frykten for å gjøre noe feil førte til at deltakerne tilbakeholdt viktig informasjon fra saksbehandlingen. Noen av foreldrene fortalte at de ikke ønsker å snakke så mye om rutinene deres hjemme, fordi de fryktet at barnevernet skulle dømme familien ut i fra dette og frata barna deres. Dette kunne være informasjon som kunne hjulpet deltakerne, men de valgte å tilbakeholde det i frykten for å si noe feil som kunne ende opp med at de ble fratatt barna deres.

Ut i fra datamaterialet mitt var det også mange andre fordommer som kom frem. "Barnevernet stoler på hva barna har å si og ikke det foreldrene sier" og "barnevernet splitter søsken under plassering i fosterhjem" var to av fordommene som kom fram i datamaterialet mitt. Det at barnevernet ikke stoler på foreldrene var en morens erfaring som har gjort at hun hadde skapt denne fordommen ovenfor barnevernet. Denne fordommen førte til at hun ikke delte mye av det hun tenkte, fordi hun mente at barnevernet ikke brydde seg om hennes mening.

Fordommen om at barnevernet splitter søsken under plassering av fosterhjem førte til at enkelte deltakere fryktet å ha kontakt med barnevernet i det hele tatt. Disse foreldrene fortalte at de opplevde barnevernet som den store stygge ulven. Barnevernet kan ha ulike årsaker for at de splitter søsken. Men spørsmålet er om disse årsakene ikke ble tydelig formidlet til foreldrene eller om foreldrene er uenige i vurderingen til barnevernet.

I tillegg til fordommene de tamilske foreldrene har selv, frykter de også over fordommene saksbehandlere har ovenfor dem. En av foreldrene jeg intervjuet fortalte at det var lettere for barnevernet å tro på et minoritetsbarn som ble slått, enn et etnisk norsk barn. Selvfølgelig kan det diskuteres om det er fordommer som foreldrene har ovenfor saksbehandleren eller om det er saksbehandlerens fordommer ovenfor foreldrene som påvirker samarbeidet. På bakgrunn av fordommene er også de tamilske deltakerne redd for at saksbehandleren vil kulturalisere ulike situasjoner.

Mangel på kultursensitivitet

Ut i fra materialet mitt kom det frem at mangel på kultursensitivitet var noe som bidro til at kommunikasjonen mellom barnevernet og minoritetsbrukere ble utfordrende. Mange av deltakerne mente at det hadde vært bedre å ha en person med minoritetsbakgrunn som behandlet sakene deres. De mente at de ville ha en større forståelse for kulturen deres. En av informantene mine hadde takket ja til å bruke kulturtolk i samarbeidet og mente at samarbeidet ble bedre hvor partene fikk mer forståelse for hverandre, dette gjenspeiler seg også i caset. Den tamilske moren jeg intervjuet fortalte at hun følte seg tryggere ved å ha en kulturtolk til stede i møtene enn kun å ha møte med norske saksbehandlere. Dette gjenspeiler denne morens mistillit ovenfor barnevernet. Videre fortalte denne deltakeren at en trygghetsperson inn i bildet skapte mer tillit som gjorde at hjelpen som trengtes nådde frem. Dette var tilfellet til Ganesh og Lina også. På den andre siden må man også ta høyde for at alle sakene til tamilske foreldre ikke alltid omhandler kulturelle barrierer, for at det skal være behov for en kulturtolk. Det finnes også tamilske foreldre som rett og slett er ”dårlige foreldre”, i slike tilfeller er det ikke den kultursensitive holdningen som står på spill.

Plassering av minoritetsbarn i norske fosterhjem mente foreldrene var mangel på kultursensitivitet. Foreldrene mente at manglende oppfølging av språk, religion og kultur ville føre til at barnet ville få identitetskrise senere i livet. På den andre siden forteller saksbehandleren at de ønsker å ivareta barnets identitet ved å plassere barn i fosterhjem med samme etnisk bakgrunn, men at dette vanskelig lar seg gjøre fordi det ikke er mange av dem.

Mangel på kulturelle uttrykksmåter kan også skape barrierer for kommunikasjonen.

Uttrykksmåter i norsk kultur kan være mer direkte sammenlignet med uttrykksmåter i minoritetsbrukerens kultur. Dermed kan direkte spørsmål fra saksbehandleren oppleves som påtrengende i minoritetsbrukeres privatliv. Dette kan oppleves som krenkende for familien som kan føre til at de velger å tilbakeholde viktig informasjon. For eksempel mente Devi i intervjuet med henne at det var ubehagelig at saksbehandleren spurte om det intime forholdet mellom henne og ex- mannen hennes.

Datamaterialet viser at det er en del faktorer som skaper utfordringer i kommunikasjonen mellom barnevernet og de tamilske brukerne. Jeg har tatt utgangspunkt i fire faktorer som har gjentatt seg gjennom materialet mitt, definisjonsmakt, språkbarrierer, fordommer og manglende kultursensitivitet. Både de tamilske deltakerne og de profesjonelle deltakerne forteller at disse faktorene skapte utfordringer i samarbeidet. Et fremtredende og konkret funn

som alle deltakerne henviste til, er fordommene de har ovenfor hverandre i samarbeidet. Hovedfunnene som er presentert ovenfor viser at dette kan forklares ut i fra en rekke forhold. Dette kan være misforståelser, mistillit, saksbehandlerens definisjonsmakt og manglende kultursensitivitet. Her kan gjensidig anerkjennelse og rikelig med informasjon bidra til å forebygge noen av utfordringene i samarbeidet. Hensikten med oppgaven er ikke å finne fram til en fasit, men å bidra til en større forståelse av kommunikasjonsutfordringer mellom barnevernet og tamilske brukere. Studien kan være nyttig informasjon til videre refleksjon og drøfting.

4 Teorikapittel

Gjennom caset og hovedfunnene har jeg gjort rede for utfordringene som oppstår i samarbeidet. Disse utfordringene skal jeg analysere med noen teoretiske begreper. Hovedteoriene for denne studien er ”Ørvigs kommunikasjonsmodell” og ”Bourdieu's symbolsk makt”. I tillegg skal jeg si litt om kultur og kulturalisering, samtidig som foreldreskap for å få en større forståelse for det som kommer frem i materialet mitt. Dette vil være det teoretiske rammeverket for å analysere hovedfunnene opp mot problemstillingen.

Kommunikasjon

Vi skal ta for oss temaet kommunikasjon, da det er hovedfokuset i denne studien. I denne seksjonen vil jeg presentere Ørvigs konstruksjonsmodell for å se på kommunikasjonen som foregår i møtene i barnevernet. Videre til jeg presentere tidligere forskning om kommunikasjonen mellom barnevernet og minoritetsbrukere, som jeg vil ta opp igjen i diskusjonsdelen.

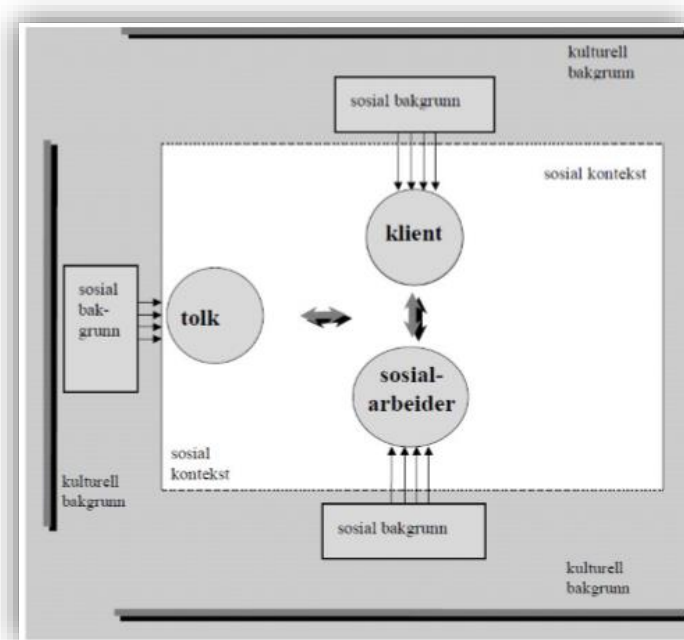
Røkenes og Hanssen (2012) skiver i sin bok *Bære eller breste- kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* at ordet kommunikasjon stammer fra det latinske verbet ”communicare”, som betyr ”å gjøre felles”. Når vi kommuniserer, skaper, utveksler og avdekker vi mening. Vi med- deler oss. Mellommenneskelig kommunikasjon skjer når atferd blir gitt mening. Mening er noe vi skaper i felleskap. Både den som gir et budskap, og den som mottar budskapet, er med på å gi atferden mening. Mening er resultat av samspill mellom innholdet (hva som formidlers), hvordan budskapet er kodet, i hvilken sammenheng/ kontekst budskapet formidles og hvordan budskapet blir tolket (Røkenes & Hanssen, 2012).

Kommunikasjon som konstruktiv samhandlingspraksis

En del faktorer spiller inn under møtet mellom saksbehandlere og brukere. Som en ramme for å forstå hva som foregår i møtet mellom brukeren og saksbehandleren blir

konstruksjonsmodellen til Ørvig (2007) presentert. Modellen ble utviklet for å forklare samhandlingssituasjoner på sosialkontor, og vurderes relevant i denne sammenheng fordi den beskriver en kontekst som ligger tett opp mot barnevernets praksis, slik det er illustrert i caset.

Modellen tar utgangspunkt i tre deltakere: saksbehandler, bruker, og tolk (Ørvig, 2007). De ulike faktorene som påvirker samhandlingen synliggjøres ved pilene og rammene, slik det er vist på bildet. Minoritetsbrukere som kommer i kontakt med barnevernet har ulik kulturell og sosial bakgrunn. Mange er oppvokst i samfunn der tradisjoner, verdier og oppdragelsesverdier skiller seg fra majoriteten i Norge. Sosialarbeidere er også ulike med hensyn til sosial og kulturell bakgrunn, for eksempel knyttet til hvor i landet de er vokst opp og klasses tilhørighet. Tolk kommer inn i bildet, når brukeren ikke mestrer det norske språket, og kommunikasjonen vurderes umulig uten oversettelser. Tolkens bakgrunn spiller også inn, som det kommer til uttrykk i modellen. I følge Ørvig (2007) utgjør sosial og kulturell bakgrunn, ifølge modellen, den enkelte deltakers referanseramme i kommunikasjonen. Den påvirker hvordan et budskap blir formidlet og oppfattet. Sosial kontekst på den andre siden viser til sammenheng samhandlingen foregår innenfor. Videre argumenterer Ørvig (2007) for at sosialkontorets byråkratiske organisasjon, sosiale roller, strukturell makt osv. i stor grad legger føringer for kommunikasjonen. Deltakerne i møtet, slik det er illustrert på bildet, oppfatter og vurderer hverandre med utgangspunkt i et sett av forventninger og ressurser knyttet deres sosiale posisjon.

Modellen til Ørvig kan kritiseres for å forenkle den komplekse virkeligheten som skjer i praksis. Dersom vi ser modellen i barnevernsammenheng kan det hevdes at barnet burde vært definert som deltaker i situasjonen. I enkelte tilfeller deltar barna i samtalen sammen med foreldrene og saksbehandlere. Når barna ikke deltar, har de en tilstedeværelse i den forstand at det er dem møtene omhandler. Videre er begrepene sosial og kulturell bakgrunn noe mangelfullt i forhold til å beskrive det deltakerne "har med seg" inn i møtet med

barnevernet. Individuelle karakteristikk (temperament, intelligens), erfaringer i nåtid (foreldrekonflikt, helseproblemer) og fremtidsutsikter (permanent eller midlertidig migrasjon) kan være viktige elementer i det som ”bringes inn” i samhandlingen. I tilfellene der saksbehandler og bruker har hatt kontakt over tid vil også deres felles erfaringer være en del av referanserammen. I forhold til begrepet kontekst påpeker Ørvig (2007) at det i stor grad er kulturelt, i betydningen konstruert innenfor en norsk kulturell og politisk ramme. Til tross for disse kritiske innspillene mener jeg at modellen bidrar med en god forståelse av den særskilte interaksjonssituasjonen denne studien søker kunnskap om. Den tydeliggjør at faktorer på individuelt og strukturelt nivå er av sentral betydning for å forstå kompleksiteten.

Kommunikasjonen i barnevernet

I proposisjon 169L til Stortinget står det at god kommunikasjon er avgjørende for å skape tillit og for å kunne samarbeide om barneverntiltak. Å ta hensyn til familiens språklige, religiøse og kulturelle bakgrunn og sørge for at partene er informert er viktig for å oppnå samarbeid og kunne gi god hjelp. Det er viktig at ansatte i barnevernet er bevisst at manglete felles referanserammer og ulike forståelse av barneoppdragelse kan oppleves som barrierer for samhandling og etablering av tillit. Barnevernet må ta seg tid til å gi tilstrekkelig og god informasjon. Det er et viktig premiss for denne diksjonen at det skal benyttes kvalifiserte tolker i situasjoner der det kan oppstå språkproblemer (Regjeringen, 2017).

Å sikre god informasjon og gjensidig forståelse er en utfordring i barnevernet generelt, men kan ofte oppleves mer utfordrende når man ikke har felles språk eller referanserammer. Et godt samarbeid mellom bruker og saksbehandler kan henge sammen med tydelig informasjon, gode relasjoner, anerkjennelse og gjensidig respekt (Holm- Hansen, Haaland & Myrvold, 2007). Kommunikasjon handler både om det verbale språket, skriftlige språket og kroppsspråket (Söderström, 2012). Kommunikasjon er en toveis prosess som omhandler tolkning av meningsinnhold, og som påvirkes av blant annet maktrelasjoner, holdninger og referanserammer (Midjo, 2010). I barnevernets møte med minoritetsbrukere blir både det skriftlige, det verbale, det ikke- verbale, det kulturelle og det kontekstuelle av betydning.

Kulturelle forskjeller har betydning for kommunikasjonen mellom fagfolk og brukere.

Hvordan det påvirker, kan vi imidlertid ikke vite sikkert på forhånd. Ved å lytte til den andre, vise respekt og invitere den andre til å fortelle om kulturelle tenkemåter og skikker kan være en måte å lære mer om den andres verden (Røkenes & Hanssen, 2012). I følge Cecilie Jávo (2010) kalles kommunikasjon mellom mennesker med ulike kulturbakgrunn for interkulturell kommunikasjon. At kulturelle forskjeller har betydning for kommunikasjonen, vil de fleste av

oss være enige om. Men det er ikke det eneste som avgjør kommunikasjonen mellom saksbehandler og brukeren. Det er flere faktorer som spiller inn, som for eksempel sosioøkonomiske faktorer.

For profesjonelle yrkesutøvere er ansikt – til – ansikt kommunikasjon det viktigste. I hvilken grad kommunikasjonen lykkes kan for eksempel være avhengig av den kulturelle utrustingen som en har til felles med dem en ønsker å kommunisere med. Jamfør Thomas Hylland Eriksens (1994) definisjon av kultur er ”dét som gjør kommunikasjonen mulig”. Det trengs med andre ord noe som er felles i kommunikasjonssituasjonen, altså felles tredje. Det kan for eksempel være felles verdier, normer, forestillinger, erfaringer, eller tro. Den kulturelle utrustingen er summen av alt vi har lært og opplevd. Det er individuelle forskjeller, men jo mer vi har til felles, desto større er sannsynligheten for at kommunikasjonen lykkes (Eide, Qureshi, Rugkåsa & Vike, 2009, s. 218). I barnevernsammenhenger vil alltid barnets beste være det felles tredje, men i hvor stor grad minoritetsforeldrene er enige i at barnevernet ønsker barnets beste kan variere antakelig.

Kultursensitiv kommunikasjon

En kultursensitiv holdning kan være med på å forebygge ulike misforståelser i samarbeidet mellom barnevernet og brukeren. I følge Naushad Ali Qureshi (2009) er begrepet kultursensitivitet vanskelig å definere. Begrepet er satt sammen av to ord: kultur og sensitiv. Det innebærer følsomhet for kulturelle preferanser, både egne og andres. Begrepet inviterer til økt fokus på kultur for større bevissthet, kunnskaper om og forståelse for arbeid med mennesker generelt og etniske minoriteter spesielt. Qureshi påstår at å vise forståelse og respekt for andres verdier og unikhet, og ivareta disse, er å utøve kultursensitivt. På holdningsplanen krever det å anerkjenne den andre som likeverdig. Kultursensitivitet er derfor også å bli bevisst om egen livshistorie, egne holdninger og normer, og kunnskap om bakgrunnen til den en møter, altså kulturkompetanse.

Kultursensitiv kommunikasjon innebærer evnen til å forstå når og i hvilken grad slike kulturelle forskjeller påvirker interaksjonen. Det handler om å ta hensyn til forskjellene på en slik måte at misforståelser raskt oppdages, og slik at begge parter opplever samtalen som meningsfull (Jávo, 2010). For å bygge en tryggere relasjon anbefaler mange fagfolk å være mer personlig, for eksempel formidle egne personlige erfaringer om barneoppdragelse. Ofte er innvandrere svært usikre på hva som forventes av dem i barneoppdragelsen i Norge. De kan ha en oppfatning av at deres oppdragelsesmåte kan oppfattes som feil i følge det norske barnevernet. I slike situasjoner kan saksbehandleren komme med eksempler fra sitt liv som er

med på å anerkjenne foreldrenes oppdragerstil. Mellom saksbehandleren og brukeren kan det ligge mange forskjeller i status, roller, normer, verdier, ideologi, sosialisering, identitetsopplevelse, virkelighetsforståelse, språk, kunnskap og makt. Men gjennom en kultursensitiv kommunikasjon vil det kunne avdekkes at vi også har mange fellesmenneskelige erfaringer. Til tross for at det kommer frem mange fellesmenneskelige erfaringer gjennom en kultursensitiv kommunikasjon, kan det oppstå en del utfordringer på bakgrunn av de overnevnte forskjellene mellom saksbehandler og minoritetsbrukere. Det vil jeg komme tilbake til i analysedelen.

Maktrelasjoner

Vi har nå sett på ulike aspekter med kommunikasjon og skal gå videre på temaet definisjonsmakt. I caset så vi at saksbehandleren hadde definisjonsmakt i samarbeidet med Ganesh og Lina. I det følgende vil jeg redegjøre for maktrelasjonene, da asymmetriske maktrelasjoner også kan være en av grunnene til at det oppstår utfordringer i kommunikasjonen mellom saksbehandlere og brukere, spesielt minoritetsbrukere. I samarbeidet i barneverntjenesten er det saksbehandleren som sitter med definisjonsmakten ovenfor brukerne. Dette gjelder alle brukerforhold, men kan komme spesielt til uttrykk med minoritetsbrukere. Denne definisjonsmakten kan være med på at brukeren får en form for avmaktsfølelse. Denne avmaktsfølelsen er ikke bare fordi brukeren er en minoritet, men heller fordi det er et inngrep i privatlivet deres. Avmaktsfølelsen kan spille sterkere hos minoriteter, da det er mange andre faktorer som spiller med. Et eksempel er språket. Flere av informantene mine satt igjen med denne avmaktsfølelsen ved ikke å mestre språket i kommunikasjonen med barnevernet.

I møte mellom barnevernet og brukere er maktfordelingen alltid ujevn. For minoritetsbrukere er ujevnheten i makt og ressurstilgang kanskje særlig stor, sammenlignet med majoritetsbrukere. Som sagt vanskeliggjør språklige utfordringer den gjensidige informasjonsflyten, og manglende kunnskap om barnevernet kan gjøre at kontakten med barnevernet oppleves forvirrende og u håndterbar (Kriz & Skivenes, 2010). En etnisk minoritet kan forstås i relasjon til en etnisk majoritet, der majoritet og minoritet defineres med utgangspunkt i tilgang til politisk, økonomisk eller symbolsk makt (Bourdieu, 1996 i Rugkåsa et al., 2017). I følge Bourdieu er det den symbolske makten som dominerende grupper og klasser utøver gjennom å klassifisere verden på måten som tildekker og naturaliserer deres vilkårlige privilegier (Aakvaag, 2008). I vår kontekst vil den dominerende gruppen være saksbehandlere. Det er saksbehandlere som har makt til å ta sluttvurderingen i samarbeidet

med brukeren. I de fleste samfunn har majoriteten mest makt. De kan derfor i stor grad legge premisene for samhandling og har dermed størst mulighet til å definere hva som er normalt. Som en virkning må minoriteter gjerne tilpasse eller innordne seg majoritetens premisser (Rugkåsa et al., 2017).

Ragnhild Magelssen (2011) skiver følgende om makt; *Makt er komplekse og strategiske sosiale relasjoner som alle deltar i, og som skaper ulike grad av avhengighet og uavhengighet mellom mennesker*. Magelssens definisjon legger vekt på at makt ikke er en kraft som visse mennesker er alene om å ha, men en asymmetrisk relasjon mellom to eller flere. Noen har mye makt, andre har mindre i en gitt kontekst. Barnevernssettinger er et eksempel på dette, der saksbehandleren har veldig mye makt, mens brukeren har noe mindre makt og kan sitte igjen med maktesløshet. I følge Magelssen har alle noe makt, men det er viktig å være klar over at ikke alle har effektive midler til å endre eller lette på de asymmetriske relasjonene de lever i. Dette er selvfølgelig generelt gjeldende for alle barnevernsbrukere, men når flere faktorer spiller inn hos minoritetsbrukere kan maktesløsheten føles enda sterkere.

Fremstillingen av saksbehandlere som mektige og minoritetsforeldre som avmektige er imidlertid grovt forenklet. Brukere har lovforankrede rettigheter, og følgelig muligheter for å påvirke sin "sak" gjennom å tilegne seg kunnskap og synliggjøre sine behov og ønsker, samt gjennom å fremstå sosialt kompetent og overbevisende i møte med saksbehandleren (Johansson, 1992; Standbu, 2001).

Selv om saksbehandleren har en form for definisjonsmakt kan de samtidig føle seg avmektige i mange situasjoner, men kanskje ikke like avmektige som brukerne. De blir blant annet utsatt for administrative krav fra politikere, ledere og kollegaer, noe som kan utløse avmakt. Avmakt kan også oppstå i andre sammenhenger, for eksempel i relasjoner mellom kollegaer og samarbeidspartnere og overfor organisatoriske og politiske strukturer. Konsekvensen av dette er at saksbehandleren disiplineres innenfor organisatoriske rammer og handler i tråd med organisasjonens rådende normer og verdier. Enkelte ganger kan dette skje på bekostning av sosialfaglige idealer og hva som er til det beste for brukeren (Bloom, 1998; Mathisen, 1978; Kroken og Madsen, 2016 i Rugkåsa et al., 2017). Opplevelsen av avmakt kan ha sammenheng med krysspress mellom hjelp og kontroll, noe som kan utløse faglige og etiske dilemmaer (Rugkåsa et al., 2017). Selv om saksbehandlere ønsker å hjelpe familien, står de bundet til retningslinjer og lovverk som de må følge. Vi kan ta utgangspunkt i et eksempel fra materialet mitt. I en av sakene ble det vurdert tilbakeføring av barnet i Tingretten, slik at

barnet og familien kunne gjenforenes. Saksbehandler så forbedringspotensialet i foreldrene og var enig i vurdering. Til tross for Tingrettens vurdering lot dette seg ikke gjøre. Begrunnelsen for dette var at barnet hadde fått en tilknytning til fosterforeldrene som ville vært skadelig for barnet å ødelegge denne tilknytningen og tilbakeføre barnet. Til tross for at saksbehandleren så frem til en gjenforening av barnet og foreldrene, måtte hun ta hensyn til barnets tilknytning med fosterforeldrene som kunne være skadelige å bryte. I en slik situasjon står saksbehandleren med en avmaktsfølelse ovenfor foreldrene. Der vedkommende ønsket å hjelpe foreldrene, men at dette ikke lot seg gjøre på bakgrunn av hva som var det beste for barnet. Videre i analysedelen skal vi også se på ulike årsaker til at de tamilske brukerne satt igjen med en avmaktsfølelse i samarbeidet.

Kultur og kulturalisering i barnevernkontekst

Vi har nå fått et teoretisk rammeverk av begrepene ”kommunikasjon” og ”maktrelasjon”. I denne seksjonen vil jeg kort gjøre rede for kultur, som kan være et viktig element for å forstå ulike kommunikasjonsutfordringer i barnevernet. Som vi så i modellen til Ørvig (2007) er kulturell bakgrunn en av de vesentlige referanserammene for kommunikasjonen. I denne studien vil kulturbegrepet brukes til å forstå enkelte utfordringer som oppstår i kommunikasjonen mellom partene med utgangspunkt til deres kulturelle bakgrunn. Slik vi så i caset var det enkelte kulturelle faktorer som åpnet opp for misforståelser under møtet.

Begrepet kultur i denne sammenhengen kan defineres som et felleskap av ideer, normer og verdier basert på menneskers idéverden og verdigrunnlag. Denne definisjonen av kulturbegrepet legger vekt på at betydningen av virkeligheten kan fortolkes og oppfattes ulikt av ulike grupper basert på deres erfaringsgrunnlag (Jávo, 2010, 27). Med andre ord fungerer kultur som et ”språk” som gjør kommunikasjon mulig. Det skaper en form for felleskap som kan gi individet den opplevelse av tilhørighet. Innefor en slik kulturell felleskap kan individer fortsatt ha forskjellige kunnskap, ulike meninger om de mest sentrale verdiene og hvordan disse skal realiseres i handling (Thorbjørnsrud, 2009, 220). Magelssen (2011) beskriver to viktige kjennetegn ved kultur. Det ene er at kultur er noe man lærer, og det andre er at kultur er en dynamisk prosess. Tilsvarende kulturforståelse samsvarer med Aadnesen og Hærem (2007, 54) sin tolkning om at kultur ikke kan fremstilles som et statisk fenomen, men er noe som stadig er i utvikling.

Et samfunn består av flere kulturer, og det betyr at ulike kulturer møtes hvor mennesker med ulike gruppetilhørighet og kulturell identitet omgås hverandre. Dette er mennesker fra ulike

land og kulturer som skal samarbeide og leve sammen i storsamfunnet, og på den måten føre til et fellesskap med ulike identiteter, kultur, religion og språk (Eriksen, 2018).

Barneverntjenesten er et eksempel på arena hvor ulike kulturer møter hverandre for å samarbeidet om et felles mål.

I barnevernets møte med minoritetsbrukere står kulturbegrepet sentralt. Kulturbegrepet kan brukes til å beskrive ulike fenomener avhengig av hvilken teoretisk tilnærming man har. Dette forårsaker at kulturbegrepet har ulike retninger og betydninger (Eriksen & Sajjad, 2015). En overordnet definisjon av kulturbegrepet i en flerkulturell kontekst som barnevernets møter, kan være at kultur innebærer de kunnskap, verdier og handlingsmønstre mennesker tilegner seg som medlemmer av samfunnet (Magelssen, 2011). Kultur i barnevernskonteksten åpner også opp for en del fordommer, der de ulike partene prøver å definere den andres kultur. Ved at partene feildefinerer kulturen til hverandre fører til utfordringer i kommunikasjonen. Vi kan for eksempel ta oppdragelse som et eksempel. Dersom saksbehandleren ut i fra sine fordommer tenker at oppdragervold er en del av den kollektivistiske oppdragerstilen til minoritetsfamilien, kan andre årsaker som for eksempel foreldrenes dårlige psykiske helse utelukkes som en årsak. Dermed fører fordommene til feil vurdering i samarbeidet som igjen kan føre at tiltaket som blir satt inn ikke passer for familien.

Øivind Fuglerud skriver i boken *Migrasjonsforståelse* følgende, ”kultur er ikke en pakke folk har i ryggsekken. Det er heller ikke en ”programvare” som er utarbeidet en gang for alle. I den grad det er et begrep som er hensiktsmessig å bruke, må kultur forstås som noe i retningen av ”internalisert kunnskap i stadig endring, altså tillærte grunnoppfatninger som orienterer en persons tanker, følelser og handlinger på bestemte måter” (Fuglerud 2001, s. 123 i Jávo, 2010, s. 28). I intervju med de tamilske deltakerne kom det fram at de hadde internalisert kulturen deres etter at de kom til Norge. Enkelte deltakere brukte høytider som et eksempel. Der de fortalte om at de kun feiret høytider som for eksempel Diwali og Pongal i hjemlandet, men at i Norge så hadde de også begynt å feire jul og påske. Det er viktig at saksbehandleren i samarbeid med minoritetsbrukere tar høyde for at de kan ha internalisert kulturen deres. Dersom saksbehandleren ikke tar høyde for at kultur er noe dynamisk kan det fort oppstå fordommer som kan skape misforståelser i samarbeidet. Det er også nødvendig at saksbehandleren tar høyde for at minoritetskulturer også kan være blandingskulturer, slik at man for eksempel ikke trekker alle tamilere under samme kam. De kulturelle forskjellene som man kan finnes innefor en og samme etnisk gruppe, kan være vel så store som dem mellom grupper. Globalisering som eksponerer enkeltindividet for mange ulike kulturelle påvirkninger,

bidrar til å forsterke disse kulturelle forskjellene (Jávo, 2010). Ut i fra mine observasjoner ser jeg at det er stor forskjell mellom tamilere på Sri Lanka og tamilere i Norge, selv om det er snakk om samme etnisk gruppe. Det samme gjelder ulike tamilere i Norge. Det kan for eksempel være en type av tamilsk kultur som praktiseres som de var i hjemlandet og det kan være en type av tamilsk kultur som har integrert seg og blendet seg inn med norsk kultur.

Kulturalisering og fordommer

I følge Rugkåsa, Ylvisaker og Eide (2017, 55) er kulturalisering en prosess der gitte situasjoner eller problemer fortolkes, forklares og behandles på grunnlag av en generalisert forståelse av kultur. Kulturalisering er en endimensjonal, reduksjonistisk tilnærming. Dette er i liten grad en bevisst prosess, men heller en konsekvens av å legge vekt på kulturforskjeller og tillegge disse mening og betydning. Kulturalisering kan forekomme i kommunikasjonen mellom saksbehandlere og brukere, spesielt minoritetsbrukere der den legger føringer for samarbeidet. Til tross for at saksbehandler har gode intensjoner om å forstå minoritetsfamilien for å ha en god kommunikasjon, kan de falle i fella til stereotypiene og fordommene deres. Stereotyper og fordommer er fenomener knyttet til etnisitet og kultur som ofte kan oppstå i samarbeidet mellom majoritet og minoritet. Stereotyper går ut på at man setter mennesker i bås som nødvendigvis ikke er sanne. For eksempel at muslimske menn er mer voldelige enn kristne menn, eller at alle muslimske kvinner er lydige. Dersom vi i møte med en muslimsk mann eller kvinne opplever at det ikke er slik, men fremdeles nekter å endre vår stereotypi, kan vi si at denne stereotypien går over til fordom. Fordom er altså en stivnet stereotypi, eller sagt med andre ord en holdning som motsetter seg åpenhet for endring (Aadnesen & Hærem, 2007). I caset så vi at foreldrene hadde mange fordommer som "barnevernet tar barn" og "barnevernet splitter søsken under plassering". Implikasjoner av fordommer i kommunikasjonen mellom barnevernet og minoritetsbrukere kan føre til misforståelser i samarbeidet som igjen åpner dørene for mistillit. I følge Jávo (2010) kan fordommer defineres som negative, generaliserende oppfatninger om etniske grupper. Etniske minoriteter kan likeså vel som majoriteten ha fordommer, og motsatt. Hvis vi for eksempel leser i avisen om en muslimsk, albansk far som slår barna sine, er det lett å si at slik barnemishandling er en del av den muslimske kulturen. Kultur kan bli en lettvinnet formel som forklarer ut fra våre fordommer (Aadnesen & Hærem, 2007). Fordommene ovenfor barnevernet kom tydelig fram i de fleste intervjuene med de tamilske familiene.

Rugkåsa et al.(2017, 64) viser til Carlos Sluzki (1979) som hevder i sin tekst "Migration and family conflict" at saksbehandlere som ikke kjenner en minoritetsfamilies opprinnelseskultur,

står i fare for å gjøre to typer feilslutninger. Den ene er at særtrekk ved familien oppfattes og behandles som kulturelle og ikke som noe spesielt ved en konkret familie. Den andre er at gitte kulturelle normer og verdier oppfattes og tilskrives som særtrekk ved familien og ikke som aspekter ved deres kulturelle identitet. I begge disse tilfellene erkjenner ikke saksbehandleren at kultur er dynamisk og bare ett aspekt i kompleksiteten ved menneskers liv. I det første tilfellet kan saksbehandleren risikere å ikke oppfatte problemene, mens i det andre risikerer saksbehandleren å behandle kulturelle særtrekk som problemer som skal løses. Dette er to ulike typer for kulturalisering. Dette har betydning for min problemstilling fordi enkelte deltakere mente at de mistet tilliten til barnevernet fordi saksbehandleren kulturaliserte ulike praksiser i familien. Jeg vil komme tilbake til dette.

Ulike syn på oppdragelse

Videre i denne seksjonen vil jeg kort gjøre rede for verdier i ulike oppdragerstil hos minoritets- og majoritetsfamilier. I caset ble oppdragelsesmåten til Ganesh og Lina satt spørsmålsteget ved av saksbehandleren. I denne studien vil jeg bruke oppdragerstil som et eksempel der verdier i oppdragelsen kan være kontrast mellom barnevernets syn på oppdragelse og minoritetsfamiliens syn. Videre i analysedelen vil jeg vise hva denne kontrasten gjorde med kommunikasjonen og samarbeidet mellom barnevernet og de tamilske brukerne i denne studien.

Barnevernet bygger hovedsakelig på majoritetsverdier ved at de har tilgang til politiske, økonomiske og symbolsk makt (Rugkåsa et al., 2017). Vågli (2009) skriver også at middelklassenormer i stor grad kan representere ”normen” saksbehandlere vurderer familiens liv opp mot. Avvik fra middelklassenormene kan brukes som argumenter for inngrep i familiene. Dersom minoritetsfamiliens verdier ikke samsvarer med majoritetsverdiene kan kontrasten føre til ulike utfordringer om hva som er det beste for barnet. Jeg har satt det på spissen når jeg sier at majoritetsverdier og minoritetsverdier i oppdragelsen kan stå i kontrast til hverandre. Selvfølgelig kan mange minoritetsfamilier ha integrert seg i den grad at de har tatt til seg flere majoritetsverdier i barneoppdragelsen. Dermed er ikke alle avvikene kun kultur betinget, men noen ganger på grunn av andre sosioøkonomiske faktorer.

I følge Jávo (2010) kan foreldres ideer om barn og oppdragelse variere betydelig fra en kultur til en annen. Slike ideer har stor betydning for hvordan barns atferd forstås av foreldrene, og hvordan de responderer på den. Jávo (2010) skriver om begrepet *etnoteorier* som ofte blir

brukt når man snakker om forskjeller i foreldres kulturbetingete forestilling og tro når det gjelder oppdragelse. Etnoteorier kan sies å være de felles ideene som en etnisk gruppe har om barns utvikling og deres atferd, og hva som påvirker dem. Foreldrenes etnoteorier speiler deres kulturelle syn på hvordan barn best bør oppdras. Slike foreldreideer er basert på de rådende verdiene og ideologiene i det samfunnet de oppstår i. Det kan for eksempel dreie seg om synet på morsrollen, på sunnhet og helse, mat og søvn, på hva man kan forvente av barn på ulike alderstrinn, disiplineringmetoder, og hva som er viktig utviklingsmål for oppdragelsen. Etnoteoriene til foreldrene i caset speilet gjennom deres syn på mat og disiplinmetoder ovenfor barna deres. Foreldre i ulike kulturer kan for eksempel være uenige om bruk av fysisk makt ovenfor barn og om hvorvidt det å forhandle med barn er en nyttig metode i atferdsreguleringen. Holdningen til barns lydighet og underkastelse kan være forskjellige alt etter hvilket syn man har på barns og foreldres roller (Jávo, 2010).

Dagens Norge består av en rik variasjon av syn på barnoppdragelse og på verdisett i familielivet, både blant de som i generasjoner har definert seg som norske, og blant innvandrere. For saksbehandlere i barneverntjenesten er det viktig å være rustet til å kunne arbeide med mennesker med forskjellige livssyn. Derfor kan det være nyttig å forstå de idealtypiske forskjellene mellom noen hovedoppdragsstiler (Skytte, 2008). I det følgende vil jeg presentere individualistisk orientert oppdragsstil og kollektivistisk orientert oppdragsstil.

Individualistisk orientert oppdragsstil

I følge Marianne Skytte (2008) er det enkeltmennesket som er i fokus for denne oppdragsstilen. I kulturer som er dominert av individualistiske verdier, og som legger vekt på enkeltindividers uavhengighet, vil målet for oppdragelsen være et mest mulig selvforsynt, autonomt menneske som selv bestemmer sine sosiale relasjoner til andre, og som primært ivaretar sine egne interesser. Oppdragelsen innenfor en slik kulturell kontekst vil være preget av å stimulere barnet til å fungere mest mulig uavhengig- til å stole på seg selv, hevde seg selv, og til å ta hensyn til egne behov (Chao 1995). Barnet skal selvfølgelig vite at "foreldre er til for å støtte dem i deres utvikling", men målet med oppdragelsen er at barnet gradvis skal bli i stand til å klare seg selv og utvikle individuelle evner (Skytte, 2008). Aadnesen og Hærem (2007) er enige med Skytte og mener foreldrenes kjærlighet blir et motivasjonsgrunnlag for barnet. Den primære omsorgsoppgaven for foreldrene er å støtte barna i deres kompetanseutvikling. Som sagt er selvstendighet, frihet og selvrealisering

sentralt i oppdragelsen. Skyldfølelse dominerer, og relasjoner mellom barn og foreldre er i stor grad preget av forhandlinger (Aadnesen og Hærem, 2007, 109).

Kollektivistisk orientert oppdragelsesstil

Den kollektivistisk orienterte oppdragelsesstilen på den andre siden handler om at barnet veves inn i et nett av relasjoner og forpliktelser ovenfor andre. I slike kulturer er det vanlig at også andre i slekten enn foreldrene deltar aktivt i oppdragelsen (Jávo, 2010). Dette kan for eksempel være storfamilien, der bestemoren spiller en framtrødende rolle. En person som legger vekt på kollektivistiske verdier kjennetegnes av imøtekommenhet, omsorg, og avhengighet av andre og samtidig av begrenset selvutfoldelse. Sluttproduktet er et individ som verdsetter gruppearbeid mer enn konkurranse, og som i mellommenneskelige kommunikasjon har stor grad av følsomhet for hint og tegn fra andre. Det forventes blant annet at barna bidrar til familiens økonomi fra tidlig alder. Innenfor denne oppdragerstilen betraktes barna som foreldrenes "livsforsikring" når de blir gamle, derfor er opplæring til lydighet så viktig i oppdragelsen (Jávo, 2010). Ut i fra beskrivelsen av kollektivistisk orientert oppdragerstil sammenlignet med funnene fra intervjuet ser jeg at de tamilske familiene jeg har intervjuet har i større grad en kollektivistisk oppdragelsesstil, enn en individualistisk oppdragelsesstil. Men dette betyr ikke at verdier i den individualistiske oppdragelsesstilen utelukkes. Både minoritetsfamilier og minoritetsbarn som bor i Norge omgås i andre arenaer enn bare hjemmet deres. I arenaer som jobb, skole og fritidsaktiviteter kan minoritetsfamilien tillære seg ulike majoritetsverdier. Dermed får de en kombinasjon av ulike verdier gjennom sosialiseringprosessen i samfunnet. Minoritetsfamilien er med på både å lære bort og lære til seg ulike verdier.

I barnevernets samarbeid med minoritetsbrukere er det viktig å huske på at kulturelle verdier ikke er statiske og de samme under alle sosiale forholdene og situasjonene, heller ikke over tid. Mennesker tilpasser seg nye omstendigheter som nevnt ovenfor. De er ikke bare kulturelle vesener, men individer som former egne identiteter i samhandling med andre mennesker i samfunnet. Foreldrene kan for eksempel vise individualistiske holdninger på jobben, men være kollektivistisk orientert hjemme. Hvilke verdier en person legger vekt på, avhenger altså av situasjonen/ sammenhengen og av hvem som er til stede. Ulike kulturer kan både ha individualistiske og kollektivistiske trekk, og individer kan både være autonome/ selvstendige og samtidig avhengige og tilknyttet andre.

5 Forskningsmetodologi

Kapittel fem omhandler vitenskapsteoretisk retning for prosjektet, samt metodiske valg og tilnærminger som er blitt foretatt for å konstruere caset. Dette kapitlet består av redegjørelse for valg av forskningsmetoden som anvendes for å belyse problemstillingen. Deretter vil jeg introdusere en redegjørelse av utvalg og gjennomgang av fremgangsmåte for datainnsamling. Videre vil analyseprosessen bli beskrevet. Forskningsetiske aspekter vil også bli presentert. Avslutningsvis vil det foreligge metodisk refleksjoner, og en framstilling av studiens validitet, reliabilitet og generaliserbarhet.

Metode kan beskrives som en planmessig fremgangsmåte som blir brukt for å innhente kunnskap for å besvare problemstillingen. Metodene legger føringer på hvordan vi skal fremskaffe kunnskap og utvikle teoriene, og hvordan vi skal sikre at kunnskapen og teorien oppfyller kravene til vitenskapelige kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet.

Vitenskapelige metoder inkluderer dels prinsipper og regler for vitenskapelig drøfting og argumentasjon på rent teoretisk grunnlag, dels prosedyrer og teknikker fra opplegg og gjennomføring av empiriske undersøkelser (Grønmo, 2016). Ved gjennomføring av en vitenskapelig undersøkelse er det viktig å følge metoden man har valgt. Dette vil være med på å avgjøre undersøkelsens gyldighet.

Valg av metode for undersøkelsen

Denne undersøkelsen er basert på kvalitativ forskningsmetode gjennom semi – strukturerte intervju som metodisk tilnærming. Kvalitativ forskningsmetode kjennetegnes ved å oppnå innsikt i deltakerens opplevelser og erfaringer, og på denne måten søke dybdeforståelse for det vi ønsker å undersøke. Forskeren har små utvalg, sammenlignet med kvantitative studier, men samtidig søker forskeren etter detaljert data. Små utvalg vil si at det er få deltakere, men forskeren søker etter mye informasjon fra deltakerne i forskningsprosjektet (Thagaard, 2013). I følge Tove Thagaard (2013) er kvalitative intervju relevant tilnærming for å oppnå kunnskap om hvordan enkeltpersoner opplever og reflekterer over situasjoner omkring tematikken som studeres. Aadland (2011) skriver at forskeren i kvalitative studier bør være åpen, fleksibel og maksimalt nysgjerrig etter å registrere deltakernes egne synsvinkler, motiver og meninger. For å opprettholde dette var jeg fleksibel for å ikke følge intervjuguiden slavisk, men var åpen for at deltakerne kunne føre samtalen, der jeg så at det var behov for dette. Jeg kom med oppfølgings spørsmål for å registrere detaljene i deltakerens synsvinkler. Datainnsamlingen starter i en tidlig fase i kvalitativ forskning, og hoveddelen av arbeidet skjer etter at det empiriske datamaterialet er samlet inn.

På den andre siden er det også ulemper med denne metoden. Ved gjennomføring av kvalitativ metode finner man ikke fasitsvar, og det er vanskelig å si noe om de svarene man har fått, er gyldige for andre enn akkurat dem man snakket med eller observert. Med andre ord har kvalitativ metode lavere overføringsverdi enn det vi har ved å bruke en kvantitativ metode. Dermed er resultatene i denne studien kun gyldig for de åtte deltakerne i denne studien.

Jeg har utført individuelle forskningsintervju, en til en, med tamilske brukere, deres saksbehandlere og en kulturtolk. I mitt prosjekt er jeg ikke ute etter tall eller fasitsvar, men ønsker heller å vite mer om enkeltpersoners holdninger og opplevelser på en mer nyansert og detaljert måte som mulig. Det er altså ikke generell kunnskap som er formålet med studien, men de subjektive opplevelsene saksbehandler og de tamilske brukerne har med hverandre. Årsaken til at jeg valgte kvalitativ forskningsmetode, er fordi denne metoden mest er velegnede til å besvare problemstillingen min. Ved valg av denne metoden fikk deltakerne mine muligheten til å utdype meningene sine, samtidig som at jeg kunne komme med oppfølgningsspørsmål der det var behov for mer utdypning. Ut i fra materialet mitt opplever jeg at intervjuformen var egnet til å fange opp kommunikasjonsutfordringene både saksbehandlere og de tamilske foreldrene opplevde. Jeg har også tatt høyde for at dette kun er deltakernes gjenfortellinger, og at det dermed kan være noen nyanser som har falt ut i gjenfortellingen. Dette er en metodologisk svakhet ved å bruke intervjuform. Andre svakheter jeg har tatt høyde for er at kanskje deltakerne ikke svarte helt ærlig, enten på grunn av ledende spørsmål eller fordi deltakeren kom med strategiske riktige svar de trodde jeg som forsker ønsket å høre.

For å få mer valide svar kunne jeg også ha tatt i bruk andre metoder enn kun individuelle forskningsintervjuer. Her er fokusgruppe intervjuer og observasjon, to mulige metoder som kunne passet for å samle inn data for denne studien. Da alle deltakerne mine hadde fordommer ovenfor barnevernet, kunne fokusgruppe intervjuer skapt en større åpenhet om tematikken blant deltakerne. Det hadde vært mindre press på den enkelte til å besvare spørsmål. For noen deltakere er gruppedeltakelse mindre belastende enn personlige intervjuer, mens for andre er det omvendt. Ulemper ved fokusgruppe intervjuer kan være at enkelte deltakere dominerer andre. En slik metode legger også opp til at alle deltakerne får vite noe om den enkelte deltakeren. Dette kan være ukomfortabelt når det er snakk om inngrep i privatlivene deres (Krumsvik, 2014).

I følge Krumsvik (2014) er observasjon en vanlig metode i kvalitativ forskning og defineres slik: ”systematisk overvåkning av adferd eller tale i naturlige situasjoner. Deltakende observasjon er observasjon hvor forskeren også har en rolle eller part i situasjonen i tillegg til å observere”. I tillegg til et individuelt intervju kunne for eksempel observasjon være viktig for interaksjonen i den konteksten som jeg studerer. Ved en observasjon kan man få validert intervjufunn og avdekke ny kunnskap. En slik metode hadde vært midt i blinken for å belyse problemstillingen for denne oppgaven. Men dette lot seg ikke gjøre, da ingen av informantene mine hadde pågående sak i barnevernet.

Kvalitativ forskning kan ha både induktiv og deduktiv tilnærming. I min studie har jeg valgt en induktiv tilnærming til prosjektet. Det vil si at forskningen er empiristyrkt, hvor en går fra empiri til teori der målsettingen er teori og begrepsutvikling basert på datamaterialet som er hentet inn. Dette betyr at det utvikles teori på bakgrunn av empirigrunnlaget, slik at empirien er styrende for hvilken teori som tas med i studien (Thagaard, 2013). Altså har jeg tatt utgangspunktet i hovedfunnene mine for å velge relevant teori for å besvare problemstillingen.

Utvalg

For å kunne besvare problemstillingen på best mulig måte har jeg brukt strategisk utvalg. Ved bruk av strategisk utvalg menes det at man rekrutterer deltakere som har egenskapene og kvalifikasjonene som er strategiske i forhold til å besvare problemstillingen (Thagaard, 2009, 60). Som sagt har jeg valgt tamilske brukere i barnevernet.

Det var utfordrende å finne informanter på starten, på bakgrunn av det sensitive temaet jeg har valgt. Jeg ønsket heller ikke å intervju personer jeg kjente, for å unngå at jeg gikk inn i et dobbeltforhold med informanten. Personlige bekjente kan føle seg forpliktet til å delta i studien selv om de ikke i utgangspunktet ønsker det. På denne måten blir deres valgfrihet komprimert. På en annen side kan også kvaliteten på materialet bli redusert. Bekjente kan avstå fra å avsløre visse erfaringer fordi de kan frykte at noe informasjon vil skade deres relasjon med forskeren eller fordi informasjonen involverer felles bekjente (Magnusson & Marecek, 2015). Informantene mine var bekjentes bekjente som jeg ikke kjente fra før. Slik fikk jeg kontakt med foreldrene. Videre fikk jeg kontakt med saksbehandlerne og kulturtolken i de gjeldene sakene til foreldrene. Her var det ikke alle foreldrene som samtykket til at jeg snakket med saksbehandleren deres, derfor fikk jeg ikke intervjuet like mange saksbehandlere som foreldrene.

Jeg har intervjuet åtte deltakere til dette prosjektet, fem brukere, to saksbehandlere og en kulturtolk. Disse åtte rollehavere representerer kun seg selv, men ut i fra deres erfaringer sammenlignet med tidligere forskning er mange av deres opplevelser representative for mange minoritetsbrukere i barnevernet.

En av de tamilske brukerne ønsket heller at jeg intervjuet kulturtolken, enn saksbehandleren i saken. Dermed intervjuet jeg kulturtolken, og så at det kom frem en del interessant data ut i fra hennes lange erfaring som kulturtolk med tamilske brukere. Kulturtolken hadde selv tamilsk bakgrunn som er en fordel i arbeidet hennes. Dermed består materialet mitt av samtaler med åtte deltakere med ulike perspektiver på kommunikasjonen som foregår i samhandling med barnevernet. Alle deltakerne i denne settingen har et gyldig perspektiv inn i forståelsen av det som foregår under samarbeidet.

I det følgende vil jeg presentere en kort bakgrunnsinformasjon om de tamilske deltakerne i denne studien. Jeg har brukt fiktive navn for deltakerne med hensyn til deltakernes anonymitet.

Kamala (informant 1): Kamala kom til Norge i 2002, har begrenset norsk kunnskap. Hun har fullført videregående skole i hjemlandet, og jobber i en butikk. Bekymringen til barnevernet var oppdragervold. Foreldrene fikk hjelp av en kulturtolk etter hvert i saksbehandlingen. Saken er i dag henlagt. Kamala sitter igjen med et dårlig inntrykk av barnevernet.

Devi (informant 2): Devi kom til Norge i 1991, mestrer norsk i en begrenset grad. Hun har fullført videregående skole i hjemlandet, og jobber som renholder i dag. Bekymringen til barnevernet var fars holdninger til alkohol og vold mot mor. Foreldrene hadde 50 % omsorg hver. I dag har mor full 100% omsorg, på grunn av fars dødsfall. Saken er henlagt. Devi fortalte at hun hele tiden fryktet for å miste omsorgen ovenfor barnet, til tross for at hun ikke hadde gjort noe feil.

Pooja (informant 3): Pooja er fostermor til to av barna til søsteren hennes. Hun har vært fostermoren deres siden barna kom uten foreldrene deres til Norge. Pooja kom selv til Norge i 1991 og har fullført videregående skole i hjemlandet. I Norge har hun jobbet litt forskjellig, som barnehageassistent, pleieassistent og som assistent på skole. Fosteremor mestrer norsk i en middels grad. Pooja fikk ansvar for to barn, en eldre bror og lillesøstera. Hun mistet ansvaret for den yngste jenta, fordi barnevernet vurderte at fosterfamilien ikke hadde nok kapasitet og kunnskap til å dekke jentas behov. Avslutningsvis fortalte Pooja at hun hadde et godt inntrykk

av barnevernet i utgangspunktet, men at hun mistet tilliten ovenfor barnevernet etter saken sin.

Ram (informant 4): Ram ønsket hovedsakelig å snakke om hvor urettferdig saken hans var. Han mestrer norsk i en liten grad. Familien mistet omsorgen for tre barn, da barnevernet mente at det var oppdragervold og seksuell overgrep som var bekymringen. Far fortalte at han klarte å motbevise i retten at dette ikke var tilfellet. I følge far fikk de tilbakeført et av barna, mens de andre ikke ble tilbakeført fordi de hadde fått en tilknytning til fosterfamilien som ville vært skadelig å bryte. Ram fortalte at barnevernet gjør mye bra, men at de var urettferdige i saken hans. Dette gjorde at Ram fikk et dårlig syn på barnevernet.

Sri (informant 5): Sri er utdannet elektroingeniør i Norge. Han kom til Norge i 1989 og mestrer norsk i en god grad. Bekymringen til barnevernet var oppdragervold. Saken ble henlagt med familieveiledning som tiltak. Sri hadde delte meninger om barnevernet før han kom i kontakt med barnevernet. Etter egne erfaringer opplever Sri at han har lært en del ting om barnevernet som er bra for samfunnet.

Av saksbehandler var det to etnisk norske kvinner fra to av sakene til deltakerne nevnt ovenfor. Begge hadde arbeidet med etisk minoritetsfamilier i sin arbeidshverdag, og på denne måten har de opparbeidet seg erfaringer og kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til å belyse tematikken og besvare problemstillingen. Med dette utvalget er det ikke mulig å generalisere på bakgrunn av funnene i undersøkelsen, men vi får et detaljert datamateriale som hjelper oss til å se ulike opplevelser og refleksjoner ulike folk med ulike perspektiver har. Bort sett fra at alle foreldrene som jeg intervjuet er tamilere, har de til felles at de har eller har hatt et dårlig syn ovenfor barnevernet arbeid. Å ta med dette inntrykket i møtet med barnevernet kan ha ført til ulike utfordringer i kommunikasjonen. Dette skal vi se nærmere på i neste kapittel.

Det er tre ulike perspektiver, brukerens, saksbehandlerens og kulturtolkens perspektiver som omtales. Man kan heller ikke si at utvalget er representativt for tamilere, da hver deltaker kun representerer seg selv. Formålet med denne forskningen er ikke at resultatene skal generalisere til en bedre befolkning, men heller at resultatene kan bidra til å prøve å forstå lignende fenomener i barnevernet. Materialet kunne sett annerledes ut om jeg for eksempel hadde intervjuet somaliske familier eller polske familier, noe jeg ikke har gjort i denne studien.

En annen svakhet ved utvalget kan være at jeg ikke fikk intervjuet like mange saksbehandlere som brukere. Årsakene til dette var at enkelte familier ikke samtykket til at jeg kontaktet saksbehandlerne deres. Dersom jeg hadde intervjuet alle fem saksbehandlerne til alle fem deltakerne kunne jeg i større grad sett to sider av en sak, som kunne vært enda mer interessant for denne studien. En annen metodisk begrensning jeg tenkte på i etterkant er at jeg kunne intervjuet flere kulturtolker til studien.

Casestudie

Gjennom oppgaven er det presentert tre utsnitt fra et case som illustrerer funnene mine i denne studien. I denne oppgaven har jeg valgt casestudie som en metodisk tilnærming. Jeg har valgt en slik tilnærming for å presentere en detaljert belysning av et fenomen i en kontekst, slik Yin (2018) skriver det. Casestudier åpner opp for å kunne benytte seg av et mangfold av datakilder og dette gir en fleksibilitet i forhold til innhentning, analyse, og tolkning av data. Samtidig som en underveis får en bedre oversikt og forståelse av fenomenet som studeres, kan den analytiske fremgangsmåten justeres i forhold til dette (Yin, 2018). Til tross for at casestudien bare tar for seg en minoritet, brukes metoden som regel til å kaste lys over ulike minoritetsbrukere ut fra en grundig, helhetlig beskrivelse av de enkelte foreldrene. Dynamikken i møtet mellom familien til Ganesh og saksbehandleren kan sammenlignes med minoritetsbrukeres erfaringer med barnevernet ut i fra tidligere forskning.

Begrepet case kommer av det latinske ordet casus, og betyr ”et tilfelle” eller ”en hendelse”. Yin (2018, 13) mente at forskere burde vurdere å bruke casestudier når fokuset for forskningen ligger i å besvare spørsmål med ”hvordan” og ”hvorfor”. Dermed er casestudie en egnet metodisk tilnærming da problemstillingen for studien er ”hvordan bidrar kommunikasjonen mellom barnevernet og tamilske brukere til ulike utfordringer i samarbeidet”.

Robert K. Yin skriver i sin bok *Case Study research and applications- design and methods* at i motsetning til andre forskningsmetoder har ikke casestudier en standardisert design. I følge Andersen (2013, 24) finnes det ingen enighet om hva en casestudie er. Enkelte beskriver casestudier som en bestemt metodisk tilnærming, mens andre bruker case om ulike datakategorier, historiske kategorier med mer. I denne studien blir casestudien brukt som en metodisk tilnærming gjennom hele oppgaven. Casestudiens styrke ligger i idealet om å vise hvordan noe skjer. Ved å bruke dette som en metodisk tilnærming gjør det mulig å fange det helt særegne ved mennesker og deres aktiviteter (Andersen, 2013). I dette tilfellet er det snakk

om de tamilske deltakerne mine og deres saksbehandlere. I casestudier med aktørperspektiv, som denne oppgaven, blir deltakernes handlinger og meninger databærende enheter for å beskrive den forskningen de inngår i. De gir kunnskap og oversikt til dette caset som undersøkes (Andersen, 2013, 14).

I denne sammenhengen har bruk av casestudie vært hensiktsmessig ettersom det gir mulighet for en grundig innhenting av informasjon om et fenomen og dens kontekst. Robert Yin (2018) skriver at en casestudie må belyse et fenomen i en kontekst. Konteksten i denne studien er barnevernsmøtet, der fenomenene bruker og saksbehandler belyses. Åtte deltakere har bidratt til empirisk data i casestudien. Caset vil brukes til å kontekstualisere utfordringene som oppstår i samarbeidet mellom mine tamilske deltakere og deres saksbehandlere. Dermed vil leseren ha tilgang til detaljert informasjon om det som foregår i selve møtet. En viktig grunn til å velge casestudiet er nettopp informationsrikdommen.

I det følgende vil jeg presentere arbeidsformen for konstruksjon av caset. Som sagt har jeg tatt utgangspunkt i hovedfunnene og laget et fiksjonalisert case basert på deltakernes fortellinger for å fremstille hvilke kommunikasjonsutfordringer som oppstår i samarbeidet. Dette er en metode som egner seg godt når man ønsker å få tak i samspillet mellom en spesifikk kontekst og et individs oppfatning og opplevelse av en situasjon (Jacobsen, 2010). Ofte er idealet å gå i dybden på et case og presentere en helhetlig analyse som står på egne ben. Casestudie tilnærmingen bidrar til å samle hovedfunnene mine og sette det i en kontekst, for å illustrere situasjonen bedre. Formålet med denne metoden er å bruke caset som utgangspunkt for å analysere og drøfte hovedfunnet som kom frem i materialet. Samtidig er dette en velegnet strategi for å forhindre at deltakerne identifiserer seg selv i teksten (Thagaard, 2013). Caset representerer trekk som er felles for deltakerne og fremstiller ulike typer scenarioer i et barnevernsmøte som kan skape utfordringer for samarbeidet. Dermed er det viktig å være klar over at dette ikke er et typisk møte mellom barnevernet og tamilske brukere. Dette er ikke typisk, fordi det er satt sammen av flere utfordringer fra flere forskjellige møter, dermed er det ikke sikkert at det forekommer slikt i praksis. Jeg har valgt å gjøre det slik, så jeg kan trekke inn flere utfordringer inn i caset, for så å problematisere det i diskusjonsdelen.

For å konstruere caset tok jeg som sagt utgangspunkt i hovedfunnene i studien. Siden jeg ikke har vært til stedet under møtene er det ikke nøyaktig de samme dialogene som kom frem i samarbeidet. Dette ser jeg på som en svakhet ved studien. Jeg har konstruert dialogene i caset ut i fra gjenfortellingene til foreldrene og saksbehandlerne i intervjuet. I caset har jeg stort sett

tatt i bruk begreper og uttrykk som kom frem i intervjuet for at caset skal representere mine deltakers virkelighet i den graden det er mulig.

Datainnsamling

Til nå har vi sett på metode, utvalget og om casestudien. I denne delen skal jeg gå videre og gjøre rede for de ulike trinnene i datainnsamlingsfasen. Her presenterer jeg fremgangsmåten for datainnsamlingen fra tillatelse til å gjennomføre prosjektet til analyseprosessen.

Avslutningsvis vil jeg presentere hvordan caset er konstruert.

Tillatelse til å gjennomføre prosjektet

Det første trinnet i datainnsamlingsfasen var å melde prosjektet inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD), da det innhentes direkte personidentifiserende opplysninger om deltakerne i prosjektet. Forskningsprosjekter som behandler personopplysninger har meldeplikt til NSD. Det må søkes om tillatelse til prosjektet på et skjema som er laget for dette formålet. NSD er personvernombudet og vurderer prosjektene i forhold til gjeldene forskningsetiske regler. Dette prosjektet omfatter bakgrunnsopplysninger som kan identifisere en person, altså personopplysninger om etnisitet og sosiale forhold. Samt alminnelige kategorier av personopplysninger. Gjennom å melde prosjektet til NSD oppbevarer forskeren personidentifiserende opplysninger underveis i forskningsprosessen. Alle intervjuene i dette prosjektet har blitt anonymisert ved transkripsjon av datamaterialet. NSD har vurdert meldeskjemaet for prosjektet og har godkjent til å gjennomføre prosjektet (se vedlegg).

Intervjuguide

Jeg brukte semistrukturert intervjuguide ved gjennomføringen av alle intervjuene. I følge Jacobsen (2010) er intervjuguide en oversikt over hvilke tema man skal innom i løpet av intervjuet, slik at forskeren sikrer å komme gjennom de viktigste temaene som ønskes å belyse. Det er spesielt viktig at spørsmålene i intervjuguiden er nær knyttet til forskningsspørsmålet i studien. I utarbeidingen av intervjuguiden ble det lagt vekt på å formulere åpne spørsmål som inviterer deltakeren til refleksjon og drøfting. Jeg utarbeidet tre forskjellige intervjuguides, for å tilpasse hver deltaker. Dermed ble det en intervjuguide for saksbehandlere, en for brukere og en for kulturtolken. Et eksempel på et av spørsmålene i intervjuguiden til saksbehandleren var ”Tenker du at du hadde noen fordommer til tamilske familier”. Jeg ønsket å finne ut det samme hos familiene, uten å bruke begrepet fordommer som kan virke som et avansert begrep. Dermed formulerte jeg meg på følgende måte: ” hva er barnevernet for deg”, for å kunne høre deres tanker og opplevelser rundt hva de mente barnevernet var. I intervjuet med kulturtolken ønsket jeg å se hva hun hadde erfart av

fordommer i møtet mellom saksbehandlere og minoritetsbrukerne. Intervjuguidene er satt inn som vedlegg.

Valg av type spørsmål i intervjuguiden vil kunne påvirke kvaliteten på intervjuet. Ordvalg ved formuleringen av spørsmålene er også et viktig element. Å bruke ord innenfor vokabularet til deltakeren er viktig for at deltakeren skal forstå og føle seg trygg i intervjusituasjonen. Dette øker sannsynligheten på at deltakeren svarer på det man faktisk ønsker svar på (Krumsvik, 2014). Thagaard (2013) karakteriserer semistrukturert intervjuguide ved at temaer og spørsmål som fastlagt på forhånd av intervjuene, men at de ikke behøver å være en fastsatt kronologisk rekkefølge på spørsmålene. En viktig faktor ved denne type intervjuguiden er at den bidrar til fleksibilitet. Dette er en vesentlig forutsetning for å tilpasse spørsmålene etter deltakerens erfaringer og hva den enkelte vektlegger som viktig perspektiv innenfor tematikkens rammeverk. Her vil det også være rom for at deltakeren tar opp temaer som forskeren ikke hadde planlagt i forkant av intervjuet. Hovedgrunnen til at jeg valgte semistrukturert intervju var fleksibiliteten til denne metoden. På bakgrunn av dette har en semistrukturert intervjuguide ut i fra mitt skjønn vært en styrke for å snakke om et sensitivt tema. En svakhet som jeg la merke til i ettertid av intervjuene er at enkelte spørsmål var overlappende. På den andre siden kan det tenkes at dette har bidratt til at deltakere har fått muligheten til å understreke erfaringer som har vært viktig for den enkelte deltaker.

For å belyse problemstillingen hadde jeg spørsmål om utfordringer i samarbeidet. Et av spørsmålene alle fikk var hvilke utfordringer de opplevde i samarbeidet. Det kom en del interessante erfaringer frem på dette spørsmålet, som er grunnlaget for funnene i denne studien.

Gjennomføring av intervjuene

Som sagt har jeg brukt semistrukturert intervju som metodisk tilnærming. Semistrukturert intervju, også kalt dybdeintervju, er mest vanlig intervjumetode og er en viktig kilde til kvalitative tekstdata i svært mange kvalitative forskningsdesign. I følge Kvale (2007) er det sentralt i denne intervjuformen å innhente skildringer om livsverden til deltakeren og hvordan vedkommende opplever ulike fenomener fra sitt ståsted. Altså er denne type intervju som en samtale mellom forsker og deltakeren, der forskeren styrer samtalen (Krumsvik, 2014).

Relasjonen mellom forskeren og informanten er avgjørende for kvaliteten på materialet (Thagaard, 2009). Jeg fikk god kontakt med informantene mine gjennom et åpent intervju, og det har gitt muligheten for å bygge opp et tillitsforhold mellom meg som forsker og

informantene mine. Dette var viktig for meg, da jeg hadde valgt et personlig og sensitivt tema for mange av informantene mine.

Før jeg intervjuet deltakerne gjennomførte jeg et pilotintervju med en bekjent. I følge Magnusson & Marecek (2015) har pilotintervju to hovedmål. For det første er det et middel til å hjelpe forskeren med å revidere intervjuguiden. Her kan man få tilbakemelding på om deltakeren i pilotintervjuet skjønner spørsmålene, om noen begreper er uklart, om tempoet i intervjuet er passende og lignende (Krumsvik, 2014). For det andre gir pilotprøving forskeren mer erfaring med å intervju. Dette gjør at forskeren kan bli mer dyktig og mer bevisst under intervjuet (Magnusson & Marecek, 2015). Gjennom mitt pilotintervju ble jeg oppmerksom på at jeg måtte revidere enkelte spørsmål og bytte ut noen avanserte begreper med mer hverdagslig ord.

Det ble gjennomført et telefonintervju og sju tradisjonelle intervju med en tidsramme på inntil en time. Bakgrunn for at det ble gjennomført telefonintervju begrunnes av tidsmessige og logistikkmessige årsaker. Telefonintervjuet ble gjennomført ved at deltakeren ble oppringt per telefon på avtalt tidspunkt. De tradisjonelle intervjuene med saksbehandlere ble gjennomført på deres egen arbeidsplass, mens intervjuene med brukerne ble gjennomført i deres eget hjem eller nærmeste kafé. Tradisjonell intervju kan gi en ekstra dimensjon til interaksjon mellom forsker og deltaker ved at intervjusituasjonen er basert på et personlig oppmøte ansikt til ansikt. Alle intervjuene ble gjennomført med samme prosedyre. Hvert intervju startet med formaliteter hvor informasjon ble presentert. Informasjonsskrivet inneholdt presentasjon om meg som forsker, av prosjektet og problemstillingen, samt forskningsetiske betraktninger. Videre ble spørsmålene stilt slik intervjuguiden var utformet. I enkelte tilfeller ble rekkefølgen på noen spørsmål byttet om etter hva som ble naturlig i intervjusituasjonen. Intervjuene av de tamilske brukerne ble gjennomført på tamil, da jeg vurderte at språk ikke skulle være en hindring i samtalen. Underveis i intervjusituasjonen ble det vurdert å utelukke enkelte spørsmål som var godt belyst fra deltakeren på tidligere spørsmål. Det ble stilt oppfølgingsspørsmål for å gi rom for avklaring og utdypning. Dette opplevde jeg som noe fordelaktig da det fikk frem nye perspektiver og nyanser fra deltakerne som angikk spørsmålene i intervjuguiden.

Jeg vurderte å ikke ta lydopptak under intervjusituasjonen, da dette kunne oppleves som noe skremmende for enkelte deltakere. Jeg ønsket at det skulle være en vanlig samtale mellom meg og deltakerne, der jeg noterte ned det viktigste som ble sagt av deltakerne. Jeg opplevde

at jeg fikk mye detaljert informasjon, fordi jeg satt det opp som en samtale mer enn et intervju. Avslutningsvis ble alle deltakerne forespurt om det var noe de ønsket å fremheve omkring tematikken som ikke inngikk i intervjuguiden. Dette viste seg å være relevant med tanke på å tilføre prosjektet nye perspektiver som ikke var tatt i betraktning i utarbeidingen av intervjuguiden. Dette førte til interessante analyser og refleksjon fra deltakeren som er blitt tatt med i analysekapitlet i oppgaven.

Analyseprosessen

Når vi skal ta et valg om hvordan vi skal vurdere analysens data, er det viktig at vi også tar stilling til hvordan vi skal fremstille resultatene. Skal vi legge vekt på å presentere temaer som er sentralt i undersøkelsen, eller konsentrerer vi oss om personene som deltar i analysen? I oppgavens analysedel har jeg valgt en kombinasjon av *personsentrert tilnærming* og *temasentrert tilnærming*. En personsentrert analytisk tilnærming retter oppmerksomheten mot den enkelte deltakerens stemme. En slik tilnærming kan relateres til deltakeren i en samhandlingssituasjon. Derimot retter en temasentrert tilnærming fokuset mot sentrale temaer i studien, hvor hensikten er å gå i dybden på hvert enkelt tema hvor alle deltakernes synspunkter kommer frem (Thagaard, 2013). Bakgrunn for at det er valgt en kombinert tilnærming kan forklares ved at denne studien er bygget opp med en nokså åpen problemstilling hvor det er lagt mye vekt på deltakerens erfaringer. Samtidig kommer det frem i datamaterialet at deltakerne peker på mange av de samme kommunikasjonsutfordringene, og ved flere sentrale spørsmål har deltakerne en felles forståelse av virkeligheten.

Analyseprosessen i denne studien kan hovedsakelig deles inn i tre trinn. Det første trinnet i analyse av data innebærer å få et helhetsbilde av innholdet. Dette ble gjennomført ved at jeg leste grundig igjennom materialet mitt og utarbeidet et notat på hver enkelt deltaker med en kort oppsummering av hva som ble vektlagt i intervjuet. Dette ga meg en grov oversikt over funnene mine og var et nyttig hjelpemiddel for prosessen videre. I neste trinn tok jeg utgangspunkt i de korte oppsummeringene av intervjuene for å kategorisere temaer som ble vektlagt i intervjuene. Dette gjorde jeg ved å markere alle like temaer i lik farge. Dermed ble for eksempel alt som omhandlet fordommer markert med rødt, mens alt som omhandler språk markert med gult. Kategorier betegnes med begreper som gjenspeiler sentrale temaer i prosjektet. Ved kategoriseringen fant jeg en del kategorier som gjentok seg. "Språk vansker", "splitting av søsken", "avmakt", "fordommer" og "manglende kultursensitivitet" var noen av

kategoriene som gjentok seg. Gjennom kategorisering av funnet kan store datamengder sammenfattes til en mer oversiktlig tekst.

Sitatene som vil bli presentert i analysekapitlet har spor fra en personsentrert tilnærming basert på subjektive erfaringer som fører til sentrale temaer som studiens funn bygger på, og dermed kan ses i lys av temasentrerte analytiske tilnærming. Dette trinnet består også av analyser tvers av intervjuene for å kartlegge likheter og forskjeller når det gjelder deltakerens erfaringer. Det tredje trinnet er rapportering, hvor temaene blir presentert. Ut i fra markeringen i forrige trinn satt jeg igjen med kategoriene ”språkvansker”, ”definisjonsmakt”, ”fordommer” og ”mangel på kultursensitivitet”. Dette er kategoriene for funnene mine og det konstruerte caset.

Datamaterialet til caset

Casestudie er et teoretisk fortolket forskningsdesign. Denne hovedtypen av casestudie motiveres av en interesse for caset som undersøkes, parallelt med fokuset på caset som en typisk representasjon for et fenomen. Kunnskaper og teorier som eksisterer om fenomenet benyttes som avgrensning, fortolkning og forklaring (Andersen, 2013, 70-71). For å lage caset startet jeg med å lage en liste med hovedfunnene i materialet mitt, som ble presentert i kapittel tre. Jeg tok utgangspunkt i dette og konstruerte noen scenarioer som er gjenkjennelig og som er gode illustrasjoner for videre diskusjon. Dermed er funksjonen til caset å gjenspeile hovedfunnene i materialet mitt, der mine åtte deltakeres erfaringer kommer til uttrykk som en sammenblanding. Jeg har valgt å gjøre det slik, for å gi leseren en smakebit på hva som venter videre i funn- og diskusjonsdelen.

Personvern og forskningsetiske betraktninger

Denne seksjonen vil omhandle hensyn som er tatt rettet mot personvern og øvrige forskningsetiske betraktninger som inngår i dette prosjektet. Boka *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitative metode* presenter tre viktige forskningsetiske betraktninger som jeg vil ta utgangspunkt i denne delen av prosjektet.

Informert samtykke

I følge De nasjonale forskningsetiske komiteer (NESH, 2006, 13) definerer prinsippet om informert samtykke slik: *som hovedregel skal forskningsprosjekter som inkluderer personer, sette i gang bare etter deltakerens informerte og frie samtykke. Informantene har til enhver tid rett til å avbryte sin deltakelse, uten at dette får negative konsekvenser for dem.*”. Dette prinsippet viser respekt ovenfor deltakerens selvbestemmelsesrett og at den enkelte har

kontroll med de opplysninger om seg selv som deles med andre. Deltakerens frie samtykke betyr at det er avgitt uten ytre press (Thagaard, 2013). I kontaktetableringsfasen ble det gitt skriftlig informasjonsskriv med samtykkeskjema om prosjektet til alle deltakerne. Innholdet i informasjonsskrivet ble også presentert muntlig som en del av innledningen i intervjuet. Alle deltakerne fikk muligheten til å stille spørsmål om prosjektet dersom noe var uklart. Det ble også tydelig informert om at de kunne trekke sitt samtykke på hvilket som helst tidspunkt i prosessen.

Konfidensialitet

Kravet om konfidensialitet er et annet grunnprinsipp for en etisk forsvarlig forskningspraksis. NESH (2006, 18) forklarer det slik: *De som gjør til gjenstand for forskning, har krav på all informasjon de gir, blir behandlet konfidensielt. Forskeren må hindre bruk og formidling av informasjon som kan skade enkeltpersoner det forskes på. Forskningsmaterialet må vanligvis anonymiseres, og det må stilles strenge krav til hvordan lister med navn eller andre opplysninger som gjør det mulig å identifisere enkeltpersoner oppbevares og tilintetgjøres.*”. Jeg har lagt stor vekt på å ivareta kravet om konfidensialitet og anonymitet i dette forskningsprosjektet. Notatene jeg skrev under intervjuene i tillegg til samtykkeskjemaene som ble innhentet fra deltakeren har vært oppbevart i nedlåst skap. Under transkriberingen av datamaterialet ble det vektlagt at alle personidentifiserbare opplysninger skulle anonymiseres. Jeg tok i bruk pseudonymer for å beskytte deltakerens privatliv, samtidig for å ha oversiktlig for det anonymiserte materialet (Thagaard, 2013).

Konsekvenser av å delta i forskningsprosjektet

Et tredje grunnprinsipp for en etisk forsvarlig forskningspraksis er knyttet til de konsekvensene forskningen kan ha for deltakerne. Det defineres at: *Forskeren har et ansvar for å unngå at de som utforskes utsettes for skade eller andre alvorlige belastninger* (NESH, 2006, 12). Da forskningen min gikk ut på å intervju saksbehandlere til brukerne i prosjektet gitt at brukerne samtykket til dette, var dette grunnprinsippet avgjørende. Jeg respekterte valget til brukerne som ikke samtykket til å intervju saksbehandleren deres, til tross for at det kunne gi skjevdata i studien min. I følge Thagaard (2013) innebærer forskerens etiske ansvar å beskytte integriteten til deltakerne ved å søke å unngå at forskningen medfører negative konsekvenser for dem som deltar. Forskeren må vurdere hvordan deltakerne kan beskyttes mot uheldige virkninger av å være med i forskningsprosjektet.

Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet

Kvalitativ metode må inneholde en kritisk drøftning når det skal vurderes om datamaterialet er gyldig og til å stole på. Ved å kritisk drøfte validitet, reliabilitet og generaliserbarheten betyr det at vi forsøker å forholde oss kritisk til kvaliteten på de dataene vi har samlet inn (Jacobsen, 2010). I denne delen skal jeg redegjøre for kvalitetsvurderinger som er foretatt i dette prosjektet, og se på forhold som kan ha styrket og begrenset studiens kvalitet.

Validitet handler om tolkning av data. Altså om gyldighet av de tolkninger forskeren kommer frem til. Vi kan vurdere validiteten av forskningen med henbikk på spørsmålet om resultatene av undersøkelsen representerer den virkeligheten vi har studert (Silverman, 2011 i Thagaard, 2013). Validiteten av informasjon i materialet mitt kan diskuteres, da jeg ikke har vært til stedet under møtene. Opplevelsene og erfaringene til deltakeren kan ha blitt endret litt på ved gjenfortellingen i intervjuet. Dermed er det en svakhet at jeg ikke var tilstedet under deltakernes møte med barnevernet, for å styrke validiteten. Dette lot seg ikke gjøre, da mange av sakene var avsluttet på intervjutidspunktet. Dette påvirker også casets validitet av dialogene som presenteres. Dialogene er basert på det som ble fortalt av deltakerne, og ikke ved at jeg har vært til stedet under møtene.

I følge Tove Thagaard (2013) kan reliabilitet knyttes til spørsmålet om en kritisk vurdering om studien gir inntrykk av at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte. Under dette kapitlet har det blitt diskutert flere forskningsetiske aspekter ved denne studien. Temaer og spørsmålene i intervjuguiden er i stor grad utformet av min forståelse. Oppgavens ramme er preget av noen valgte diskurser om samarbeidet mellom saksbehandlere og minoritetsbrukere, samtidig som tidligere forskning rettet mot tematikken. Under analyse- og skriveprosessen av prosjektet ble det lagt vekt på å ha en kritisk tilnærming til hvilke sitater som skulle løftes ut av datamaterialet og presenteres som empiri for å kunne svare på problemstillingen på best mulig måte. Gjennom hele prosessen har jeg vært kritisk til hvordan jeg som forsker har fortolket meningsinnholdet rundt hva den enkelte deltaker har formidlet, og gjentatte ganger kontrollert mine fortolkninger opp mot hva den enkelte deltaker eksplisitt uttrykte. En svakhet som kan ha forekommet her er at en del intervjuer ble gjennomført på tamil, men transkriberer på norsk i etterkant. Det kan ha forekommet noen endringer i oversettelsesdelen som kan påvirke kvaliteten. Videre er en svakhet at jeg ikke brukte lydopptak, dette førte til at jeg ikke fikk med meg alle detaljene. Jeg har brukt sitater i diskusjonsdelen som jeg har notert ned under intervjuet. Sitatene er gjenfortellinger av deltakernes opplevelser, med mine egne ord i enkelte sitater. En annen svakhet kan være at

enkelte deltakeren ikke skjønnte enkelte begreper til tross for en definisjon. Dette førte til at jeg måtte forklare begrepet med ulike eksempler. Dette kan ha lagt føringer for deltakerens svar på spørsmålet. En styrke er at jeg spurte hva enkelte deltakere legger i begrepet "barnevern". På denne måten har deltakernes definisjoner av begrepet blitt brukt som et bakteppe i analysedelen av oppgaven for å styrke fordommene til brukerne.

Reliabilitet omfatter særlig etterprøvbareheten, noe som i kvalitativ forskning ikke er så lett å gjøre. Samtidig kan man si at vektleggingen av transparens i kvalitativ forskning vil være en måte å vise leseren om hva en har gjort, men selvfølgelig uten at det blir direkte etterprøvbart i ordets rette forstand. Reliabilitet handler dermed om pålitelighet (Krumsvik, 2014). Dersom vi knytter reliabilitet opp mot min forsker posisjon i feltet, kan man se på hvorvidt deltakeren forteller det de tror forskeren vil høre (Thagaard, 2013). Denne tankegangen kan utfordre reliabiliteten. Det kan ikke utelukkes at deltakerne ønsket å fremstille seg selv i et godt lys og på denne måten beskriver sine erfaringer med et godt ønske om å gjøre et godt inntrykk. Datamaterialet viser at deltakerne i stor grad reflekterer over problematiske sider ved sine erfaringer. Mange av deltakerne fortalte erfaringene sine, i tillegg til at de var klare på at det var deres erfaring og prøvde å ikke dra alle under samme kam. En styrke ved denne forskningen kan være at jeg hadde ingen nær kjennskap til deltakerne i intervjuene, og dermed stilte alle deltakerne med likt utgangspunkt til intervjuet. Dermed kan man ikke tilsi at relasjonen mellom forsker og deltaker har hatt innvirkning på hva deltakerne har formidlet eller mengde informasjon som hver enkelt deltaker har gitt.

Tidligere i dette kapitlet har jeg nevnt min kritikk ovenfor intervjuguiden, og ser på denne som et "svakt punkt" ved oppgaven. Ved bruk av mer tid på utformingen av intervjuguiden med mer systematisering og unngåelse av overlappende spørsmål, kunne bidratt til å styrke reliabiliteten. Samtidig som noen små justeringer i spørsmålsformuleringene kan ha bidratt til å gi andre svar. En annen mulig svakhet ved reliabiliteten kan være min mangel på erfaringer ved å gjennomføre intervju. Jeg la merke til vesentlige forskjeller på intervjuferdighetene mine fra det første intervjuet til det siste. Det kan ha hatt påvirkninger på datamaterialet og ført til at kvaliteten på de første intervjuene er svakere enn de siste.

Generaliserbarhet dreier seg om i hvilken grad funnene fra en undersøkelse kan overføres til en større populasjon (Jacobsen, 2010). Når det gjelder caset i denne studien er den overførbar når det gjelder hovedfunnene i materialet. Den gjenspeiler hovedfunnene som kom frem gjennom Lina og Ganeshs samarbeid med saksbehandleren. Samtidig må vi ta høyde for at

den ikke er overførbart for materialet som helhet. Det var ikke alle som hadde et ”vellykket samarbeid” slik det ble presentert i caset, der det startet med utfordringer som ble løst underveis. Formålet med caset i denne oppgaven var ikke å generalisere utfordringene fra det ene caset til alle brukere i barnevernet. Ettersom forståelsen av det valgte caset vil innholde spesielle kontekstuelle forhold som her er særs relevante, bør ambisjonen heller være å kunne bidra til å bedre forstå det enkeltfenomenet som studeres. Disse forbehold betyr ikke nødvendigvis at generalisering er utelukket, men heller at slikt er anvendelig for lignende case innen samme kontekst. I følge Yin (2014) kan ikke casestudier gi en statistisk generalisering, men en analytisk generalisering med utgangspunkt i teori og sammenholde den med de empiriske funnene i studien.

Det kan tenkes seg at det er få deltakere til å kunne danne et generaliseringsgrunnlag. Denne studien har som målsetting å belyse kommunikasjonsutfordringer mellom saksbehandlere i barnevernet og tamilske brukere. På denne måten kan det være et supplement til tidligere forskning på feltet. Videre kan flere og jevnere fordeling av kjønn blant deltakerne som var saksbehandlere i undersøkelsen ført til styrke av undersøkelsens generaliseringskraft og representativitet. Med dette menes det at det også er mannlige ansatte i barneverntjenesten, og ved å få frem deres opplevelser og erfaringer i møte med tamilske brukere ville det bidratt til å representere en større populasjon av saksbehandlere i barneverntjenesten.

6 Diskusjon og drøfting av funn

Til nå er problemstillingen, bakteppe om tema, caset, i tillegg til studiens hovedfunn, teorier og metode presentert. I dette kapitlet vil jeg ta utgangspunkt i alt dette og diskutere og drøfte hovedfunnene opp mot problemstillingen.

Saksbehandlerens definisjonsmakt

Saksbehandlerens definisjonsmakt er et utgangspunkt for diskusjon angående kommunikasjonsutfordringer i samarbeidet. I følge Bourdieus definisjon av symbolsk makt er det saksbehandleren som har den symbolske makten gjennom sin rolle i systemet. De har symbolsk makt til å definere situasjonen til brukerne. I møtet mellom saksbehandleren og brukeren er det i utgangspunktet en komplementær relasjon, der rollene er ulike og partenes forventninger til hverandre er definert slik at den ene skal forsøke å hjelpe den andre som har behov for hjelp. Saksbehandlerens symbolske makt kan føre til noen utfordringer i samarbeidet, slik det ble presentert i caset. I caset definerte saksbehandleren ”vold” ut i fra sin symbolske makt, mens brukeren ikke var enig i saksbehandlerens definisjon. Det

saksbehandleren definerte som vold, definerte brukere som disiplin som var en form for kjærlighet. Til tross var at familien viste motgang i caset, var det saksbehandlerens definisjon som vant frem på bakgrunn av hennes symbolske makt. Lignende opplevde Kamala fra materialet mitt. Hun fortalte at hun satt igjen med en avmaktfølelse og opplevde at hun ikke ble hørt av barnevernet, da hun fortalte hennes definisjon av handlingen hennes. Videre fortalte Kamala at hun tilbakeholdt viktig informasjon, fordi hun opplevde at barnevernet ikke brydde seg om det hun hadde å si. Kamalas avmaktfølelse førte til mistillit ovenfor barnevernet, som igjen bidro til at hun tilbakeholdt informasjon som kunne vært til fordel for saksbehandlingen. Dermed ser vi at det er en ringvirkning.

Saksbehandleren har også makt til å velge hvilke referanserammer som skal gjøres relevante i et møte. I følge Ørvigs modell (2007) utgjør den sosiale og kulturelle bakgrunnen den enkelte deltakerens referanseramme i kommunikasjonen. Den påvirker hvordan et budskap blir formidlet. Ved saksbehandlerens definisjon av deltakerens referanseramme kan det forekomme andre utfordringer i samarbeidet. I caset så vi at saksbehandleren sa følgende: ”Jeg vet at det er vanlig i mange land å utøve vold som ledd i oppdragelsen...”. I denne påstanden kommer saksbehandlerens fordommer fram, i tillegg til at hun kulturaliserer situasjonen. Det at sakshandleren sier at hun vet at det er vanlig i mange land å utøve vold er en fordom saksbehandleren har. Videre at hun nevner det virker som saksbehandleren tror at dette er tilfellet i denne saken også. Dermed kulturaliserer saksbehandleren situasjonen og utelukker at andre faktorer kan være årsaken for at foreldrene utøver vold. I det følgende skal vi gå nærmere inn på utfordringer som forekommer på grunn av fordommer.

Fordommenes makt

Vi har nå sett på saksbehandlerens definisjonsmakt som skaper utfordringer i samarbeidet mellom barnevernet og de tamilske brukerne jeg intervjuet. I tillegg har vi sett at saksbehandlerens definisjonsmakt kan åpne opp for noen fordommer de har. Videre i denne delen skal vi se på fordommenes makt til å påvirke kommunikasjonen i samarbeidet. Dersom vi tar utgangspunkt i caset, ser vi allerede at en del fordommer kommer frem i første møtet med barnevernet. La oss ta for oss en fordom om gangen. En typisk fordom ovenfor barnevernet som kom frem i caset var at ”*barnevernet tar barn*”. Mange av deltakerne i denne studien hadde denne fordommen i møtet med barnevernet. Hva gjør denne fordommen med kommunikasjon i samarbeidet mellom disse partene? For det første satt de tamilske foreldrene med en frykt for at barnevernet ville ta barna deres. Begrepet frykt er mangetydig og kan tillegges forskjellige betydninger. Vi kan bruke begrepet som å omfavne negative følelser som

frustrasjon, avmakt, ambivalens som brukeren kan oppleve i møte med byråkratiske organisasjoner (Fylkesnes et al., 2015). Som sagt fører denne frykten til en avmaktsfølelse, der brukeren opplever at barnevernet sitter med all makt.

Fordommene deltakerne mine hadde førte til at de tilbakeholdt informasjon som kunne være nyttig for barnevernets vurderinger. Informasjonen foreldrene tilbakeholdt kunne vært til foreldrenes gode, men de valgte å tilbakeholde det i frykt for at barnevernet ville gripe inn og ta barna deres. Her styrte frykten brukerne hadde i en negativ retning. Dette kom frem i caset, der Ganesh fortalte kulturtolken at han fryktet å fortelle alt til saksbehandleren, fordi han var redd for at ting han sa ville føre til at barnevernet tok barna fra han. I en slik situasjon kan mistillit skapes ovenfor hverandre som kan slå negativt ut på samarbeidet. Brukeren sitter med sin redsel for at barnevernet vil ta barnet, mens saksbehandler mistenker at brukeren tilbakeholder viktig informasjon til vurderingen. En mulig vei å gå, er at saksbehandleren legger opp for at brukeren får mulighet til å konstruere seg selv i samhandling, ved hjelp av narrativer. Den narrative tilnærmingen legger vekt på at brukeren forteller, mens saksbehandleren stiller seg i en "ikke- vitende" posisjon. Dette vil ikke si at saksbehandleren ikke vet noe, men at vedkommende skal stille seg med blanke ark i møtet med den enkelte bruker (Lundby, 1998 i Eide et al., 2009). Et eksempel fra caset er at når mor forteller at hun ikke slår, men at det heller er en liten klapp på rumpa, spør saksbehandleren om hva mor mener med klapp på rumpa. Her stilte saksbehandleren seg i en "ikke- vitende" posisjon og lot mor forklare hva hun mente med det hun sa. Dermed er det ikke bare tidligere erfaringer og kunnskap alene som legger føringer på hvordan profesjonelle møter den enkelte brukeren. Saksbehandleren skal helst ikke være farget av negative stereotypier eller fordommer, til tross for at alle har en forforståelse. Å forstå brukeren ut fra den historien vedkommende selv forteller, gir mulighet til å se sammenhenger og hvordan ulike deler av livet ofte påvirker hverandre (Eide et al., 2009). Ved hjelp av Linas forklaring i caset får saksbehandleren en forståelse for at foreldrene gir barna en klapp på rumpa i oppdragelsesøyemed.

Det kan ta tid å bygge opp tillit til å etablere en god dialog slik at det skapes rom for å snakke om det utfordrende i hverdagen (Jávo, 2010). Her er det viktig at saksbehandleren tar seg tid til noen innledende runder med presentasjon om barnevernet og saksgangen i barnevernet, slik at det ikke oppstår utfordringer i samtalen på grunn av mangel på informasjon. I caset så vi at saksbehandleren informerte om barnevernets formål, samtidig som hun hadde en dialog med foreldrene for å avklare fordommene deres. På den andre siden kan også saksbehandleren sitte med ulike negative stereotypier og fordommer som vil kunne skape barrierer i

kommunikasjonen. Noen ganger er det større kulturforskjeller innen en folkegruppe enn mellom undergrupper. En norsk akademiker og en tamilsk akademiker har kanskje mer til felles enn en tamilsk akademiker og en tamilsk bonde. Kulturforskjeller kan være relevante langs mange dimensjoner: by og land, ulike sosiale status, klassesilhørighet, utdanning, kjønn, religion, østlig kultur og vestlig kultur, tradisjonsbundne, kollektivistiske samfunn og moderne samfunn og så videre (Røkenes & Hanssen, 2012). Dermed blir det feil å konkludere at det er vanlig i tamilsk kultur å utøve vold som ledd i oppdragelsen. Denne fordømmen utelukker at tamilere kan være integrert i Norge og har kjennskap til at det er ulovlig å slå barn. Som saksbehandler er det viktig at man snakker direkte til brukeren om problemene, enn å fortolke det ut i fra fordømmene en har. Man kommuniserer om kommunikasjonen. Dette kalles metakommunikasjon (Jávo, 2010).

Noe annet som var interessert i datamaterialet mitt var at 4 av 5 deltakere var fornøyde med saksbehandleren deres, til tross for at 4 av 5 hadde mistillit ovenfor barnevernet. Dette fikk meg til å undre da det er saksbehandleren som representerer barnevernet. Brukerne var fornøyd med saksbehandleren, men hadde ikke tillit til barnevernet som system. En mulig forklaring på dette er fordømmene deltakerne har ovenfor barnevernet. Ut i fra datamaterialet mitt ser jeg at de tamilske foreldrene har så mange fordommer ovenfor barnevernet, til tross for at saksbehandleren prøver å være anerkjennende i samarbeidet. Dette kommer også frem i caset, der foreldrene delte fordømmene deres under første møtet. Istedenfor at saksbehandler angriper oppfatningen til foreldrene, velger vedkommende heller å anerkjenne at det er deres oppfatninger om barnevernet og forklarte formålet til barnevernet, i tillegg til at hun tok seg tid til å avklare fordømmene foreldrene la frem. Gjensidig anerkjennelse bidrar til en relasjon hvor begge parter får muligheten til å komme frem som likeverdige subjekter, hvor partene er i stand til å skifte perspektiv, i betydningen av å forstå hvordan ting oppleves fra den andres synspunkt, men uten å miste tak i sitt eget (Bae, 2003, 2). Dersom saksbehandleren har en gjensidig anerkjennende holdning kan man forebygge ulike misforståelser i samarbeidet. Videre skal vi se på noen flere fordommer som kom frem i intervjuene.

”(...)Barnevernet stoler på hva barna har å si og ikke det foreldrene sier. De tror barn ikke lyver, men nå til dags er det de som lyver (...)”. Dette ble sagt av Kamala på spørsmålet om hva barnevernet er for henne. Det som fikk meg til å undre var om dette var en fordom hun hadde eller om dette var denne morens erfaring. Siden hun svarte slik hun gjorde på spørsmålet mitt virket det som en fordom hun hadde ovenfor barnevernet. Dersom vi tolker at dette var en fordom mor hadde under samarbeidet, kan en slik fordom ha negative

konsekvenser for samarbeidet. Når brukeren tror at vedkommendes mening ikke har noe betydning, vil brukeren tilbakeholde informasjonen. Kamala fortalte at saksbehandleren ikke ga seg, når hun mistenkte at Kamala ikke fortalte alt. I følge Kamala stilte saksbehandleren mange spørsmål rundt det Kamala ikke ønsket å snakke, samtidig som de kom på flere hjembesøk. ”Jeg kunne føle at hun ikke stolte på meg”, fortalte Kamala. Denne mistilliten ødelegger relasjonen mellom partene og skaper en dårlig stemning i møtene. Kamala beskrev selv at samarbeidet var så dårlig på starten at saksbehandler til slutt spurte om hun ønsket en kulturtolk i samarbeidet. Mor mente at situasjonen ble bedre og mer forståelig når det kom en kulturtolk inn i bildet. Som vi så i caset hjalp kulturtolken til å forklare foreldrenes handlinger ut i fra foreldrenes kulturelle bakgrunn, jamfør modellen til Øvrig. Foreldrene i caset opplevde også at møtet ble tryggere med en kulturtolk til stedet. Denne tryggheten førte til at foreldrene takket ja til et tiltak, de tidligere takket nei til på grunn av manglende tillit til saksbehandleren og manglende forståelse av tiltaket. Men bruk av kulturtolk i barnevernssaker kan også problematiseres. Selv om det er snakk om foreldre med en minoritetsbakgrunn er det ikke alltid at bekymringen er kulturbetinget. Det kan være andre faktorer som spiller inn for bekymringen, som for eksempel økonomi eller psykisk helse.

Videre i caset var en av fordommene at barnevernet splittet søsken under plassering i fosterhjem. Dette ble referert av flere av deltakerne. En av de store utfordringene i følge Bufdir (2018) er at det er mangel på fosterhjem som kan ta imot søskengrupper. Det kan føre til at søsken som bor sammen blir splittet. I boka til Vigdis Bunkholdt (2017) skriver hun noen risikofaktorer ved søskenplassering. Dersom hver enkelt søsken har store omsorgsbehov at fosterhjemmet ikke klarer å ivareta omsorgen for flere, blir søsken splittet under plasseringen. Generell dårlig forhold mellom søsknene er også en av årsakene for at søsken blir splittet under plasseringen i fosterhjem. Dermed er det ulike årsaker som gjør at søsken blir splittet og mange av årsakene skjer i henhold til barnets beste. Deltakerne mine som allerede er redde for at barna blir fratatt, blir enda mer redd da de også skal bli splittet fra søsknene deres under plassering. På grunn av ulike årsaker har ikke de tamilske foreldrene jeg intervjuet fått med seg at søsken blir splittet på grunn av barnets beste eller mangel på fosterhjem som tar i mot søskengrupper. ”Barnevernet bryr seg ikke om oss. De plassering barna i hvert sitt fosterhjem for å fornorske de”, fortalte Ram frustrert. Videre fortalte Ram fordelene med søskenplassering. Han mente de kunne trøste hverandre og være der for hverandre. En slik oppfatning er riktig, men det denne faren ikke tenkte over er at det kan være risikofaktorer ved å plassere søsken i samme fosterhjem. Dersom det er større

risikofaktorer ved søskenplassering enn fordeler, må man ta høyde for risikofaktorene ved en vurdering. Når brukerne har alle disse fordommene i møte med barnevernet, vil dette påvirke samarbeidet. En av deltakerne mine som nevnte at barnevernet bare splitter søsken under plassering, hadde ikke opplevd dette selv, men hadde hørt dette av andre. Når slike fordommer sprer seg kan utfallet være at foreldrene takker nei til hjelpetiltak som de egentlig har behov for. Dersom barnevernet vurderer at det ikke er bekymring nok til å sette inn tiltak ved tvang, og foreldrene takker nei til hjelpetiltak, så sitter man fast og kommer ingen vei.

De tamilske foreldrene jeg intervjuet fortalte at de i tillegg til barnevernet ble også redd for deres egne barn. Foreldrene opplevde at samarbeidet med barnevernet gjorde at barna begynte å true foreldrene om å fortelle barnevernet ved en hver grensesettingssituasjon. Til tross for at foreldrene gjorde jobben sin riktig, fryktet de at dette skulle få negative konsekvenser dersom barna fortalte barnevernet om det. Men hvorfor fryktet de, dersom de ikke gjorde noe feil? Mangel på tillit er ofte gjensidig (Czarnecki, 2018). Ut i fra intervjuene så jeg at deltakerne var redde for fordommene saksbehandlerne hadde ovenfor dem. Den ene informanten fortalte at det var lettere for barnevernet å tro på et minoritetsbarn som sa at vedkommende ble slått, enn om et etnisk norsk barn sier det. Her kan det diskuteres om det er fordommen minoritetsbrukeren har eller om det er saksbehandlerens fordom som gjør samarbeidet utfordrende. Boka til Czarnecki (2018) presenterte noe lignende. Et barn forteller barnevernet om at pappa dreper barnet om han drar hjem. Etter noen dager eller uker kommer barnet og innrømmer at det var en løgn. Det var utpressing av foreldrene for å få en ny iPhone: ”Hvis du ikke kjøper det til meg, så går jeg til barnevernet igjen.”. I slike saker er barnevernet hjelpeløst. Man kan forsøke å avsløre løgngen, men da blir man beskyldt for ikke å ta barnets versjon på alvor. I slike situasjoner kan foreldrene være redde for at situasjonen blir kulturalisert. Eksemplet ovenfor kan illustrere dette, i møtet med minoritetsbrukere blir kultur automatisk koplet på for å forstå vold (Aadnanes, 2020).

Språkbarrieres påvirkninger

Et gjennomgående tema blant deltakerne mine var at det var vanskelig å forstå det saksbehandleren snakket om. Deltakerne mines begrensede norskkunnskap kombinert med saksbehandleres byråkratiske språk førte til ulike misforståelser i samarbeidet, der saksbehandleren ikke klare å formidle det hun ønsket å formidle. Mangel på felles språk er en utfordring i seg selv som kan føre til mange andre utfordringer i samarbeidet. I hverdagslivet til deltakerne mine kan mangel på språk føre til utfordringer med å få seg en jobb. Dette vil

påvirke den økonomiske kapitalen, samtidig som den vil påvirke den sosiale kapitalen ved at man ikke har stort nettverk som man kunne hatt ved å være ute i arbeidslivet.

”Grensesettingsmetoder”, var et av begrepene som var utfordrende for foreldrene å forstå, slik det ble illustrert i caset. Gjennom intervjuene med deltakerne fortalte de om en del begreper de mente var utfordrende å skjønne. Til tross for at de tamilske foreldrene jeg intervjuet hadde begrenset språkkunnskap, ble det bare brukt tolk i en av sakene. Saksbehandlerne jeg intervjuet mente også at språket var en barriere for samhandlingen. På spørsmål om hvorfor saksbehandlerne ikke hadde tatt i bruk tolk, uttrykket den ene saksbehandleren slik:

”Det var rart å bruke tolk. Vi brukte den eldste datteren som tolk, siden vi hadde en bra relasjon. Hvis vi kunne gjort det på nytt hadde jeg tatt med en tolk fra starten av ”.

Her fremhever saksbehandleren at vedkommende brukte et barn til å tolke, framfor en kvalifisert tolk. Saksbehandleren viste uttrykk for at hun angret på dette nå i etterkant. Barn og familiemedlemmer bør aldri brukes som tolk. For barn er det en vanskelig rolle å bli pålagt av familien. Barnet kan komme inn i en voksenrolle, og dette kan være til skade for dets utvikling. Det kan også skape ubalanse i familiesystemet, for eksempel ved at barnet får mer makt enn foreldrene (Røkenes & Hanssen, 2012). I tillegg vil ikke barn ha tilgang til det begrepsapparatet en kvalifisert tolk ville hatt. Dette kom frem i caset, der Mina ikke klare å definere begrepet ”grensesettingsmetode”. Minas oversettelse i caset førte til at innholdet endret seg under videreformidlingen, som førte til at foreldrene ble enda mer skeptiske til det saksbehandleren fortalte, som igjen åpnet opp for mistillit i samarbeidet.

Språklige barrierer og mangel på tolk førte til store misforståelser i saken til Pooja. Som sagt var Pooja fostermor/ tante i denne saken. Pooja uttrykket at jenta ble fratatt dem etter en episode en dag der fosterfar var ”litt streng” med henne. Slik formulerte fostermor det under intervjuet:

”En dag morgen satt jenta og så på TV, mens hun spiste frokosten sin. Jenta var helt fokusert i TV-en og glemte frokosten. Mannen min jobbet i kjøkkenet mens jenta spiste. Når mannen min kom tilbake, hadde jenta dårlig tid til skolen og hun hadde ikke spist opp maten. Mannen min sa med en streng stemme at hun hadde dårlig tid og måtte spise fort. Dette likte ikke jenta. Hun var trist på skolen. Læreren spurte om hva som var i veien. Jenta svarte at fosterfar hadde kjeftet på henne. Men det er lov å kjefte i Norge. I møte med barnevernet har

de sagt at det er lov å kjeft. På grunn av denne saken mistet jeg 100 % tilliten til barnevernet, fordi de tok fra oss barnet for en så liten ting”.

Under intervjuet med saksbehandleren svarer hun at barnet ble plassert fordi familien ikke hadde kapasitet og kompetanse til å dekke jentas behov i følge barnevernet. Det var en fritidstjeneste som meldte saken til barnevernet og mente at barnevernet måtte handle akutt. Hendelsen tidligere den dagen med fosterfar hadde ikke direkte påvirkning til omsorgsovertakelsen. Ut i fra denne saken ser man at språklige barrierer kan skape misforståelser i samarbeidet. Her kan andre faktorer spille inn i tillegg til språklige barrierer, men dette kom verken frem i intervjuet med fostermor eller saksbehandleren. Det grunnleggende som er årsak for bekymringen og omsorgsovertakelsen er uklart for familien til Pooja til den dag i dag. Når relasjonen er bygget opp av misforståelser kan dette også påvirke tilliten i samarbeidet. Pooja fortalte at hun satt igjen med en avmaktsfølelse, der hun var usikker og utrygg under samarbeidet med barnevernet. Pooja var en som i utgangpunktet hadde tillit til barnevernet, men hun fortalte at hun mistet dette på grunn av det som skjedde i saken hennes.

De tamilske foreldrene jeg intervjuet hadde vanskeligheter med å skjønne formålet til barnevernet, mens saksbehandleren hadde utfordringer med å skape tillit i samarbeidet. Slik vi så i caset prøvde saksbehandleren å forklare barnevernets formål, i tillegg til at hun tok seg tid til å avklare fordommene til foreldrene. Men på bakgrunn av mistilliten til foreldrene anerkjente de ikke det saksbehandleren sa og kom med argumenter som underbygget mistilliten deres ovenfor barnevernet. Språk er en viktig redskap for å opprette, vedlikeholde og oppdatere samarbeidet mellom saksbehandleren og brukeren (Skytte, 2008). Det byråkratiske språket saksbehandleren tar i bruk i caset er til hindring for en reell kommunikasjon.

Jávo (2010) mener at tolk er et helt vesentlig hjelpemiddel hvis kommunikasjonen hindres av språkbarrierer. Bruk av tolk vil løse noen problemer, samtidig som det også er knyttet utfordringer til gjennomføring av samtaler med tolk. Å ha tredjeperson til stede i en samtalsituasjon kan oppleves forstyrrende og fremmed for både brukeren og saksbehandler. Dette kan være en av årsakene til at det fra praksisfeltet rapporteres om underforbruk av tolker. Manglede bruk av tolk kan ha klare negative konsekvenser, blant annet ved at familien ikke får den informasjonen de har krav på, og at kvaliteten på samarbeidet med familiene blir nedsatt (Berg & Ask, 2011). Til tross for at det ikke ble brukt vanlig tolk i caset, velger jeg

kort å presentere noen implikasjoner av bruk av tolk, da det ble brukt tolk i en av sakene til deltakerne mine. Tolketjenesten i Norge er dårlig og er fortsatt ikke innlemmet som en naturlig del av helse- og sosialtjenesten. Dette kommer tydelig fram i en rapport fra Nasjonalt kompetansesenter for minoritetshelse (NAKMI) (Kavle, 2006 i Jávo, 2010). Det er mangel på tolk i forhold til behovet, og de er vanskelig tilgjengelige utenom storbyene. Her kan telefontolk og videokonferanse være utveien. Jávo skriver videre at tolkens opplæring er også mangelfulle. Dette var noe den andre saksbehandleren ga uttrykk for i intervjuet:

”Den første utfordringen jeg møtte på var mangel på kvalifiserte tolker. Jeg var ikke alltid sikker på om tolken formidlet akkurat det jeg ønsket å formidle. Og i dette samarbeidet var dette grunnleggende, hvor hvert eneste ord telte”.

Her fremhever saksbehandleren en form for usikkerhet ovenfor tolken om vedkommende har klart å forklare det saksbehandleren ønsket å formidle i utgangspunktet. Her ser vi at det oppstår utfordringer i samarbeidet selv om man tar i bruk en tolk. Videre fortalte saksbehandleren jeg intervjuet at mange av hennes minoritetsbrukere ikke har tillit til tolken. I et møte med tolk til stede er det saksbehandleren som må skape rom for tillit til alle parter i møtet. Mistillit til en tolk som har samme etnisk bakgrunn kan enkelte ganger være stor frykt for ryktespredning. Dette er noe saksbehandleren må ta forhold til. Her kan det være en fordel å bruke samme tolk under hele behandlingen, slik at familien slipper å gi personlige opplysninger til flere forskjellige tolker. En annen fordel er den tryggheten som skapes ved at man kjenner hverandre og kan skape kontinuitet og forutsigbarhet (Jávo, 2010).

I en interkulturell kommunikasjon er det visse ting som bør vies ekstra oppmerksomhet. Det viktigste er selvsagt det verbale språket. Når vi ser at saksbehandleren har et byråkratisk språk i caset er det også viktig å tenke over at dette ikke er fordi saksbehandleren ønsker å være vanskelig, men at ord og begreper kan være utfordrende å oversette på en enklere forståelig måte, til tross for gode språkferdigheter. Når språkferdighetene er dårlige, er det ekstra nødvendig å bruke et enkelt språk. Det betyr å snakke i korte setninger og å forklare de begrepene som anvendes. Men det er ikke alltid at de språklige utfordringene er så synlige. Tilsynelatende snakker mange minoritetsforeldre godt fordi han eller hun har lært seg de viktigste klisjeene og har et visst ordforråd. Likevel kan vedkommende ha store vansker med å forstå et nyansert språk. Det er derfor alltid nyttig å sjekke brukerens språkkompetanse grundig og å bruke tolk i tvilstilfeller (Jávo, 2010).

Noe Lina nevnte i caset var at foreldrene bare måtte snakke norsk under samværene og at man ikke får snakke morsmålet sitt med barna. Dette var en fordom Lina hadde, men i materialet mitt kommer dette også frem som en erfaring. Språket er et hinder under samvær med tilsyn av barnevernet. Flere av deltakerne mine sa at de ikke fikk lov til å snakke på morsmålet sitt under samværet. En forvilt far fortalte at: *"Samværet var kunstig. Det er en emosjonell fratakelse når man snakker et språk man ikke mestrer"*. Samme ga kulturtolken uttrykk for: *"Det er dårlig at foreldrene må snakke norsk under samværet, fordi uheldige samvær blir observert."* Jamfør rundskrivet Q-42/2015 som omhandler retningslinjer om behandling av barnevernsaker der barn har tilknytning til andre land står det følgende: *Barn og foreldre kan i utgangspunktet kommunisere på sitt morsmål under samvær. Hvis fylkesnemnda beslutter at samvær skal gjennomføres med tilsyn, kan den også bestemme at det skal benyttes tolk under samværene.* Hindring av å ta i bruk morsmålet kommer også til uttrykk i et av kasusene i boka til Maciej Czarnecki (2018): *"de prøvde å tvinge oss til å snakke sammen på norsk"*. Det at samværene foregår på norsk kan virke veldig kunstig som den ene informanten min sa. Barn kan være vant til at foreldrene snakker på morsmålet med dem, og plutselig når de snakker på norsk, spesielt når de ikke har alle begrepene og grammatikken på plass, kan dette spille seg negativt ut. Her blir uheldige observasjoner gjort som får konsekvenser i saken deres. Igjen blir misforståelser et hinder for samarbeidet mellom saksbehandleren og deltakerne mine. På den andre siden kan man også tenke at barnevernet har vurdert at samværet skal være på norsk for barnets beste. Ved at samværene foregår på norsk kan saksbehandleren være oppmerksom på at foreldrene ikke kan presse og true barnet på deres morsmål (Bufdir, 2018).

Lik formål, men ulik vei - kultursensitivitet

Saksbehandlerens definisjonsmakt, fordommer og språklige barrierer er tre årsaker til at det oppstår kommunikasjonsutfordringer i samarbeidet mellom deltakerne jeg intervjuet og barnevernet. En annen årsak som de tamilske deltakerne påpeker i intervjuene er mangel på kultursensitivitet fra barnevernet. Mange av de tamilske deltakerne jeg intervjuet ønsket heller å ha en minoritetssaksbehandler i saken sin. Kamala formulerte seg slik:

"Det er bedre om folk med minoritetsbakgrunn behandler saker hvor minoritetsfamilier er involvert. De har en større forståelse for kulturen".

Det kan forstås at denne moren opplever det tryggere å ha en minoritetsperson som saksbehandler i saken, framfor en etnisk norsk saksbehandler. Dette forteller mor av erfaring. I starten av denne saken var det to etnisk norske saksbehandlere i saken. Mor opplevde at det

bare oppsto misforståelser i samarbeidet. Deretter ble det satt inn en kulturtolk. Mor opplevde samarbeidet som mye bedre, der hun opplevde at møtene ble mer tryggere med en person med samme etnisk bakgrunn som henne. Kulturtolk er hjelpere som kan forklare og formidle mening utover det rent språklige og brukes til å ”oversette” begreper og kulturelle koder mellom offentlige etater som barnevernet og minoritetene. Kulturtolken kan gi saksbehandlere råd, veiledning og informasjon og fungerer således som en samarbeidsformidler. I ulike sammenhenger har denne funksjonen vist seg svært nyttig for å bygge ned kulturbarrierer og øke muligheten for felles forståelse, problemløsning og effektiv arbeid mellom saksbehandler og minoritetsbrukere (Jávo, 2010, 167). Dette var tilfellet i denne morens sak også, der kulturtolken bidro til en felles forståelse og problemløsning. I intervjuet med kulturtolken mener hun at saksbehandler ikke må ha på seg norske briller under utredningen. Vi kan ta utgangspunktet i caset, der barnevernet var bekymret for at den eldste dattera hadde for mye ansvar hjemme. Kulturtolken fortalte det at eldste barnet har ansvar hjemme, er en kulturbemerkning i familiens kultur. Altså blir barnet sakte men sikkert lært opp til å bli et selvstendig individ ved å ta vare på søsknene sine. Barnet vil ikke få alle oppgavene til foreldrene, men små oppgaver foreldrene vet at barnet kan mestre. Med norske briller kan dette bli sett på som at barnet har mye ansvar hjemme, altså parentifisering (Tidsskriftet, 2020). Parentifisering handler om at barnet overtar ansvar og oppgaver for foreldrene både med omsorg og praktisk arbeid i familien. Her vil barnet føle skyld for foreldrenes problemer og dekker til realiteten i hjemmet. Det kan godt hende dette forekommer i enkelte familier, men det er viktig at saksbehandler kan skille mellom ansvar hjemme som kulturell bemerkning og parentifisering. Feiltolkninger ødelegger relasjonen mellom saksbehandleren og brukeren, der brukeren utvikler en form for mistillit ovenfor saksbehandleren. For å unngå slike feiltolkninger kan det være fordel med en kultursensitiv kommunikasjon mellom saksbehandleren og brukeren. Dette vil som sagt innebære evnen til å forstå når og i hvilken grad slike kulturelle forskjeller påvirker interaksjonen.

Videre er det en annen bekymring som kommer frem i caset, angående matvanene til barna hjemme. I følge kulturtolken viser familien kjærligheten sin ovenfor barna gjennom mat. De viser kjærlighet ved å lage den maten som er sunt for barnet, ved å sørge for at barnet spiser nok til alle måltidene og ved å mate barna med hendene. Det er ikke vanlig i tamilsk kultur å si ”jeg elsker deg” før barnet skal legge seg, men kjærligheten blir uttrykket gjennom maten. Kulturtolken fortalte videre at å spise søtsaker i ukedagene, tolker barnevernet som at foreldrene ikke kan sette grenser og lage gode rutiner for barna sine. Dermed blir gitte

kulturelle verdier oppfattet og tilskrevet som særtrekk ved familien og ikke som aspekt ved deres kulturelle identitet. Her risikerer saksbehandleren å behandle kulturelle særtrekk som problemer som skal løses. Søtsaker i ukedagene er også en del av tamileres kultur, i følge kulturtolken. De tamilske rettene er rikelig med sterke krydderblandinger og det er vanlig å avslutte måltidene med noe søtt (Time of India, 2018). Det er ikke snakk om store mengder med godteriposer eller sjokolade, men noe smått og søtt er vanlig i den tamilske kulturen i følge kulturtolken. I slike tilfeller kan det være en fordel med en kulturfolk som forklarer kulturelle bemerkninger i kulturen til brukeren som er grunnen til at foreldrene handlet slik de gjorde. Men det finnes også noen ulemper ved bruk av kulturfolk. Som tidligere nevnt finnes det mange kulturer innenfor en og samme etnisitet. Det er ikke sikkert kulturfolks forståelse av kulturen samsvarer med minoritetsbrukerens forståelse av kulturen. Dette kan også være med på å skape utfordringer, der det oppstår misforståelser. Videre er det ikke sikkert at brukeren gjorde slik de gjorde på bakgrunn av kulturen dere. Det kan være andre årsaker enn kultur som fikk foreldrene til å handle slik de gjorde. Ved at saksbehandleren i caset velger å bruke en kulturfolk på bakgrunn av noen bekymringer, fører til at hun kulturaliserer bekymringene og utelukker andre årsaker for bekymringen. Andre bekymringer kan for eksempel være sosioøkonomiske faktorer, som at far mistet jobben eller at mor ble akutt syk kan være årsaken til at foreldrene handlet slik de gjorde ovenfor barna. På den andre siden må man ikke glemme at en saksbehandler også hadde fint klart å få fram denne informasjonen gjennom samtaler med brukeren. Denne prosessen kunne tatt lenger tid, med tanke på tillitsbygging, forståelse av kulturen og avklare misforståelser som forekommer på veien.

I følge Bø (2017, 76) fremhves betydningen av å kjenne hverandres kulturelle koder. Kulturelle koder vil si en bestemt måte å kommunisere på og et system av verdier som er felles for en kultur. Det fremheves at manglende kjennskap til språklige og kulturelle uttryksmåter skaper barrierer for kommunikasjon (Bø, 2017). Om saksbehandleren kommuniserer direkte eller indirekte har også noe å si for samarbeidet. Saksbehandleren kan for eksempel si at hun vet at det er vanlig i mange land å utøve vold som et ledd i oppdragelsen, slik det ble presentert i caset. Dette kan være "sjokkerende" for brukeren at de er så direkte. Det fører til at brukeren blir enda mer lukket og viser motmakt. I caset så vi at foreldrene gjentatte ganger sa at de ikke slo barna. Saksbehandlerens direkte måte å kommunisere på i møtet med brukeren kan påvirke samarbeidet fordi en slik måte er fremmed for minoritetsbrukeren å kommunisere. Språklige uttryksmåter og argumentasjonsmåter kan være kulturelt forskjellige. Det fremheves at den norske kulturen i sin uttryksmåte har en

tendens til å gå rett på sak med et ønske om å være direkte, mens mange asiatiske kulturer kan ha en kommunikasjonsmåte som er mer indirekte (Jávo, 2010). Dette var noe som kom frem under intervjusituasjonen. På enkelte spørsmål jeg stilt, gikk foreldrene rundt grøten for å svare på spørsmålet.

Barnevernet og foreldrene har lik intensjon om barnets beste, men de har ulike måter å uttrykke dette på. Begge partene har lite kunnskap om hverandre som fører til at det oppstår misforståelser i samarbeidet. Som vi så i caset hadde foreldrene lite kunnskap om hva barnevernet faktisk var og saksbehandleren hadde lite kunnskap om hvorfor foreldrene slo barna. Misforståelsene har en dominoeffekt. Misforståelser fører til dårlig samarbeid, dårlig samarbeid fører til mistillit, mistillit fører til at hjelpen som trengs ikke når fram. I et intervju fortalte Ram at man trenger flere saksbehandlere med minoritetsbakgrunn, fordi kultursensitive personer er viktig. Noe viktig å ta høyde for her er at det ikke kun er minoritetssaksbehandlere som har en kultursensitiv holdning i møtet med minoritetsbrukere. Det er også mange etnisk norske saksbehandlere som jobber kultursensitivt i møtet med brukerne. Men jeg som forsker ser at utfordringer på bakgrunn av misforståelser kan i større grad oppstå i samarbeid med en som ikke har så mye kjennskap til kulturen.

Videre i intervjuene mente mange av deltakerne at det var manglende kultursensitivitet fra barnevernets side, fordi de plasserte minoritetsbarn i norske fosterhjem. Til dette svarte en av saksbehandlerne:

”Vi ønsker å ivareta barnets identitet gjennom språk, religion og kultur. Dette er noe vi jobber hardt for, men som også er utfordrende. Vi har ikke de nødvendige ressursene. For eksempel er det ikke mange minoritetsfamilier som ønsker å være fosterhjem, slik at vi kan matche minoritetsbarn med minoritetsfosterhjem. Dette er synd!”

Ut i fra sitatet over ser vi at saksbehandleren virkelig ønsker å tilrettelegge for minoritetsbarn, men at dette ikke lar seg gjøre på grunn av mangel på ressurser. Saksbehandleren mente hun hadde gitt foreldrene denne informasjonen under plassering i norsk fosterhjem. Men ut i fra intervjuet med deltakerne ser det ut som at foreldrene ikke har forstått forklaringen til saksbehandler og legger skylda på barnevernet for plassering av barna deres i norsk fosterhjem. I et intervju formulerte Ram seg slik:

”Ved plassering av tamilske barn i norske familier dør det tamilske språket. De tar ikke hensyn til utviklingen av barnets språk, religion, kultur og så videre. Dette er en del av

barnets identitet som ikke får nok oppmerksomhet i fosterhjemmene. Selv om man er norsk statsborger har vi også vår egen kultur”.

Dette sitatet fra Ram viser hans frustrasjon om at barnets identitet ikke ble vektlagt i saken hans. Siden jeg ikke fikk samtykket til å intervju saksbehandleren i denne saken, vet vi ikke helt konkret om hva som var tilfellet for at barnet ikke fikk oppfølging av språk og så videre. I følge en rapport som er utarbeidet av Bufdir står det følgende: ”For plasserte barn med et annet morsmål enn norsk kan manglende videreføring av barnets morsmål innebære at barnet får et dårligere utgangspunkt for å kunne bevare og utvikle relasjonene til foreldre, besteforeldre og andre familiemedlemmer. For biologiske foreldre er det ofte sårt å ikke kunne snakke med barna på eget språk. I en veiledning utgitt av Norsk Fosterhjemsforening (2012) foreslås det at dersom fosterforeldrene ikke snakker barnets morsmål kan barnet gå på en skole der det får praktisert morsmål eller delta i fritidsaktiviteter der dette er mulig. Dersom det ikke er mulig, bør det vurderes hvilke tiltak som kan gi barnet mulighet til å utvikle morsmålet under plasseringen, parallelt med den norskspråklige utviklingen. Det påpekes videre at barnets samlede språklige kompetanse bør sees som en ressurs, og at det ikke fokuseres på at barnet har et dårlig utviklet norsk språk” (Bufdir, 2017). Men skjer dette i praksis? Kulturtolken jeg intervjuet mente at dette ikke skjedde i praksis. Hun mente at minoritetsbarn ble plassert i norske fosterhjem og ble fornorsket. ”Barnet ble ofte fornorsker, mens foreldrene sitter der de satt. Dermed ble det en stor sprekk mellom barna og foreldrene”, fortalte kulturtolken. For å forebygge dette kom kulturtolken med et forslag som hun kalte for den kulturelle støtteplanen. Dette gikk ut på at barna skal få morsmålsundervisning, hjelp til å møte familie og bekjente, delta i høytider (for eksempel besøk til templet, når det er helligdager) og dra til restauranter som serverer mat fra barnets kultur. Kulturtolken mente slike tiltak kunne hjelpe til å ivareta barnets identitet. Ved at saksbehandler tilrettelegger for at barnet ikke går glipp av deres språk, religion og kultur skaper en trygghetsfølelse hos foreldrene, som gjør at de får mer tillit til barnevernet under samarbeidet.

Kommunikasjonen mellom barnevernet og minoritetsbrukere kan bidra til ulike utfordringer på grunn av ulike verdier man har for barneoppdragelsen. Tidligere i studien så vi forskjellen på en kollektivistisk og individualistisk oppdragelsesstil, der deltakerne mine hadde en preg av kollektivistisk oppdragelsesstil med noe individualistiske trekk. Ut i fra intervjuene kom det frem at oppdragervold var en del av den kollektivistiske oppdragelsesstilen til de tamilske foreldrene jeg intervjuet. Mange av deltakerne mine hadde sak i barnevernet på grunn av oppdragervold. I følge Per Isdal (2000) defineres vold slik: *vold er enhver handling rettet mot*

en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, som får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.”

(Aadnanes, 2020). Vold i oppdragelsen er forbudt i Norge. I store deler av verden oppfattes imidlertid vold som et nødvendig onde i en god oppdragelse, på samme måte som det ble oppfattet i Norge for få tiår tilbake. De fleste minoritetsfamiliene i Norge har sin opprinnelse fra land der fysisk avstraffelse i barneoppdragelsen er normalt. Dette blir ikke kalt for vold, men disiplin (Eide et al., 2009). Eide, Qureshi, Rugkåsa og Vike (2009) skriver i boka *Over profesjonelle barrierer – et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*, at det er viktig å ha kunnskap om oppdragervold, når man møter oppdragervold i familier med etnisk minoritetsbakgrunn. De mener det er viktig at man ikke overreagerer og ser på mild oppdragelsesvold alene som et tegn på et alvorlig voldsproblem. Under intervjuene fikk jeg både høre om tilfeller der barnevernet var forståelige og ønsket å hjelpe med alternativ grensesetting og hvor barnevernet meldte til politiet med en gang. I saken hvor barnevernet meldte til politiet med en gang, startet samarbeidet med en mistillit. Fordommene ovenfor barnevernet satt sammen med denne mistilliten gjorde samarbeidet utfordrende for begge parter. Derimot der barnevernet var forståelig og viste tydelig at de ønsker å hjelpe foreldrene, forteller mor at det ble skapt en form for tillit til tross for fordommene hun hadde ovenfor barnevernet. Lignende tilfelle kom også frem i caset, der saksbehandleren ikke anmeldte saken, men heller hadde samtaler med foreldrene som førte til at hun fikk en forståelse for at foreldrene utøvet vold som et ledd i oppdragelsen. I studien til Maciej Czarnecki forteller han om en saksbehandler som sier følgende:

”Det er ikke slik at vi tar barnet straks vi for eksempel får høre at et barn har fått en klaps. Først forsøker vi å finne ut hva som skjedde, hvordan barnet blir oppdratt, hvordan barnet oppfører seg og hva barnet selv sier. Vi samler all denne informasjonen for å fastsette om familien trenger hjelp, og i tilfelle hva slags hjelp”.

Ut i fra dette utdraget ser vi at mange saksbehandlere er kultursensitive og ønsker å hjelpe minoritetsbrukerne. Eide, Qureshi, Rugkåsa og Vike (2009) skriver videre at mange har mangelfull kunnskap om hvorvidt fysisk avstraffelse er lovlig i Norge eller ikke. Enda flere mangler informasjon og kunnskap om alternative metoder for grensesetting og oppdragelse. Mange minoritetsfamilier opplever det som svært vanskelig å oppdra barn i Norge, fordi konteksten er så forskjellig fra deres egen oppvekst. Endrede familiestrukturer gjør at mange roller i oppdragelsen blir borte. Mange av minoritetsbrukerne i barnevernet har selv erfaring med å bli oppdratt av hele storfamilien, der forskjellige familiemedlemmer hadde forskjellige

roller. Dermed blir den nye kjernefamilieoppdragelsen enda utfordrende. Det er viktig at barnevernet bidrar med informasjon og veiledning for å vurdere brukeres endringspotensial. I samtalen med brukeren er det også viktig å ha dialog rundt hvorfor vold mot barn er skadelig og ulovelig i Norge. Dette kan hjelpe til at samtalen blir mer likeverdig og mindre moraliserende, samtidig som det gir brukeren bedre motivasjon til å endre seg (Eide et al., 2009).

7 Avsluttende bemerkninger

I dette avsluttende kapittelet ønsker jeg å gi en kort oppsummering av studiens viktigste funn. I tillegg vil det også bli gitt avsluttende bemerkninger om styrker og svakheter i studien, samt forslag til hva som kan være interessant å undersøke ved videre forskning.

Oppsummering av funn

Målet med dette prosjektet var å undersøke kommunikasjonsutfordringene som oppsto i samarbeidet mellom barnevernet og minoritetsbrukere. Temaet er aktuelt på grunn av det flerkulturelle samfunnet vi lever i, og det etterspørres stadig mer kompetanse på området. I dette kapittelet vil jeg forsøke å svare på problemstillingen gjennom en oppsummerende presentasjon av prosjektets hovedfunn.

Deltakerne i undersøkelsen hadde mange like refleksjoner om utfordringene de opplevde under samarbeidet. Den mest gjennomgående utfordringen var språkgapet mellom deltakerne mine og saksbehandlerne deres. Slik det var presentert i caset hadde saksbehandleren et byråkratisk språk i samarbeid med deltakerne mine som hadde begrensede norskkunnskaper. Dette åpnet opp for misforståelser i samarbeidet, da det heller ikke var tolk til stedet i mange av sakene. Alternativt ble det brukt det eldste barnet som tolk i en av sakene, som førte til at videreformidlinger endret innhold, slik det ble illustrert i caset. Ved at innholdet endret seg under videreformidlingen førte det til at saksbehandleren ikke fikk formidlet det vedkommende ønsket å si. Det at foreldrene ikke får lov til å snakke morsmålet deres under samvær med barna deres, ble også tatt opp som et moment som skapte utfordringer i samarbeidet. Foreldrene mente at dette skapte en form for mistillit ovenfor barnevernet, der de mente at barnevernet ikke tok hensyn til foreldrene.

Saksbehandlerens definisjonsmakt var noe som skapte hindringer i kommunikasjonen i følge de tamilske foreldrene jeg intervjuet. Et eksempel var deres makt under definisjon av ulike begrepet. Saksbehandleren definerte begrepet "vold" ut i fra hennes posisjon, som ikke

samsvarte med brukeren. Dette førte til at brukeren satt med en avmaktsfølelse og misstillit ovenfor barnevernet. Noe annet som førte til at deltakerne mine satt med avmaktsfølelse var fordommene partene hadde ovenfor hverandre. De tamilske foreldrene jeg intervjuet hadde en del fordommer som for eksempel ”barnevernet tar barn”, ”de stoler ikke på foreldrene” og ”de splitter søsken under plassering i fosterhjem”. Disse fordommene førte til at deltakerne tilbakehold informasjon i frykten om å si noe feil. Videre fryktet de også over saksbehandlerens fordommer og var redde for at saksbehandleren ville kulturalisere forholdene hjemme hos dem.

Mange av de tamilske foreldrene i intervjuene påpekte at mangel på kultursensitivitet var en av årsakene til at det oppsto kommunikasjonsutfordringer. Deltakerne mente at det hadde vært bedre med en saksbehandler med minoritetsbakgrunn, fordi de hadde hatt større forståelse for kulturen deres. En av deltakerne mine fikk muligheten til å bruke kulturfolk i møtene. Denne deltakeren mente at samarbeidet ble bedre, der hun fortalte at hun følte seg tryggere og fikk mer tillit til barnevernet med kulturfolks hjelp. På den andre siden må man også ta høyde for at alle sakene til tamilske foreldre ikke alltid omhandler kulturelle barrierer, for at det skal være behov for en kulturfolk. Det finnes også andre faktorer enn kultur som er årsaken til barnevernets bekymring.

Videre mente de tamilske foreldrene at plassering av deres barn i norske fosterhjem var mangel på kultursensitivitet. Foreldrene fryktet for at manglende oppfølging av språk, religion og kultur ville føre til at barna mister tilknytningen til familien sin, samtidig som at de kunne utvikle identitetskrise senere i livet. På den andre siden fortalte saksbehandlerne at de ønsket å ta hensyn til barnets identitet ved å plassere dem i fosterhjem med minoritetsbakgrunn, men at dette vanskelig lot seg gjøre på grunn av mangel på minoritetsfosterhjem.

Oppsummering av styrker og begrensninger ved studien

Dette prosjektet bygger på åtte kvalitative individuelle forskningsintervjuer. Dette kan tolkes som et lite utvalg som fører til begrensning av studiens generaliseringskraft. Et alternativ til å stryke empirien kunne vært å gjennomføre fokusgruppeintervjuer av saksbehandlere i tillegg til de individuelle intervjuene blant dem. Jeg tenker fokusgruppeintervjuer ikke hadde egnet seg for minoritetsbrukere, da de slet med å åpne seg foran meg. Dette kunne vært verre om det var flere mennesker til stedet. På den andre siden kunne det også hende at folk åpnet seg mer ved å høre andres historier som var lik deres. Fokusgruppeintervjuene kunne bidratt til å få frem diskusjoner og erfaringsutveklinger, som hadde gitt undersøkelsen en mer empirisk

tyngde. En kombinasjon av en kvantitativ studie kan tenkes at studiens generaliserbarhet ville blitt styrket. En styrke ved studien kan være at erfaringer belyses, og at det dermed ikke er til å komme unna resultater og funn som forekommer i denne studien, til tross for et begrenset utvalg.

Forslag til videre forskning

Basert på hva jeg har funnet av tilgjengelig forskning, kan det se ut til at det er en del studier rettet mot tematikken. Men det er enkelte elementer som har behov for mer forskning. Det kunne vært interessant å foreta en større undersøkelse om kulturtolkens arbeid. En annen innfallsvinkel kan være å gå mer i dybden med flere minoritetsbrukere om deres erfaringer med barnevernet. I datamaterialet mitt kom det fram at minoritetsbrukere ikke fikk mange av rettighetene sine, som for eksempel tolk og å snakke morsmål under samværene. Det hadde vært interessant med en studie hvor man får se hvorfor minoritetsbrukere ikke får gjøre det de har krav på. Det hadde også vært nyttig å foreta en evalueringsstudie med barnevernsansatte og minoritetsmiljøer som forskningsdeltakere med fokus på hvilke tiltak som kan implementeres for å videreutvikle det flerkulturelle barnevernet.

Litteraturliste

Aadland, E. (2011). *"Og eg ser på deg..." – vitenskapsteori i helse- og sosialfag*

Aadnanes, M. (2020). *Vold mot barn og unge i nære relasjonar – Barneverndagleg kunnskap.*
(Oslo): Gyldendal Norsk Forlag AS

Aadnesen, B. N & Hærem, E. (2007). *Interkulturelt barnevernsarbeid.*
Oslo: Universitetsforlaget

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori.*
Oslo: Abstrakt forlag

Abcnyheter. (2012). Demonstrasjon utenfor den norske ambassaden på Sri Lanka. Hentet fra:
<https://www.abcnyheter.no/nyheter/2012/10/07/160338/demonstrasjon-utenfor-den-norske-ambassaden-pa-sri-lanka>

Aftenposten. (2012). Innvandrere har flest barnevernsbarn. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/osloby/i/WLnbj/innvandrere-har-flest-barnevernsbarn>

Aftenposten. (2013). Innvandrere frykter barnevernet. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/norge/i/kao4k/innvandrere-frykter-barnevernet>

Aftenposten. (2018). Somaliske foreldre er livredde for det norske barnevernet. Det utnytter barn for å få frie tøylar. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/A2dalE/somaliske-foreldre-er-livredde-for-det-norske-barnevernet-det-utnytter-barn-for-aa-faa-frie-toeyler?>

Aftenposten. (2019). Hvordan havnet 26 norske barnevernssaker i Strasbourg? Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/rAXmgR/hvordan-havnet-26-norske-barnevernssaker-i-strasbourg-thea-w-totland>

Andersen, S. S. (2013). *Casestudier. Forskningsstrategi, generalisering og forklaring.* Bergen: Fagbokforlaget.

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2017). Barnevernets arbeid med vold i minoritetsfamilier. Hentet fra:
https://bufdir.no/globalassets/global/Barnevernets_arbied_med_vold_i_minoritetsfamilier.pdf

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2017). Barnevernstiltak til barn og unge med innvandrerbakgrunn. Hentet fra:
https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_lan_dbakgrunn/#heading29955

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2017). Myter og realiteter – innvandreres møte med barnevernet. Hentet fra

https://bufdir.no/globalassets/global/Myter_og_realiteter_Innvandreres_moter_med_barnevernet.pdf

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2018). Samvær. Hentet fra:

https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Negativ_sosial_kontroll_tvangsekteskap_og_arsrelatert_vold_en_veileder_til_barnevernstjenesten/Fasene_i_en_barnevernssak_familie_og_sikkerhetsarbeid/Flytting/Samvar/

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2018). Søsken i fosterhjem: (2 anbefalinger). Henter fra: https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Fosterhjem/Sosken_i_fosterhjem_2_anbefalinger/

Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. (2020). Møte med offentlige tjenester blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn. Hentet fra:

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/mote_med_offentlige_tjenester/#heading80816

Berg, B & Ask, T. A. (2011). *Minoritetsperspektiver i sosialt arbeid*.

Oslo: Universitetsforlaget

Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M., Garvik, M., & Tøssebro, J. (2017). Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet.

Trondheim : NTNU Samfunnsforskning.

Bunkholdt, V. (2017). Fosterhjemsarbeid: fra rekruttering til tilbakeføring.

Oslo: Gyldendal Akademisk

Bø, B. P. (2017). *Sosialt arbeid i et flerkulturelt samfunn - Nye forståelser, utfordringer og kunnskapsbehov*. Hentet fra: <https://fonteneforskning.no/pdf-15.62551.0.3.cf25a1605e>

Czarnecki, M. (2018). Norsk barnevern sett utenfra – Stiller det urimelige krav?.

(Bergen): Fagbokforlaget

Dagbladet. (2019). Norge dømt i to nye barnevernssaker. Hentet fra:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/norge-domt-i-to-nye-barnevernssaker/71939559>

Eide, K., Qureshi, N. A., Rugkåsa, M & Vike, H. (2009). *Over profesjonelle barrierer – et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge.*

Oslo: Gyldendal Akademisk

Eriksen, T. H. (2018) Flerkulturelle samfunn. Oslo, Store norske leksikon. Hentet fra: https://snl.no/flerkulturelle_samfunn

Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2015) Kulturforskjeller i praksis – Perspektiver på det flerkulturelle Norge. 6. Utgave.

Oslo, Gyldendal Akademisk.

FO.(2019). Yrkesetiske grunnlagsdokumentet for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleier og velferdsvitere.

Fuglerud, Ø. og Eriksen. T.H. (2007). Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning. Oslo, Pax.

Fylkesnes, M., Iversen, A., Bjørknes, R., & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. Hentet fra

https://www.idunn.no/tnb/2015/02/frykten_for_barnevernet_-_en_undersokelse_av_etniske_minori?mostRead=true

Grønmo, S. (2016). Samfunnsvitenskapelige metoder.

Bergen: Fagbokforlag.

Holm-Hansen, J., Haaland, T. og Myrvold, T. (2007). Flerkulturelt barnevern – en kunnskapsoversikt.

Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Ipsos. (2018). Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.

Oslo: Ipsos.

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring – innføring i metode for helse og sosialfagene* (2. Utg.).

Kristiansand: Høyskoleforlaget

Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer – transkulturell forståelse, veiledning og behandling.*

Oslo: Universitetsforlaget

Johansson, R. (1992). Vid byråkatiens granser. Om handlingsfrihetens organisatoriske begrensninger i klientretat arbeid.

Lund: Arkiv.

Kristiansen, T. G. S. (2014) Kjønnsligestillingens tvetydigheter i det flerkulturelle barnevernet. Doktorgradsavhandling, Universitetet i Nordland. Tilgjengelig fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2375767/Kristiansen.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode – ei innføring*.

Oslo: Fagbokforlaget

Magnusson, E., & Marecek, J. (2015). *Doing interview-based qualitative research: a learner's guide*. Hentet fra: <https://doi.org/10.1017/CBO9781107449893>

Magelssen, R. (2011). *Kultursensitivitet – om å finne likheter i forskjellene* (2. Utg.).

Oslo: Akribe

Midjo, T. (2010). En studie av samhandlingen mellom foreldre og barnevernarbeidere i barnevernets undersøkelse. Doktorgradsavhandling i sosialt arbeid.

Trondheim: NTNU.

Nettavisen. (2012). Mistet barnet fordi de ble matet med hendene. Hentet fra:

<https://www.nettavisen.no/nyheter/utenriks/--mistet-barna-fordi-de-ble-matet-med-hendene/3316927.html>

Norsk innvandrersforum. (2013). Flerkulturelt barnevern? Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter. Hentet fra: <http://norskinnvandrersforum.no/wp-content/uploads/2014/05/Rapport-NorskInnvandrersforum-20131.pdf>

Proba samfunnsanalyse. (2017). Barn med minoritetsbakgrunn i fosterhjem. Hentet fra:

https://proba.no/wp-content/uploads/barn_med_minoritetsbakgrunn_i_fosterhjem.pdf

Paulsen, V., Thorshaug, K. & Berg, B. (2014). Møter mellom innvandrere og barnevernet.

Kunnskapsstatus. Hentet fra

<https://samforsk.no/Publikasjoner/Kunnskapsstatus%20barnevern%20og%20innvandring.pdf>

Regjeringen. (2015). Retningslinjer om behandlingen av barnevernsaker der barn har tilknytning til andre land. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/8a7d3215226b4d4bb497d171ec564ec1/rundskriv-q-42-2015.pdf>

Regjeringen. (2017). Prop. 169 L (2016–2017). Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre). Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/?ch=7>

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnvern i et minoritetsperspektiv – sosialt arbeid med barn og familier*.

Oslo: Gyldendal Akademisk

Røkenes, O. H. & Hanssen, P. (2012). *Bære eller bryte – kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3. Utg.).

Bergen: Fagbokforlaget

Skarshaug, M. H. (2017). Drømmen om to land. Hentet fra:

<https://www.nerett.no/artikler/forsker-pa-tamilsk-kultur-bygdene>

Skytte, M. (2008). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (2. Utg.).

Oslo: Gyldendal Akademisk

Statistisk sentralbyrå. (2020). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Hentet fra:

<https://www.ssb.no/innvbef>

Strandbu, A. (2001). "Jeg forventet ikke at de skulle svinge en tryllestav...".

Tromsø: Barnevernets utviklingsenter i Nord-Norge.

Sönderström, S. (2012). «Kultursensitiv informasjon. Om å søke etter ordenes intensjon og mening». I: B. Berg og T. Ask

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitativ metode* (4. Utg.).

Bergen: Fagbokforlaget

Tidsskriftet. (2006). "De usynlige barna". Hentet fra:

<https://tidsskriftet.no/2006/05/kronikk/de-usynlige-barna>

Times of India. (2018). 4 reasons you crave "meetha" after every meal! Hentet fra:

<https://timesofindia.indiatimes.com/life-style/health-fitness/photo-stories/4-reasons-you-crave-meetha-after-every-meal/photostory/63267419.cms>

Thorbjørnsrud, B. (2009). Kulturelle fortolkningsrammer. I E. Brotkorb & M. Rugkåsa (Red.), *Mellom mennesker og samfunn. Sosiologi og sosialantropologi for helse- og*

sosialprofesjonene (2. utg., s. 201-239).

Oslo: Gyldendal.

Thorshaug, K., Svendsen, S. & Berg, B. (2010). Barnevern i et minoritetsperspektiv.

Evaluering av videreutdanningstilbud tilknyttet flerkulturelt barnevern. Hentet fra

https://samforsk.no/SiteAssets/Sider/publikasjoner/Rapport_barnevern_2010.pdf

Tolkenett. (UÅ). Kulturtolk. Hentet fra: <https://tolkenett.no/tolketjenester/kulturtolking/>

Wikipedia. (2019, 18. september). Tamiler. Hentet fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Tamiler>

Yin, R. K. (2018). Case Study Research and Applications.

Design and Methods. California/London/New Dehli: Saga Publication INC.

Ørvig, K. (2007). Tolken som redskap eller kulturinformant?: Et samhandlingsstudie av tolkede klientsamtaler i sosialtjenesten. Doctoral Dissertation,

Universitetet i Tromsø, Tromsø.

Vedlegg 1: Informasjons- og samtykkeskriv (Saksbehandler)

Vil du delta i forskningsprosjektet ”Minoritetsfamilier i samarbeid med barneverntjenesten”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke samarbeidet mellom tamilske familier og barneverntjenesten. Altså å undersøke utfordringer som oppstår, når to ulike kulturer møtes om et felles mål (barnets beste). I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å finne mer ut om minoritetsfamiliers opplevelse med barneverntjenesten. Tamilere er en av folkegruppene som er skeptiske til barnevernets praksis. Når både den tamilske familien og saksbehandleren går inn i et samarbeid med ulike fordommer kan det oppstå en del utfordringer i samarbeidet. Gjennom dette prosjektet ønsker jeg å finne mer ut om fordommene både den tamilske familien har ovenfor barneverntjenesten og saksbehandlere har ovenfor den tamilske familien. Videre ønsker jeg å undersøke om hvilke andre utfordringer som kan oppstå i samarbeidet. Dermed ønsker jeg å belyse følgende forskningsspørsmål: *hvordan bidrar kommunikasjon mellom barnevernet og minoritetsbrukere til ulike utfordringer i samarbeidet?*

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet – storbyuniversitetet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har tatt utgangspunkt i folk i mitt tamilske nettverk og spurt om de kjenner noen som har kontakt med barneverntjenesten. Fellesvennen vår har fått samtykke fra familien for å gi familiens kontaktinformasjon til meg. Videre har jeg fått samtykke av foreldrene til å snakke med saksbehandleren deres, dersom det er en pågående sak.

Jeg har valgt å se bort fra mine nærmeste i nettverket som har kontakt med barneverntjenesten, da det kan oppstå ulike utfordringer ved å intervju venner og familie. I utgangspunktet er det 3-4 tamilske familier og 3-4 saksbehandlere i barneverntjenesten som får henvendelse for å bli intervjuet for dette prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det at du er med på et personlig intervju, der jeg vil følge en intervjuguide som hovedsakelig handler om samarbeidet mellom saksbehandler og tamilske familier. Det vil ta deg ca. 45 min til en time. Jeg vil ta lydopptak av intervjuet, så jeg kan følge med på svarene dine uten noen forstyrrelser. Dine svar blir transkribert og registrert elektronisk og slettet etter innlevering av masteroppgaven.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Dette prosjektet vil ikke påvirke ditt forhold til den tamilske klienten du har.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er veilederen min Kjetil Wathne ved OsloMet og medstudenter ved OsloMet som vil ha tilgang til innhentet informasjon.
- Navn og kontaktinformasjonene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navnlister adskilt fra øvrige data.
- Ved diskusjon om intervjuet med medstudenter og veileder vil jeg bruke fiktive navn for å anonymisere deg.
- Deltakeren vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.05.20. Alle personopplysninger og opptak vil bli slettet fra alle servere etter denne datoen.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *OsloMet – storbyuniversitetet* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Anja Selvaganeshan ved OsloMet – Storbyuniversitet (prosjektansvarlig), på e-post anja.selva@hotmail.no eller telefon: 943 10 510
- Kjell Wathne ved OsloMet – storbyuniversitet (veileder), på e-post Kjetil.Wathne@oslomet.no eller telefon: 460 56 036.
- Vårt personvernombud: Ingrid S. Jacobsen ved OsloMet personvernsombudet, på e-post personvernombud@oslomet.no eller telefon: **67 23 55 34**
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Anja Selvaganeshan
Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Student ved Oslomet)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet ”Minoritetsfamilier i samarbeid med barneverntjenesten”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 20.05.20

--
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv (Minoritetsbrukere)

Vil du delta i forskningsprosjektet ”Minoritetsfamilier i samarbeid med barneverntjenesten”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke samarbeidet mellom tamilske familier og barneverntjenesten. Altså å undersøke utfordringer som oppstår, når to ulike kulturer møtes om et felles mål (barnets beste). I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å finne mer ut om minoritetsfamiliers opplevelse med barneverntjenesten. Tamilere er en av folkegruppene som er skeptiske til barnevernets praksis. Når både den tamilske familien og saksbehandleren går inn i et samarbeid med ulike fordommer kan det oppstå en del utfordringer i samarbeidet. Gjennom dette prosjektet ønsker jeg å finne mer ut om fordommene både den tamilske familien har ovenfor barneverntjenesten og saksbehandlere har ovenfor den tamilske familien. Videre ønsker jeg å undersøke om hvilke andre utfordringer som kan oppstå i samarbeidet. Dermed ønsker jeg å belyse følgende forskningsspørsmål: *hvordan bidrar kommunikasjon mellom barnevernet og minoritetsbrukere til ulike utfordringer i samarbeidet?*

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet – storbyuniversitetet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har tatt utgangspunkt i folk i mitt tamilske nettverk og spurt om de kjenner noen som har kontakt med barneverntjenesten. Fellesvennen vår har fått samtykke fra familien for å gi familiens kontaktinformasjon til meg. Videre har jeg fått samtykke av foreldrene til å snakke med saksbehandleren deres, dersom det er en pågående sak.

Jeg har valgt å se bort fra mine nærmeste i nettverket som har kontakt med barneverntjenesten, da det kan oppstå ulike utfordringer ved å intervju venner og familie. I

utgangspunktet er det 3-4 tamilske familier og 3-4 saksbehandlere i barneverntjenesten som får henvendelse for å bli intervjuet for dette prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det at du er med på et personlig intervju, der jeg vil følge en intervjuguide som hovedsakelig handler om samarbeidet mellom saksbehandler og tamilske familier. Det vil ta deg ca. 45 min til en time. Jeg vil ta lydopptak av intervjuet, så jeg kan følge med på svarene dine uten noen forstyrrelser. Dine svar blir transkribert og registrert elektronisk og slettet etter innelevering av masteroppgaven.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Dette prosjektet vil ikke påvirke ditt forhold til den tamilske klienten du har.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er veilederen min Kjetil Wathne ved OsloMet og medstudenter ved OsloMet som vil ha tilgang til innhentet informasjon.
- Navn og kontaktinformasjonene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navnlister adskilt fra øvrige data.
- Ved diskusjon om intervjuet med medstudenter og veileder vil jeg bruke fiktive navn for å anonymisere deg.
- Deltakeren vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.05.20. Alle personopplysninger og opptak vil bli slettet fra alle servere etter denne datoen.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *OsloMet – storbyuniversitetet* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Anja Selvaganeshan ved OsloMet – Storbyuniversitet (prosjektansvarlig), på e-post anja.selva@hotmail.no eller telefon: 943 10 510
- Kjell Wathne ved OsloMet – storbyuniversitet (veileder), på e-post Kjetil.Wathne@oslomet.no eller telefon: 460 56 036.
- Vårt personvernombud: Ingrid S. Jacobsen ved OsloMet personvernsombudet, på e-post personvernombud@oslomet.no eller telefon: [67 23 55 34](tel:67235534)
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Anja Selvaganeshan
Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Student ved Oslomet)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet ”Minoritetsfamilier i samarbeid med barneverntjenesten”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet
- at saksbehandler kan gi opplysninger om meg til prosjektet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 20.05.20

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide (Saksbehandlere)

Intervjuguide til saksbehandleren

Stater med informasjon om temaet og formålet med intervjuet.

Forklarer hva intervjuet skal brukes til og forklare taushetsplikt og anonymitet

Samtykke til intervjuet

Spørsmål om noe er uklart om respondenten har noen spørsmål

Om saksbehandleren:

Hva er din etniske bakgrunn?

Hva er din utdanningsbakgrunn?

Hvor mange år har du erfaring i barneverntjenesten?

Saker i barnevernet:

Har du vært saksbehandler for mange tamilske familier?

Hva er din opplevelse om tamilsk oppdragelsesstil?

Tenker du at du har noen fordommer til tamilske familier?

Hva kan de fordommene være?

Var det noen typiske temaer i sakene som gjentok seg hos de tamilske familiene sammenlignet med de andre familiene?

Spørsmål til saksbehandler fra de intervjuede familiene:

Hva var bekymringen til barnevernet ovenfor familien?

Hvordan opplever du samarbeidet med familien?

Hvilke tanker satt du igjen med etter førstegangssamtalen?

Opplevde du at familien hadde forståelse for bekymringen deres?

Hvordan kom dette til uttrykk?

Var det noen språklige utfordringer i samarbeidet? Forsto foreldrene det som ble sagt?

Hva var tiltaket i saken?

Mener du at familien ble inkludert i prosessen til å velge et passende tiltak?

Utfordringer

Hadde familiene kjennskap til hva barnevernet var?

Var familiene villig til å samarbeide med barnevernet?

Hvilke utfordringer har du opplevd i samarbeid med tamilske familier?

Hva tror du er grunnen til disse utfordringene?

Tenker du at kulturforskjellen bidrar til ulike misforståelser? Hvordan?

Kan fordommene dere har ovenfor hverandre påvirke samarbeidet deres? Hvordan?

Har dere snakket om fordommene dere har?

Opplevde du at familien satt i en avmakts posisjon?

Avsluttende spørsmål:

Hvordan opplever du forholdet mellom deg og de tamilske familiene i dag?

Opplever du at dere har fått en bedre relasjon i dag enn det var tidligere?

Tenker du at du har klart å endre synet til familien om barnevernet? (dersom de var negative på starten)

Dette er alle spørsmålene jeg hadde, er det noe annet du vil fortelle meg?

Er det noe jeg har glemt?

Vedlegg 4: Intervjuguide (Minoritetsbrukere)

Intervjuguide for de tamilske foreldrene

Stater med informasjon om temaet og formålet med intervjuet.

Forklarer hva intervjuet skal brukes til og forklare taushetsplikt og anonymitet

Samtykke til intervjuet og eventuelt lydopptak

Spørsmål om noe er uklart om respondenten har noen spørsmål

Om familien:

Hva er dere utdannet som?

Hva jobber dere som?

Når kom dere til Norge?

Hva var formålet med at dere kom til Norge?

Hvordan trives dere i Norge sammenlignet med deres hjemmeland?

Hvor mange barn har dere?

Barnevernet:

Hva er barnevernet for dere?

Hva tenkte dere om barnevernet før dere kom i kontakt med dem?

Hvordan kom dere i kontakt med barnevernet?

Hva var bekymringen til barnevernet?

Hadde dere forståelse for bekymringen til barnevernet eller var dere uenige i bekymringen deres?

Hvor mange av barna hadde sak i barnevernet?

Førstegangssamtalen

Hvilke tanker hadde dere da dere ble innkalt til førstegangssamtale?

Hvordan opplevde dere at denne førstegangssamtalen gikk?

Hva var inntrykket etter første møte med barnevernet?

Stemte teorien dere hadde om barnvernet med det dere opplevde?

Saksbehandler:

Hva tenker du om saksbehandleren din i barnevernet?

Hvordan opplever du samarbeidet med saksbehandleren?

Kan du nevne noen positivt i samarbeidet med saksbehandleren?

Møtte du på noen utfordringer med saksbehandleren din?

Hva var utfordringene?

Fant dere muligheter til å løse utfordringene?

Hvilke tiltak valgte dere for å løse utfordringene?

Fungerte tiltaket?

Hva tenker dere om at jeg intervjuet saksbehandleren deres?

Kultur:

Hvordan var det å samarbeide med et system som ikke har den samme kulturen som dere?

Opplevde dere noen misforståelser på bakgrunn av kulturelle forskjeller?

Opplevde dere kulturalisering i samarbeidet?

Følte dere at saksbehandleren hadde forståelse for den tamilske kulturen og deres verdier?
Hvordan?

Hva mener du er forskjellen på norsk og tamilsk oppdragelsesstil?

Avsluttende spørsmål:

Hva slags forhold har dere til saksbehandleren i dag?

Har dere kommet frem til et mulig tiltak?

Hva slags tiltak kom dere fram til?

Opplevde dere at dere ble inkludert i prosessen til å velge et passende tiltak?

Hadde dere noen språklige utfordringer i samarbeidet?

Var det behov for tolk?

Dette er alle spørsmålene jeg hadde, er det noe annet du vil fortelle meg?

Er det noe jeg har glemt?

Vedlegg 5: Intervjuguide (Kulturtolk)

Intervjuguide til Kulturtolk

Stater med informasjon om temaet og formålet med intervjuet.

Forklarer hva intervjuet skal brukes til og forklare taushetsplikt og anonymitet

Samtykke til intervjuet

Spørsmål om noe er uklart om respondenten har noen spørsmål

Om Kulturtolken:

Hva er din etniske bakgrunn?

Hva er din utdanningsbakgrunn?

Hvor mange år har du erfaring som kulturtolk?

Saker i barnevernet:

Har du vært kulturtolk for mange tamilske familier?

Hva er din opplevelse om tamilske oppdragelsesstil i Norge? Er det noe spesielt du tenker man burde fortsette med eller droppe her i Norge?

Tenker du at du har noen fordommer til tamilske familier? I så fall hva?

Hvilke fordommer tror du tamilske familier har til barnevernet som et system?

Hvilke fordommer har saksbehandlere til de tamilske familiene?

Var det noen typiske temaer i sakene som gjentok seg hos de tamilske familiene sammenlignet med de andre familiene?

Hva tenker du kan være årsaken til dette?

Hvordan opplever du samarbeidet med de tamilske familiene?

Opplevde du at familien har forståelse for bekymringen til barnevernet?

Hvordan kom dette til uttrykk?

Var det noen språklige utfordringer i samarbeidet? Forsto foreldrene det som ble sagt?

Hva slags tiltak pleier de ulike sakene å ende med?

Mener du at familien ble inkludert i prosessen til å velge et passende tiltak?

Utfordringer

Var familiene villig til å samarbeide med barnevernet?

Hvilke utfordringer har du opplevd i samarbeid med tamilske familier?

Hva tror du er grunnen til disse utfordringene?

Kan fordommene dere har ovenfor hverandre påvirke samarbeidet deres? Hvordan?

Opplevde du at familien satt i en avmakts posisjon?

Kultur

Tenker du at kulturforskjellen bidrar til ulike misforståelser? Hvordan?

Tenker du at det har forekommet kulturalisering i samarbeidet?

Hva tenker du om at kulturen ikke blir videreført ved plassering i et norsk fosterhjem? F. eks. språk

Avsluttende spørsmål:

Er det barnevernet som bestiller seg som sakkyndig eller er det familiene som tar kontakt?

Tenker du at du har klart å endre synet til familien om barnevernet? (dersom de var negative på starten)

Dette er alle spørsmålene jeg hadde, er det noe annet du vil fortelle meg?

Er det noe jeg har glemt?

Vedlegg 6: Prosjektvurdering fra NSD

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Barnevernspedagoens samarbeid med tamilske familier

Referansenummer

443871

Registrert

09.07.2019 av Anja Selvaganeshan - s305625@oslomet.no

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet - storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Kjetil Wathne , Kjetil.Wathne@oslomet.no, tlf: 46056036

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Anja Selvaganeshan , anja.selva@hotmail.no, tlf: 94310510

Prosjektperiode

01.09.2019 - 16.05.2020

Status

25.10.2019 - Vurdert

Vurdering (2)

25.10.2019 - Vurdert

Vi viser til endring registrert 21.10.19. Prosjektet vil ikke lenger behandle personopplysninger i form av lydopptak. De resterende personopplysningene vil bestå. Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 25.10.19. Behandlingen kan fortsette. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD

vil følge ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til videre med prosjektet!
Kontaktperson hos NSD: Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

15.08.2019 - Vurdert

Det er vår

vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 15.08.19 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte. MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om etnisitet og sosiale forhold samt alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 16.05.20. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a, jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2). PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet!
Kontaktperson hos NSD: Silje Fjelberg Opsvik Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)